

EU fondovi u funkciji održivog razvoja brdsko-planinskih područja Hrvatskog zagorja

Plancutić, Katarina

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:784062>

Rights / Prava: [In copyright](#)/Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Katarina Plancutić

EU fondovi u funkciji održivog razvoja brdsko-planinskih područja Hrvatskog zagorja

Diplomski rad

**Zagreb
2021.**

Katarina Plancutić

EU fondovi u funkciji održivog razvoja brdsko-planinskih područja Hrvatskog zagorja

Diplomski rad

predan na ocjenu Geografskom odsjeku
Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
radi stjecanja akademskog zvanja
magistre geografije

**Zagreb
2021.**

Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu diplomskog sveučilišnog studija *Geografija; smjer: Prostorno planiranje i regionalni razvoj* na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom izv. prof. dr. sc. Aleksandra Lukića.

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Diplomski rad

EU fondovi u funkciji održivog razvoja brdsko-planinskih područja Hrvatskog zagorja

Katarina Plancutić

Izvadak: U radu se istražuje utjecaj sredstava iz operativnih programa Europske unije na 11 jedinica lokalne samouprave sa statusom brdsko-planinskih područja u Hrvatskom zagorju: Bednja, Budinščina, Đurmanec, Hum na Sutli, Lepoglava, Lobar, Ljubešćica, Jesenje, Novi Golubovec, Radoboj i Stubičke Toplice. Ciljevi su rada istražiti strukturu EU fondova i operativnih programa relevantnih za brdsko-planinska područja Hrvatskog zagorja te utvrditi funkcionalnost statusa brdsko-planinskog područja u svezi s dobivanjem EU sredstava. Budući da 2020. godina označava kraj jednog financijskog okvira, provedeno je anketno istraživanje koje je obuhvatilo predstavnike svih promatranih JLS-ova, kako bi se utvrdilo stanje i stavovi o utjecaju EU projekata na ukupni razvoj njihove pojedine lokalne zajednice. S ciljem detaljnog uvida u izazove u pripremi i provedbi projekata, na temelju analiziranih potreba i mogućnosti financiranja iz EU fondova izrađen je projektni prijedlog za nadolazeću financijsku perspektivu 2021. – 2027.

98 stranica, 19 grafičkih priloga, 14 tablica, 36 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: brdsko-planinska područja, Hrvatsko zagorje, EU fondovi, operativni programi, EU projekt

Voditelj: izv. prof. dr. sc. Aleksandar Lukić

Povjerenstvo: izv. prof. dr. sc. Aleksandar Lukić
prof. dr. sc. Zoran Stiperski
doc. dr. sc. Ivan Zupanc

Tema prihvaćena: 16. 1. 2020.

Rad prihvaćen: 11. 2. 2021.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Master Thesis

EU funds in function of development of hilly-mountainous areas in Hrvatsko zagorje

Katarina Plancutić

Abstract: The thesis examines the impact of EU funds by operational programs on 11 municipalities with the status of hilly-mountainous areas in Hrvatsko Zagorje: Bednja, Budinščina, Đurmanec, Hum na Sutli, Lepoglava, Lobar, Ljubešćica, Jesenje, Novi Golubovec, Radoboj and Stubičke Toplice. The objectives of this thesis are to analyze the structure of EU funds and operational programs that are relevant to the hilly-mountainous areas of Hrvatsko Zagorje and to determine the functionality of the status of hilly-mountainous areas in connection with use of EU funds. Since 2020 marks the end of one financial framework, a survey was conducted on a representative sample of local self-government to determine the state and attitudes of impact of EU projects on the overall development of their individual local community. In order to gain a detailed insight into the challenges in the preparation and implementation of EU projects, based on the analyzed needs and opportunities from EU funds and programs, one project was prepared for the upcoming financial perspective 2021 - 2027.

98 pages, 19 figures, 14 tables, 36 references; original in Croatian

Keywords: hilly-mountainous areas, Hrvatsko zagorje, EU funds, operational programs, EU project

Supervisor: Aleksandar Lukić, PhD, Associate Professor

Reviewers: Aleksandar Lukić, PhD, Associate Professor
Zoran Stiperski, PhD, Full Professor
Ivan Zupanc, PhD, Assistant Professor

Thesis title accepted: 16/01/2020

Thesis accepted: 11/02/2021

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia.

ZAHVALA

Zahvaljujem izv. prof. dr. sc. Aleksandru Lukiću na prihvaćenom mentorstvu i svesrdnoj podršci tijekom pisanja rada s priželjkivanom temom toliko voljenih zagorskih brega. Također zahvaljujem članovima povjerenstva na komentarima i predstavnicima promatranih jedinica lokalne samouprave na izdvojenom vremenu za ispunjavanje anketnog upitnika.

Najveća hvala mojim najmilijima – mami, tati i bratu - koji su mi bezuvjetna podrška na studijskom i životnom putovanju. Nikada neću naći dovoljno dobre riječi da vam zahvalim za sve što ste mi pružili. Zbog vas sam to što jesam.

Fala dede i babe na ispraćivanju i dočeku iz Zagreba, svakoj toploj riječi i upućenoj molitvi. Hvala i cijeloj obitelji.

Čovjek sam od društva i zato hvala i mojim najbližim prijateljima: cimerici Snježani, Karolini, Luciji, Mariji i Petri za smijeh i zajedničke trenutke na Savi, Nikol, Nikolini i Ivanu za naša loborska druženja, Martini za nezaboravne razmjene te Luciji, Mateji, Mateu, Moreni i generaciji za širenje geografskih misli. Zbog vas ću studentske dane pamtiti kao najljepše.

Na kraju hvala mojem Albertu koji mi je bio najveća motivacija za odlaske u Zagreb i nije mi dao da skidam osmijeh s lica ma kakvi trenuci bili.

Od srca hvala svima!

Sadržaj rada

1. UVOD	1
1.1. Prostorni i vremenski obuhvat istraživanja	3
1.2. Ciljevi rada i hipoteze	4
1.3. Pregled dosadašnjih istraživanja.....	5
2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	9
3. BRDSKO-PLANINSKA PODRUČJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	10
3.1. Održivi razvoj ruralnih prostora	10
3.2. Određivanje brdsko-planinskih područja.....	11
3.3. Program podrške brdsko-planinskim područjima.....	19
3.4. Osvrt na slovensku regulativu	23
4. EU FONDOVI U ULOZI RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE	24
4.1. Strategija Europa 2020	24
4.2. Europski strukturni i investicijski fondovi 2014. – 2020.	26
4.3. Usporedba iskorištenosti EU fondova u Hrvatskoj i Sloveniji.....	28
4.4. Osvrt na višegodišnji financijski okvir 2021. – 2027.....	29
5. OPERATIVNI PROGRAMI 2014. – 2020.....	29
5.1. Operativni program Konkurentnost i kohezija	30
5.2. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali.....	31
5.3. Program ruralnog razvoja republike Hrvatske.....	32
5.4. Ukupni financijski pregled	35
6. REZULTATI.....	37
6.1. Financijski pregled po operativnim programima.....	37
6.1.1. Operativni program Konkurentnost i kohezija.....	37
6.1.2. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali	40
6.1.3. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske	41

6.1.4.	Ukupni financijski pregled	43
6.2.	Anketno istraživanje stavova predstavnika JLS	47
6.2.1.	Opći podaci	47
6.2.2.	Struktura EU projekata	47
6.2.3.	Povezanost statusa brdsko-planinskog područja s natjecajima EU fondova.....	52
6.2.4.	Utjecaj na razvoj lokalne zajednice.....	53
6.2.5.	Percepcija društvene koristi od EU fondova	57
7.	PRIPREMA PROJEKTOG PRIJEDLOGA	59
8.	ZAKLJUČAK	91
	POPIS LITERATURE	93
	POPIS IZVORA	97
	PRILOZI.....	IX
	Popis tablica	IX
	Popis slika	X

1. UVOD

Da EU fondovi indirektno i direktno utječu na prostorni i društveni razvoj Republike Hrvatske ne samo izgradnjom Pelješkog mosta i drugih uobičajenih asocijacija na velike projekte od strateške važnosti, već zalaze u svakodnevne životne situacije svih građana, dokazuje primjer jedne nastale nedoumice pri objavi rezultata natječaja za studentski domski smještaj za akademsku godinu 2020/2021. u Zagrebu.

Kakve veze imaju EU fondovi s dobivanjem smještaja u studentskom domu? Prijave za natječaj za smještaj u studentskim domovima funkcioniraju tako da studenti popunjavaju prijavni obrazac, u sklopu kojeg odabiru prvi i drugi izbor kategorije smještaja kao svoje osobne preferencije. Studentski centar Zagreb obrađuje prijave i potom objavljuje rezultate obrade natječaja na rang listi koja se temelji na bodovanju prema ostvarenim ECTS bodovima, prosjeku ocjena studenta, socioekonomskom statusu i ostalim parametrima. Za jednostavniji i „pravedniji“ razmještaj, u obzir se uzimaju preferencije studenata jer je različita cijena i udobnost soba po kategorizaciji smještajnih kapaciteta.

Budući da je projekt obnove paviljona 3. kategorije studentskog doma Stjepan Radić (SR III) i paviljona 2. kategorije studentskog doma Cvjetno naselje (CN II) sufinanciran sredstvima iz Europskog socijalnog fonda, jedan od specifičnih ciljeva projekta odnosio se na odredbu da najmanje 50% obnovljenih smještajnih kapaciteta u godinama nakon završetka projektnih aktivnosti treba biti dodijeljeno osobama koje ostvaruju bodove na temelju slabijeg socioekonomskog statusa. Međutim, ove godine nije bilo dovoljno prijavljenih studenata koji zadovoljavaju uvjet socioekonomskog statusa i da im je prvi preferencijalni izbor u prijavi 3. kategorija studentskog doma Stjepan Radić pa se u obzir uzimao njihov drugi preferencijalni izbor. Dogodila se situacija da studenti, kojima socioekonomski status dodjeljuje bodove, a tražili su kao prvi izbor i ostvarili dovoljan ukupan broj bodova za 1. kategoriju (neobnovljeni novi paviljoni), nisu dobili istu samo zato jer im je drugi preferencijalni izbor bila 3. kategorija (obnovljeni paviljoni europskim sredstvima). Tako su 1. kategoriju dobili studenti s manje ukupnih ostvarenih bodova od njih.

Nastala situacija školski je primjer potencijalne financijske korekcije u EU projektima koja bi se realizirala da se nije ostvario specifični cilj projekta, odnosno da je manje od 50 % studenata

sa slabijim socioekonomskim statusom dobilo obnovljene paviljone te bi Studentski centar Zagreb, kao prijavitelj projekta, snosio posljedice vraćanja dijela dobivenih EU sredstava za obnovu studentskih domova. Upravo je financijska korekcija jedan od pokazatelja ozbiljnosti i rizičnosti dodjeljivanja bespovratnih EU sredstava, dok je, s druge strane, pozitivna činjenica da se EU sredstvima financiraju za razvoj neophodni, relevantni i dobrosmišljeni projekti.

Šira je javnost iz medija i/ili osobnog iskustva upoznata s činjenicom da se europskim sredstvima (su)financiraju mnogobrojni, cjenovno, svrhovno i sektorski različiti projekti. Tako se europskim sredstvima sufinanciraju projekti kao što su: energetska obnova stambenih i poslovnih zgrada, modernizacija opreme i cjelokupnog poslovanja OPG-ova, rekonstrukcija objekata materijalne kulturne baštine, uvođenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) u poslovanje MSP-ova, modernizacija zdravstvenih ustanova i infrastrukture u javnom prijevozu, gradnja i obnova obrazovnih ustanova, rekonstrukcija željezničke infrastrukture, digitalizacija poslovnih procesa javne uprave, proširenje proizvodnih pogona, uređenje javnih zelenih površina, izgradnja reciklažnih dvorišta i uređaja za pročišćivanje otpadnih voda, socijalno uključivanje ranjivih skupina stanovništva na tržištu rada, projekti mobilnosti u obrazovanju i ostali.

Postavlja se pitanje uspješnosti provedbe planiranih projekata bez mogućnosti europskog sufinanciranja na nacionalnoj i svim nižim administrativnim razinama javne uprave te projekata na inicijativu samih građana kao fizičkih i privatnih pravnih osoba. Vjerojatno više nego u urbanim sredinama, nagađa se negativni odgovor na upit o izvedivosti i uspješnosti projekata u ruralnim sredinama i posebice brdsko-planinskim kao potpomognutim područjima koja, što zbog prirodno, što društveno ograničavajućih razvojno uvjetovanih čimbenika, većinom nemaju dovoljno vlastitih sredstava za izvođenje potrebnih razvojnih, pogotovo velikih infrastrukturnih projekata.

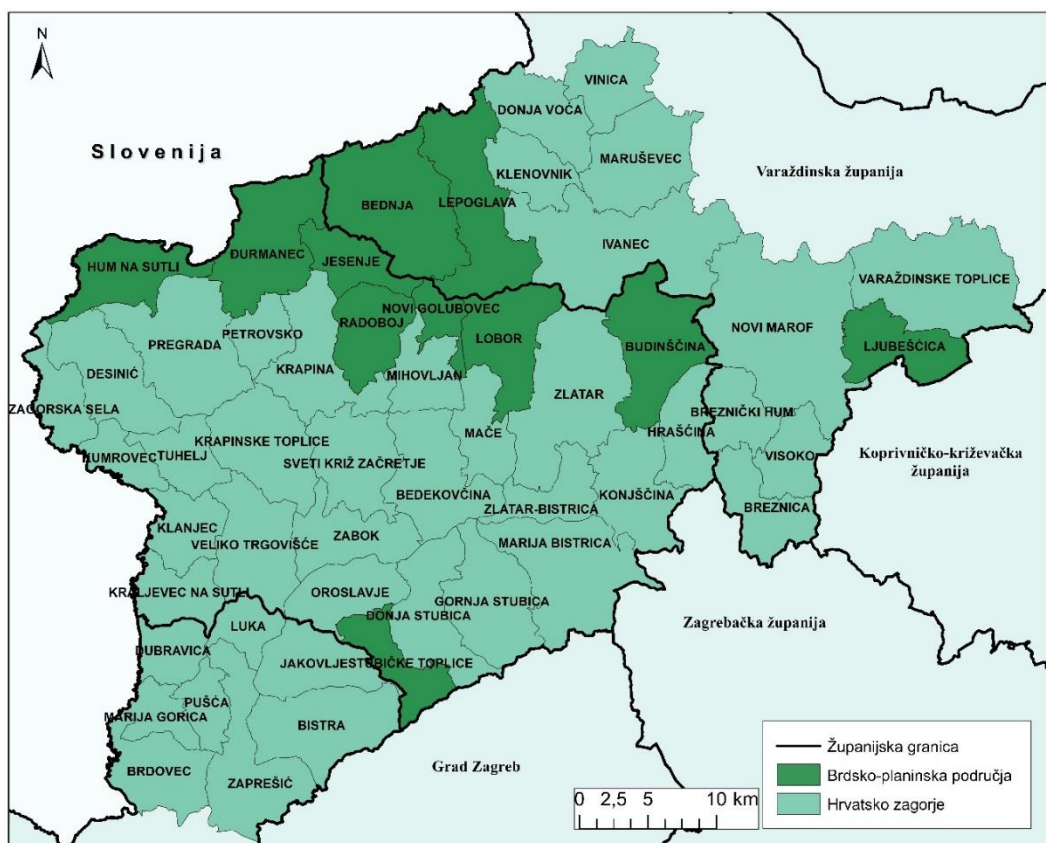
Osobna motivacija za istraživanje tematike povezanosti EU fondova i razvoja brdsko-planinskih područja Hrvatskog zagorja s prostorno-planerskog geografskog aspekta leži u aktualnosti EU fondova u hrvatskom društvu, prepoznavanju važnosti EU fondova za usmjeravanje razvoja brdsko-planinskih kao često izoliranih i depopulacijskih područja i osobnom poznavanju razvojnih problema ruralne sredine u Hrvatskom zagorju koji se mogu poistovjetiti s karakteristikama drugih brdsko-planinskih područja. Uz to, postupak pripreme EU projekata svodi se na slične smjernice kao u strateškom prostornom planiranju jer se u

pravilu može podijeliti na fazu analize i fazu planiranja pa se rad temelji na istraživanju s geografskog aspekta.

1.1. Prostorni i vremenski obuhvat istraživanja

Prostorni obuhvat istraživanja određen je razmatranjem potrebe za utvrđivanjem stanja i iskustvenih stavova o iskorištavanju EU fondova u nekom od potpomognutih područja u Hrvatskoj. Stoga se u radu istražuje prostor od ukupno 11 jedinica lokalne samouprave sa statusom brdsko-planinskog područja u Hrvatskom zagorju, kao odabranoj regiji zbog osobnog iskustvenog poznavanja njezinih prostornih posebnosti.

Prostorni obuhvat istraživanja obuhvaća 8 općina iz Krapinsko-zagorske županije: Budinščina, Đurmanec, Hum na Sutli, Lohor, Jesenje, Novi Golubovec, Radoboj i Stubičke Toplice te 2 općine: Bednja i Ljubeščica i Grad Lepoglavu iz Varaždinske županije (sl. 1). Jedinice lokalne samouprave sa statusom brdsko-planinskog područja uvjetuje Odluka o obuhvatu i razvrstavanju jedinica lokalne samouprave koje stječu status brdsko-planinskog područja (2019), koja je donesena na temelju Zakona o brdsko-planinskim područjima (NN, 118/18), dok su granice Hrvatskog zagorja preuzete prema Klemenčiću, koji ga definira u smislu geografsko-povijesne regije sjeverozapadne Hrvatske (2017).

Sl. 1. Brdsko-planinska područja na području Hrvatskog zagorja

Izvor: izradila autorica prema DGU, 2013; Klemenčić, 2017; NN 118/18

Vremenski obuhvat istraživanja obuhvaća višegodišnji financijski okvir (VFO), odnosno financijsku perspektivu Europske unije 2014. - 2020. uz osvrt na pretpristupno razdoblje ulaska Hrvatske u Europsku uniju i očekivanja od nadolazeće financijske perspektive 2021. – 2027.

1.2. Ciljevi rada i hipoteze

Ovim se radom nastoji analizirati utjecaj ostvarenog i potencijalnog korištenja sredstava Europske unije na demografsku, socioekonomsku, fizionomsku i funkcionalnu strukturu brdsko-planinskih područja Hrvatskog zagorja. Sukladno navedenom postavljene su sljedeći ciljevi rada: istražiti strukturu EU fondova i operativnih programa relevantnih za brdsko-planinska područja Hrvatskog zagorja; utvrditi funkcionalnost statusa brdsko-planinskog područja u svezi s dobivanjem EU sredstava; i na temelju analiziranih potreba i mogućnosti

financiranja iz EU fondova izraditi projektni prijedlog za nadolazeću financijsku perspektivu 2021. – 2027.

Nastavno na ciljeve rada postavljeno je pet hipoteza koje će se potvrditi ili opovrgnuti analiziranjem dobivenih rezultata istraživanja.

H1 Nedovoljna je iskorištenost alociranih EU sredstava u Republici Hrvatskoj u financijskoj perspektivi 2014. - 2020.

H2 Status brdsko-planinskog područja važan je instrument za dobivanje financijskih sredstava iz fondova Europske unije.

H3 Većina ugovorenih EU sredstava promatranih JLS-ova odnosi se na zadovoljenje osnovnih funkcionalnih potreba lokalne zajednice.

H4 Razvijenije promatrane JLS uspješnije su u povlačenju sredstava iz EU fondova od nerazvijenijih JLS.

H5 Priprema EU projekata zahtjevan je proces.

1.3. Pregled dosadašnjih istraživanja

Hrvatsko zagorje u geografskim je radovima rjeđe promatrano kao prostorni obuhvat istraživanja (Ilić, 1991; Njegač, 1995, 1997; Klemenčić, 2017) od županija unutar svojih granica – Krapinsko-zagorska i dijelovi Varaždinske i Zagrebačke županije. Od novijih radova, ističe se sveobuhvatno enciklopedijsko izdanje *Enciklopedija Hrvatskog zagorja* (Bagola Brezinšćak i dr., 2017) koje obuhvaća prirodoslovna obilježja regije, podatke o naseljima i stanovništvu, etnografska i jezikoslovna obilježja, obavijesti o kulturnome stvaralaštvu, umjetničkoj i spomeničkoj baštini, nakladništvu, prosvjeti, politici i gospodarstvu Hrvatskog zagorja.

Brdsko-planinska područja uglavnom su istraživana u okviru definiranja regionalne politike (Koprić, 2010; Škarica, 2011; Đulabić i Škarica, 2012) i mogućnosti ostvarivanja poreznih olakšica za jedinice lokalne samouprave sa statusom brdsko-planinskog područja (Jambrač,

2012; Marković i dr., 2013). Od geografskih radova, ističe se diplomski rad kolegice Knez (2019) koja je uspoređivala organizaciju prometnog sustava u brdsko-planinskim područjima u Hrvatskoj i Austriji.

Budući da je tematika iskorištavanja i utjecaja EU fondova u Republici Hrvatskoj aktualna i interdisciplinarna, njome se bave mnogobrojni znanstvenici i stručnjaci različitih profila, s time da se najviše istražuje s ekonomskog, a potom sociološkog, pravnog, agronomskog, geografskog i aspekta političkih znanosti te ostalih. Stoga je izdvojeno pet radova na temu EU fondova koji se razlikuju po prostornom obuhvatu istraživanja i fokusiranjem na cjelokupno gospodarstvo, odnosno određenu gospodarsku djelatnost, a po svojoj su tematici najrelevantniji za ovaj diplomski rad i razumijevanje značaja EU fondova za prostorni razvoj brdsko-planinskih područja, te doprinose spoznaji o potrebi strukturiranja budućih istraživanja.

Tolušić i dr. (2013) proveli su anketno istraživanje javnog mijenja o informiranosti o iskorištavanju EU fondova i projektnom menadžmentu na razini države, s naglaskom na utvrđivanje stupnja povezanosti sa socioekonomskom strukturom stanovništva. Valja istaknuti kako se Hrvatska u 2013. i godinama koje su joj prethodile suočavala s visokom nezaposlenošću, ali je tek nekolicina stanovnika vidjela svoju priliku u vidu samozapošljavanja kroz EU fondove. U radu se upozorava da bismo kao društvo, trebali imati unaprijed pripremljene projekte, točnije 50 % više gotovih projekata u odnosu na sredstva koja su na raspolaganju, kako bi se alocirana sredstva mogla apsorbirati u zadovoljavajućem postotku. Važnosti tzv. zalihe projekata, svjedoči činjenica da se na temelju unaprijed pripremljenih projekata stvara okvir za bazu natječaja i poziva po sektorskim programima za nadolazeću financijsku perspektivu 2021. - 2027. Generalni je zaključak da zbog česte fluktuacije i nedostatka stalnog stručnog kadra, nedovoljne informiranosti i iskustva građana, straha od rizika i nedovoljne suradnje nacionalnih i drugih organizacija Republika Hrvatska od ulaska u Europsku uniju nedovoljno iskorištava ukupni potencijal EU fondova.

Stojanović i dr. (2016) s ekonomskog aspekta analiziraju mogućnosti financiranja iz EU fondova za male i srednje poduzetnike (MSP) u Hrvatskoj. Osim kroz financiranje putem prioritetnih osi Operativnih programa Konkurentnost i kohezija i Učinkoviti ljudski potencijali, EU je za poduzetnike osigurala financijsku potporu kroz razne programe kojima upravlja Europska komisija i kojima se provode zajedničke politike EU-a. Ističu se mogućnosti financiranja iz Programa za konkurentnost poduzeća i MSP-ova (COSME) kojim se financira poduzetničko obrazovanje, mentorstvo i pomoćne usluge za nove i potencijalne poduzetnike,

posebice ranjive skupine stanovništva - mlade, žene i starije, te digitalno poduzetništvo čime se podupire digitalna transformacija poslovanja i korištenje novih alata za rast i konkurentnost. EU je uspostavila strateški i financijski okvir koji snažno potpomaže razvoj poduzetništva i poslovanje MSP-ova, pri čemu se kontinuiranim praćenjem i analiziranjem isti unaprjeđuje i usklađuje s aktualnim stanjem na tržištu i potrebama poduzetnika.

Galijan (2019) s geografskog aspekta doprinosi spoznaji o učinkovitosti EU fondova u regionalnom razvoju Središnje Hrvatske. Analizirana je Središnja Hrvatska u okviru čimbenika regionalizacije te prikazana prostorna distribucija ugovorenih EU sredstava na županijskoj razini u petogodišnjem razdoblju članstva Hrvatske od ulaska u Europsku uniju. Izdvojeni su primjeri dobre prakse od regionalnih koordinatora s kojima je proveden intervju, kroz koji su prikazani razlozi i objašnjenja postojećeg stanja kao i savjeti za budućnost kako bi se povećalo iskorištavanje i učinak EU fondova u promatranoj regiji. Autorica zaključuje da je nužno staviti naglasak na potrebe lokalnog stanovništva i maksimalno ga uključiti u programiranje kako bi se u sljedećoj financijskoj perspektivi, 2021. –2027. godine EU fondovi bolje i učinkovitije koristili. Tome svjedoči da su svi zainteresirani potencijalni korisnici EU sredstava pozvani da kroz anketne upitnike kao svojevrsno javno savjetovanje od strane nadležnih ministarstava iskažu svoj stav o potrebama u izradi programa (su)financiranih iz EU fondova.

Šenjug (2019) s agronomskog aspekta provodi anketno istraživanje iskustvenih stavova o EU fondovima na 64 ispitanika članova obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na području Krapinsko-zagorske županije, od kojih je samo 17 ispitanika prijavljivalo projekte na natječaje EU fondova. Dobiveni odgovori ukazuju na nezadovoljstvo ispitanika dugotrajnom procedurom dobivanja sredstava i nedovoljnom jednostavnošću provedbe iste. Ispitanici naglašavaju nedovoljan broj edukacijskih savjetovanja o mogućnostima iskorištavanja EU fondova u Krapinsko-zagorskoj županiji i istovremeno su složni kako sredstva iz Europskih fondova mogu unaprijediti njihovo poslovanje te pomoći razvoju gospodarstva. Generalni je zaključak da je potrebno više individualnih edukacija, prikazivanja konkretnih primjera i detaljnije objašnjavanje cjelokupnog procesa korištenja sredstava iz EU fondova za poljoprivrednike, s pretpostavkom da su iste potrebne i poduzetnicima, članovima udruga i ustanova i ostalim prijaviteljima.

Pupek (2020) s ekonomskog aspekta analizira strukturu i namjenu EU fondova u cilju poticanja razvoja turizma u Varaždinskoj županiji. Identificirane su mjere i prioritetne osi unutar operativnih programa za razvoj turizma Varaždinske županije, u kojoj se iz sektora turizma

ističe iskorištavanje EU sredstava za ulaganje u gradnju i obnovu kuća za odmor kao novog trenda turističkih smještajnih kapaciteta u toj županiji. Ukazuje se na nedostatak podataka o iskorištenosti sredstava po sektorima te je utvrđeno da nedovoljna informiranost i nezainteresiranost krajnjih korisnika dovodi u konačnici do nedovoljnog povlačenja dostupnog novca iz EU fondova.

Pregledom dosadašnjih istraživanja uviđa se da radova s temom razvojnih posebnosti brdsko-planinskih područja ima relativno malo spram radova s temom iskorištavanja EU fondova, a gotovo da nema rada koji bi u svojoj suštini spajao ove dvije tematike.

Uz znanstvene i stručne radove, proučeni su odabrani strateški dokumenti Europske unije koji usmjeravaju odnos Hrvatske i EU, operativni programi i relevantni internetski izvori vezani za iskorištavanje EU fondova, publikacije vezane za projektni menadžment i zakonodavni okvir važan za određivanje brdsko-planinskih područja u Hrvatskoj i Sloveniji.

Baza praćenja podataka stručnih i znanstvenih radova na temu iskorištavanja EU fondova po administrativnim razinama kvantitativno i kvalitativno zadovoljava jedino na nacionalnoj razini. Analiza na razini NUTS 2 regija uglavnom se svodi na obvezno praćenje statističkih pokazatelja regulirano od strane EU za sve države članice, ali nedostaje stručnih i znanstvenih radova koji bi analizirali navedene pokazatelje. Analiza po županijama (NUTS 3), kao jedinicama regionalne (područne) samouprave, poprilično je dobro pokrivena zbog dostupnih podataka, ali se uviđa nedostatak individualiziranog pristupa u istraživačkim radovima. Budući da u Hrvatskoj nema sustavnih mjerenja produktivnosti, efikasnosti i kvalitete lokalne samouprave (Koprić, 2010), najmanje je dostupnih podataka i s time povezanih istraživačkih radova na razini lokalne samouprave. Uz problem dostupnosti općih statističkih podataka vezanih za praćenje korištenja EU sredstava, prisutan je i nedovoljan broj analiziranih povratnih odgovora od privatnih i javnih korisnika sredstava iz EU fondova.

Pozitivno je da postoji trend rasta zanimanja za istraživanjem tematike iskorištavanja EU fondova, a najviše prostora za napredak predviđa se u istraživanju utjecaja na razini lokalne samouprave, čemu pridonosi kontinuirano i strukturirano praćenje statističkih podataka na nižim administrativnim razinama od županijske.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Pregled dosadašnjih istraživanja ukazuje na potrebu za radom koji spaja temu EU fondova s temom razvoja brdsko-planinskih područja te mu je uporište istraživačkog dijela u dobivanju povratnih odgovora od korisnika EU sredstava na razini lokalne samouprave.

U radu su korištene metode prikupljanja i analiziranja znanstvenih i stručnih radova, zakona i javnodostupnih publikacija vezanih za iskorištavanje EU fondova s podjelom na operative programe Konkurentnost i kohezija i Učinkoviti ljudski potencijali te Program ruralnog razvoja RH. Navedeni predstavljaju izvore sekundarnih podataka kao polazišnu točku za razumijevanje i strukturnu analizu iskorištenosti EU fondova na razini države. Dodatno, za utvrđivanje uspješnosti korištenja EU fondova, Hrvatska se uspoređuje sa Slovenijom, koja je odabrana zbog sličnih novijih povijesnih okolnosti, a korisnica je EU fondova tijekom zadnja tri sedmogodišnja financijska okvira (VFO).

U radu je kao glavna metoda za prikupljanje primarnih podataka korištena metoda anketnog istraživanja s ciljem dobivanja povratnih odgovora od predstavnika promatranih JLS za utvrđivanje stanja i stavova istih o utjecaju EU projekata na ukupni razvoj njihove pojedine lokalne zajednice. Na anketni upitnik odgovorili su predstavnici svih 11 istraživanih JLS. Anketa je provedena u online formatu u *Google Suits* obrascu, a pitanja su grupirana na pet tematsko strukturiranih odlomaka:

1. Opći podaci;
2. Struktura EU projekata;
3. Povezanost statusa brdsko-planinskog područja s natjecajima EU fondova;
4. Utjecaj na razvoj lokalne zajednice;
5. Percepcija društvene koristi od EU projekata.

Provedeno je i online anketno istraživanje za druge pravne osobe korisnike EU sredstava s područja promatranih JLS, ali je bio nedovoljan odaziv ispitanika. Anketu je u razdoblju od 20. rujna do 20. listopada 2020. godine ispunilo 13 ispitanika od, pretpostavljajući, ukupno 250 i

više mogućih ispitanika ciljane skupine kojoj pripadaju predstavnici obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, obrta, malih, srednjih i velikih poduzeća, udruga, privatnih i javnih ustanova iz obrazovnog, zdravstvenog i ostalih sektora koji posluju na području 11 promatranih JLS. Stoga se dobiveni odgovori nisu analizirali u radu.

Dodatno, s ciljem empirijskog uvida u razumijevanje izazova kod raspisivanja EU projekata i predlaganja projektne ideje za predstavnike svih promatranih JLS, izrađen je vlastiti projektni prijedlog „Općina Lohor u razvoju pametnog sela“. Projekt je raspisan prema prijavnom obrascu preuzetom iz sustava eFondovi kao aktualnog sustava za prijavu EU projekata u odnosu na zastarjeli MIS sustav.

Podaci su statistički obrađeni u softveru *Microsoft Office Excel* (verzija 2016), u kojem su izrađeni grafovi i tablice, a prostorna distribucijska analiza prikazana je kartografskim priložima izrađenim u softveru *ArcGIS* (verzija 10.4.).

3. BRDSKO-PLANINSKA PODRUČJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

3.1. Održivi razvoj ruralnih prostora

Prema Lukiću (2012) gotovo 90 % teritorija Republike Hrvatske čine ruralni prostori u kojima se nalazi mnoštvo malih naselja vrlo disperzne naseljenosti koja se suočavaju s velikim problemima poput slabije prometne dostupnosti ili nedostatne infrastrukturne opremljenosti i koja su ujedno suočena s vrlo ozbiljnim demografskim i socio-ekonomskim problemima koji utječu na (ne)razvijenost prostora. Hrvatsko zagorje tradicionalno je ruralni prostor sa svojevrsnom idealtipskom disperznom naseljenosti pa se mnogobrojna naselja suočavaju s navedenim izazovima. Prema jednoj od tri definicija prema Lukiću (2010) ruralni prostor i ruralnost možemo shvatiti kao: „realni, materijalni geografski prostor i vrijeme izvan međa (morfološke) gradske aglomeracije, koji je ujedno i čimbenik i odraz procesa zadovoljavanja osnovnih ljudskih funkcija: stanovati i u zajednici živjeti, raditi, opskrbljivati se, obrazovati se

i provoditi slobodno vrijeme“. Stoga se ruralni prostor prvenstveno treba usmjeravati na funkcionalnost odnosa stanovništva i prostora u kojem ono prebiva i boravi.

Prema Čavracu (2003) povijest ruralnih prostora upućuje na sveobuhvatnost sadržaja u pojmu održivog razvoja - ruralni su prostori u svojoj povijesti bili održivi jer su njegovi stanovnici morali biti dovoljno snalažljivi i kreativni da bi se mogli održati, a može se reći kako isto vrijedi i danas. Održivost je dakle *bit pojma ruralnoga prostora i ruralnoga razvoja* (Čavrak, 2003).

Održivi razvoj obuhvaća tri polazišne i krajnje točke: gospodarski razvitak, okoliš i stanovništvo u međusobnoj ovisnosti. Gospodarski razvitak trebao bi biti u suglasju s ograničenjima koje postavlja okvir prirodnog okoliša s nakanom da sadašnja generacija odgovorno postupa prema potrebama razvoja i budućih generacija (Čavrak, 2003). No, zbog svoje kompleksnosti nerijetko se događa da to ostaje na razini smislenog i ne uspijeva se pretvoriti u djelotvornu praksu. Stoga je održivi razvoj određenog prostora moguće postići jedino kompleksnim sagledavanjem njihova međuzavisnog utjecaja u okviru integralnog prostornog razvoja (Radeljak i Pejnović, 2008).

3.2. Određivanje brdsko-planinskih područja

Prema bivšem Zakonu o brdsko-planinskim područjima (NN, 12/02, 32/02, 117/03, 42/05, 90/05, 80/08, 148/13, 147/14) 2014. godine status brdsko-planinskog područja ostvarilo je 45 JLS u Hrvatskoj.¹ Vrednovani su samo geomorfološki kriteriji: nadmorska visina, nagib terena i raščlanjenost terena, zbog čega se nazirala potreba za uključivanjem drugih kriterija u kreiranju novog Zakona (Antonić i dr. 2002). U Hrvatskom zagorju status brdsko-planinskog područja tada je ostvarilo 10 JLS-ova: Grad Lepoglava te općine Bistra, Budinščina, Đurmanec, Jesenje, Lobar, Ljubeščica, Novi Golubovec, Radoboj i Stubičke Toplice.

¹ Po Zakonu (NN, 147/14) status brdsko-planinskih područja 2014. godine u RH imale su sljedeće JLS:

- Gradovi: Buzet, Čabar, Delnice, Imotski, Lepoglava, Ogulin, Orahovica, Senj, Sinj, Trilj, Vrbovsko i Vrgorac
- Općine: Bistra, Budinščina, Cerovlje, Čavle, Đurmanec, Fužine, Gračišće, Jelenje, Jesenje, Kalnik, Kaptol, Karlobag, Klana, Klis, Lobar, Lokve, Lovreć, Lupoglav, Ljubeščica, Matulji, Motovun, Mrkopalj, Muć, Novi Golubovec, Podbablje, Primorski Dolac, Radoboj, Ravna Gora, Skrad, Stubičke Toplice, Šestanovac i Vinodolska Općina.

Prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN, 118, 18) brdsko-planinska područja uz otoke i pogranična područja spadaju u područja s razvojnim posebnostima, a aktualni Zakon o brdsko-planinskim područjima (NN, 118/18) definira brdsko-planinska područja kao *područja od interesa i pod posebnom zaštitom Republike Hrvatske radi poticanja demografske obnove, naseljavanja i stvaranja pretpostavki da se prirodni i drugi gospodarski resursi što kvalitetnije koriste za gospodarski razvoj ovih područja i Republike Hrvatske u cjelini, uz očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti.*

Prema Schuleru i dr. (2004) za karakterizaciju brdsko-planinskih područja osim geomorfoloških čimbenika, potrebno je uključiti i druge čimbenike koji ih izdvajaju od ostalih prostora i koji čine ograničenja u njihovom nesmetanom razvoju. U navedenom leži glavna razlika Zakona iz 2014. i 2018. godine.

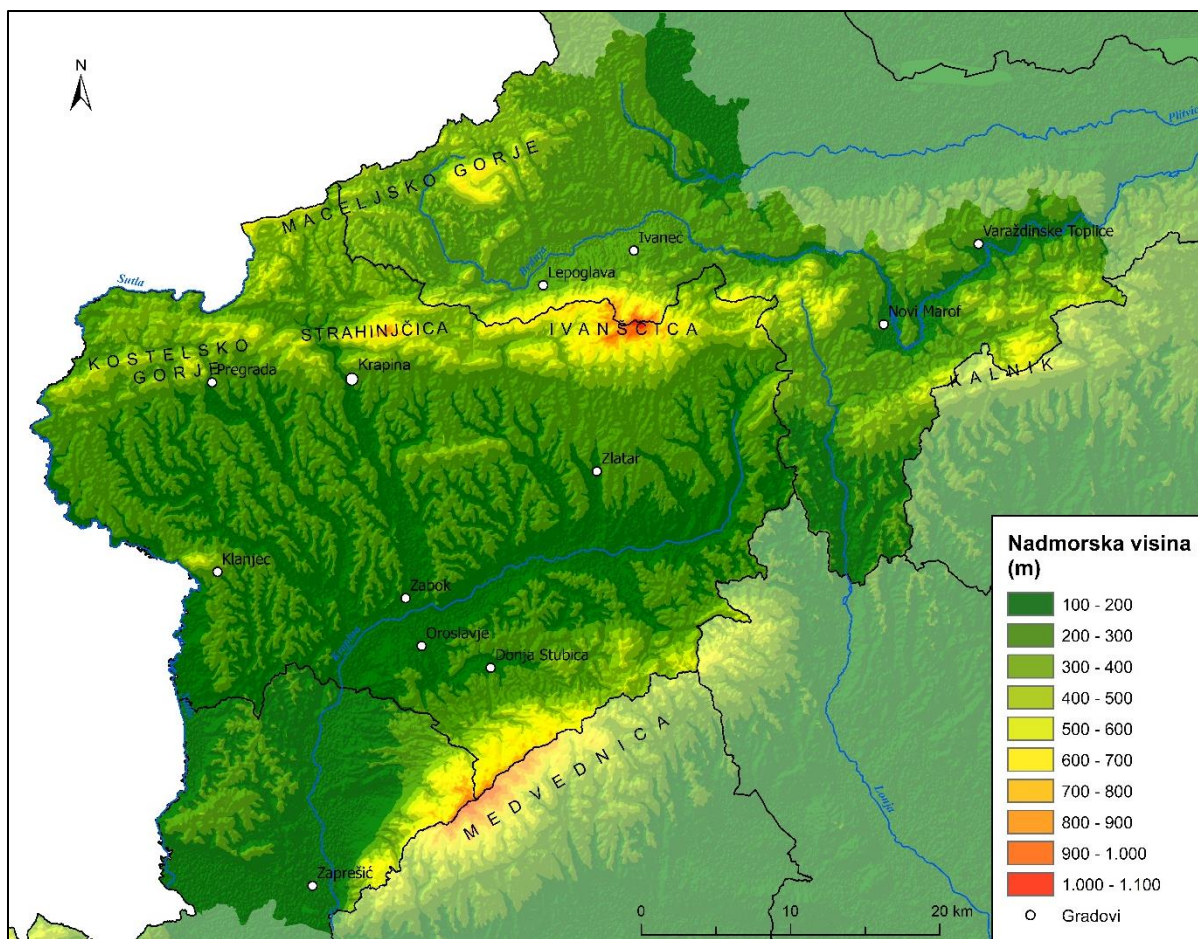
Za donošenje aktualnog Zakona o brdsko-planinskim područjima (NN, 118/18) korištena je stručna podloga za utvrđivanje obuhvata brdsko-planinskih područja u kojoj su korištena dva tipa kriterija: uključujući (geomorfološki, klimatski, demografski i infrastrukturni kriteriji) i isključujući kriteriji (Oikon, 2018).

Geomorfološki kriteriji oslanjaju se na tri podkriterija: nadmorsku visinu, nagib terena i visinsku raščlanjenost reljefa.² U Hrvatskom zagorju, koje se smjestilo između Maceljskoga gorja, Kostelskog gorja, Ivanščice, Kalnika, Medvednice, rijeke Save i rijeke Sutle, prevladava brežuljkasti reljef s nadmorskom visinom od 300 do 500 m, dok njegovi rubni dijelovi prelaze 500 m n.v. (sl. 2). Najviši vrh je Ivanščica na istoimenoj gori (1060 m).

² Kriterij 1 obuhvaća sva područja iznad 700 m n. v., što označuje granicu planinskih područja u većini zemalja EU.

Kriterij 2 obuhvaća područje nadmorske visine između 500 i 700 m s nagibom većim od 15 %, a dodatni indikator u ovom kriteriju predstavlja lokalni indikator visina. Sva područja, koja u svom okruženju (2,5 km) imaju raspon visina veći od 300 m, mogu se uključiti u Kriterij 2.

Kriterij 3 obuhvaća područje nadmorske visine između 300 i 500 m s nagibom većim od 15 %. Kao dodatni indikator u ovom kriteriju su lokalni indikator visina i standardna devijacija visina u neposrednom okruženju točke promatranja. Sva područja, koja u svom okruženju (2,5 km) imaju raspon visina veći od 300 m ili standardnu devijaciju visina veću od 50 m, mogu se uključiti u Kriterij 3 (Oikon, 2018).

Sl. 2. Fizičkogeografska karta Hrvatskog zagorja

Izvor: izradila autorica prema SRTM, 2020

Klimatski kriteriji obuhvaćaju podatke o: srednjoj godišnjoj temperaturi zraka, godišnjoj količini oborina i broju dana sa snježnim pokrivačem na tlu (Oikon, 2018).

Prema Radeljak i Pejnoviću (2008) na današnjem stupnju društveno-gospodarskog razvoja stanovništvo je glavni čimbenik geoprstornog sustava pa će se ono u nastavku detaljnije razmotriti. *Demografski* kriteriji obuhvaćaju: udio stanovništva koje živi iznad 300 m n.v., udio radno sposobnog stanovništva, udio stanovništva starijeg od 65 godina i depopulaciju. Pritom su veliki udjeli stanovništva koje živi iznad 300 m n. v., stanovništva starijeg od 65 godina, mali udio radno sposobnog stanovništva i velika depopulacija stanovništva smatrani kao ograničavajući faktori te ostvaruju veći broj bodova (Oikon, 2018). Od 2014. do 2019. godine procjenjuje se pad broja stanovnika za sve promatrane JLS osim za Lobar i Stubičke Toplice, koji bilježe blagi pozitivni indeks promjene broja stanovnika 2019/2014. godine (tab. 1).

Tab. 1. Procjena kretanja broja stanovnika na dan 31. prosinca u razdoblju od 2014. do 2019. u brdsko-planinskom području Hrvatskog zagorja

JLS	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	Indeks promjene broja stan. 2019/2014.
Budiščina	2401	2388	2326	2280	2252	2248	93,6
Bednja	3764	3705	3606	3515	3484	3420	90,9
Đurmanec	4110	4042	3978	3925	3892	3850	93,7
Hum na Sutli	4824	4765	4675	4648	4612	4628	95,9
Jesenje	1492	1481	1458	1421	1405	1406	94,2
Lepoglava	7989	7909	7785	7668	7531	7450	93,3
Lobor	2952	3114	3105	3074	3103	3155	106,9
Ljubešćica	1785	1754	1734	1707	1700	1686	94,5
Novi Golubovec	963	956	949	924	900	884	91,8
Radoboj	3246	3195	3148	3115	3057	3014	92,9
Stubičke Toplice	2778	2773	2744	2724	2731	2841	102,3

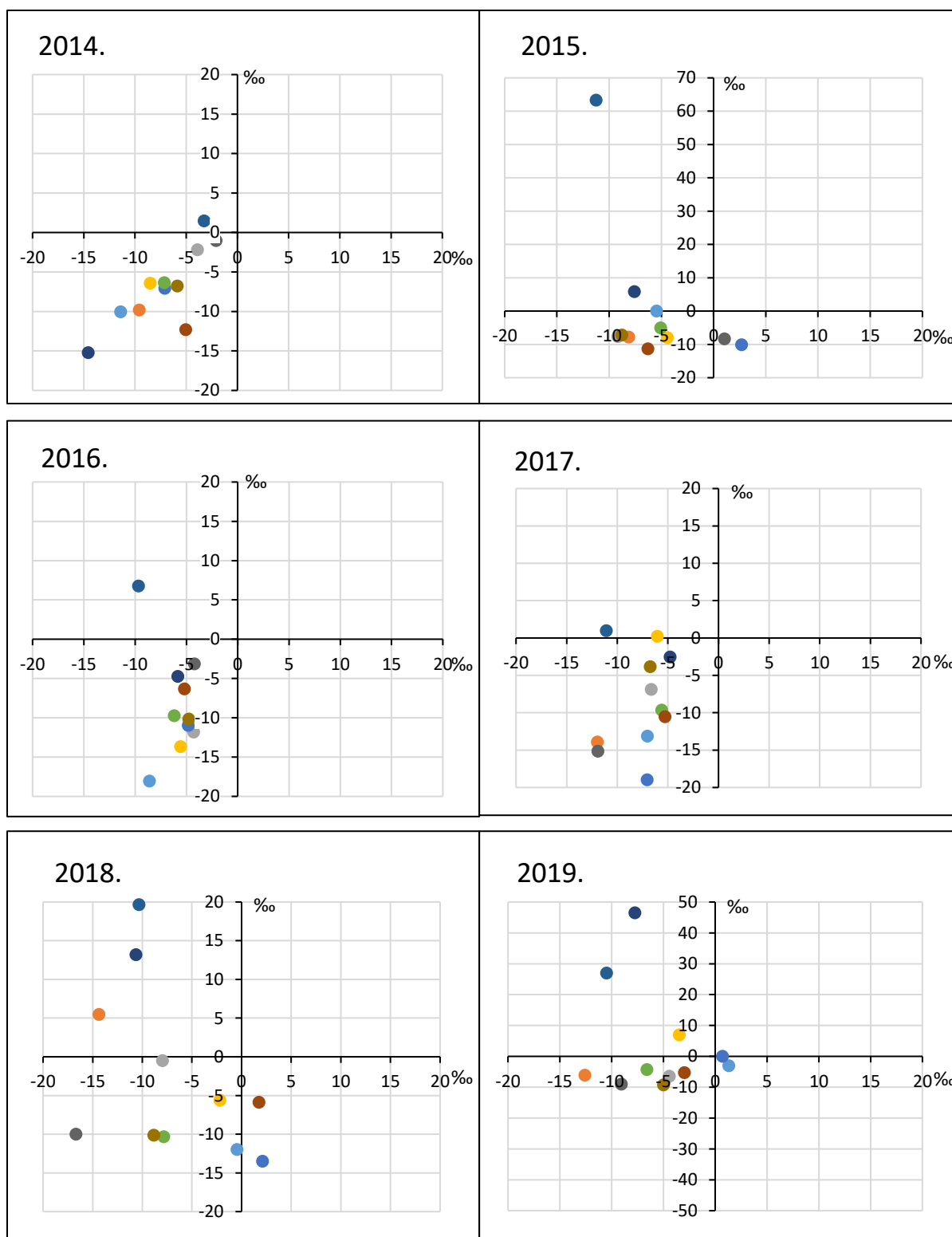
Izvor: DZS, Gradovi u statistici, 2020

U 2020. očekuje se daljnji pad ukupnog broja stanovnika kao rezultat negativnih trendova stope migracijskog salda i stope prirodne promjene – dominantna distribucija u trećem kvadrantu od 2014. do 2019. godine (sl. 3 - 8).

Svojevrsna odstupanja s pozitivnim predznakom na godišnjim razinama javljaju se u nekoliko JLS-ova, za koje se naslućuje razlog fiktivnih prijava prebivališta vezanim za povlastice statusa brdsko-planinskog područja. U Loboru je smješten jedan od najvećih državnih domova za starije osobe u kojem obvezne prijave prebivališta donose pozitivna odstupanja u neto migraciji

u Loboru od 2015. do 2019., ali i dalje se bilježi trend negativne stope prirodne promjene. Stubičke Toplice, kao tradicionalna destinacija zdravstveno-lijechilišnog turizma, u nekoliko godina bilježe pozitivni migracijski saldo i prirodnu promjenu u korelaciji s aktualnim stimulacijama vezanim za stambenu politiku koje su namijenjene mladim obiteljima. Sve JLS u 2019. spram prijašnjih godina bilježe najmanje negativne, odnosno najpozitivnije pokazatelje za prirodno kretanje stanovništva i migracije (sl. 3 – 8).

- Budinščina
- Bednja
- Đurmanec
- Hum na Sutli
- Jesenje
- Lepoglava
- Lobor
- Ljubeščica
- Novi Golubovec
- Radoboj
- Stubičke Toplice

Sl. 3 – 8. Odnos stope prirodne promjene (os x) i stope neto migracije (os y) u 11 JLS-ova sa statusom brdsko-planinskog područja u Hrvatskom zagorju od 2014. do 2019. godine

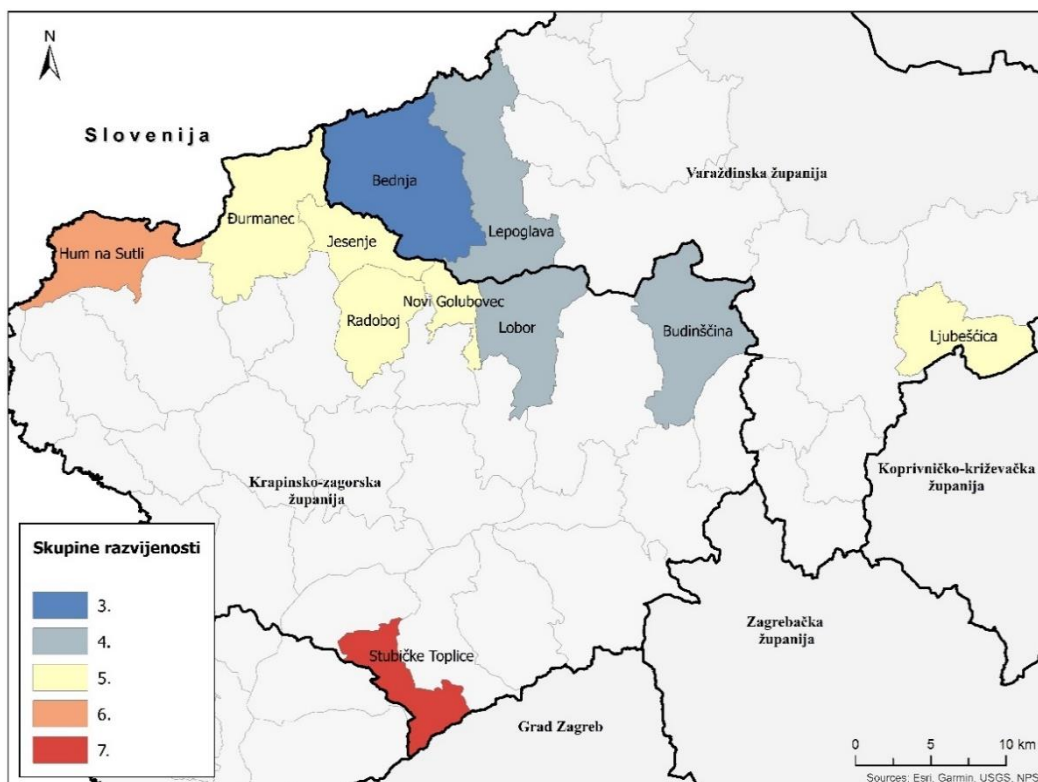
Izvor: DZS, Gradovi u statistici, 2020

Infrastrukturni kriteriji odabrani su na način da se pomoću njih definira kvaliteta života i usluga koje su dostupne stanovnicima u brdsko-planinskim područjima. Njima su obuhvaćeni: broj osnovnih škola, broj ordinacija opće obiteljske medicine i gustoća državnih i županijskih cesta. Pritom su mali udjeli promatranih karakteristika smatrani kao ograničavajući te su ostvarivali veći broj bodova.

Dodatno je za razvrstavanje JLS kao *ekonomski* kriterij korišten indeks razvijenosti. On se izračunava temeljem Uredbe o indeksu razvijenosti (NN 131/17) i Odluke o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 132/17). Za izračun indeksa razvijenosti koriste se: prosječni dohodak po stanovniku, prosječni izvorni prihodi po stanovniku, prosječna stopa nezaposlenosti, opće kretanje stanovništva, stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje) i indeks starenja (Bogović i dr., 2017). Indeks razvijenosti računa se kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Oni se u skupine razvijenosti razvrstavaju pomoću distribucije ranga, pri čemu se uvijek polazi od prosječnog praga razvijenosti (indeks = 100) (Bogović i dr., 2017). Skupine razvijenosti predstavljaju jednake polovine i četvrtine u razdiobi po veličini uređenih nizova iznadprosječnih i ispodprosječnih vrijednosti indeksa razvijenosti pa se JP(R)S svrstavaju u četiri, a JLS u osam skupina (NN 132/17).

Status potpomognutih područja imaju sva područja ispod prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske, odnosno 1. - 4. skupina JLS. Kako se nalaze na različitim stupnjevima razvoja, JLS su podijeljene u tri grupe brdsko-planinskih područja prema skupinama razvijenosti (sl. 9):

- I. grupa – skupine razvijenosti 1 – 4: Bednja (3), Budinščina, Lepoglava i Lohor (4);
- II. grupa – skupine razvijenosti 5 i 6: Hum na Sutli (6), Đurmanec, Jesenje, Ljubeščica, Novi Golubovec i Radoboj (5);
- III. grupa – skupine razvijenosti 7 i 8: Stubičke Toplice (7).

Sl. 9. Brdsko-planinska područja Hrvatskog zagorja prema skupinama razvijenosti

Izvor: izradila autorica prema DGU, 2013; NN 132/17

Ukupni broj ostvarenih bodova u jedinicama lokalne samouprave kompozitni je pokazatelj gore navedenih kriterija. Maksimalni broj bodova za sve kriterije je 6, a minimalni broj bodova za uvrštenje u brdsko-planinsko područje je 2,5 bodova. Iznimku čine one JLS koje su obuhvaćene posebnim propisom kojim se uređuje razvoj otoka i/ili koje se svojim teritorijem protežu uz morsku obalu i/ili imaju gustoću naseljenosti veću od 20 stanovnika po km² (NN, 118/18).

U odnosu na Zakon iz 2014., u Zakonu iz 2019. na području Hrvatskog zagorja Bistra je jedina izgubila, Bednja i Hum na Sutli su dobili, a ostale promatrane JLS (Budinščina, Đurmanec, Jesenje, Lepoglava, Lobor, Ljubešćica, Novi Golubovec, Radoboj i Stubičke Toplice) zadržale su status brdsko-planinskog područja (tab. 2).

Najveći ukupni broj bodova od 3,565 ostvaruje Novi Golubovec koji ujedno ima i najviše bodova pojedinačno gledajući geomorfološke, demografske i infrastrukturne kriterije te zauzima 42. mjesto (tab. 2). Bodovi po klimatskim kriterijima ujednačeni su po JLS-ovima, s time da blago odstupaju Lobor i Stubičke Toplice koji obuhvaćaju više obronke gora Ivanščice i Medvednice pa reljef modificira hladniju lokalnu klimu. Hum na Sutli je na zadnjem, a Bednja

na predzadnjem mjestu po broju bodova od ukupno 85 JLS-ova koji ostvaruju status brdsko-planinskog područja u Hrvatskoj.

Tab. 2. Bodovna struktura kriterija za utvrđivanje statusa brdsko-planinskog područja u 11 promatranih JLS-ova u Hrvatskom zagorju

JLS	Geomorfologija	Demografija	Klima	Infrastruktura	Ukupni bodovi	Rang
Bednja	1,164	0,323	0,502	0,540	2,529	84.
Budinščina	1,317	0,209	0,505	0,580	2,611	78.
Đurmanec	1,686	0,302	0,505	0,540	3,033	59.
Hum na Sutli	1,245	0,344	0,505	0,407	2,501	85.
Jesenje	1,800	0,440	0,507	0,620	3,367	47.
Lepoglava	1,524	0,163	0,510	0,387	2,584	81.
Lobor	1,857	0,331	0,528	0,573	3,289	50.
Ljubeščica	1,335	0,287	0,504	0,637	2,763	73.
Novi Golubovec	1,950	0,456	0,506	0,653	3,565	42.
Radoboj	1,350	0,165	0,506	0,570	2,591	80.
Stubičke Toplice	1,470	0,128	0,590	0,487	2,675	76.

Izvor: Oikon, 2018

3.3. Program podrške brdsko-planinskim područjima

Hrvatska Vlada različitim programima podrške i poticaja generira poduzetničke aktivnosti, i to vjerojatno više no ikad prije. Međutim, često se čini kako su rezultati tih programa relativno skromni, pogotovo u ruralnim sredinama, i to zbog više razloga: nepostojanje adekvatnih strategija i programa; relativno skromni iznosi sredstava kojima se financiraju projekti; nerazumijevanje lokalnih vlasti uloge i zadaće u poticanju i podršci lokalnom gospodarskom razvitku i neadekvatna institucionalna podrška (Čavrak, 2003). Uz to, nerijetko se zastupa

pogrešan pristup razvoju ruralnih sredina koji se očituje u tome što se u tradicionalno ruralnim područjima implementiraju potpuno nove opće strategije koje u pravilu ne vode računa o lokalnim posebnostima. Program brdsko-planinskim područjima jedan je od nacionalnih programa čija se učinkovitost tek treba dokazati.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije nositelj je upravljanja razvojem brdsko-planinskih područja u skladu sa Zakonom o brdsko-planinskim područjima (NN, 118/18). U skladu s time, Uprava za potpomognuta područja unutar Ministarstva donosi Program podrške brdsko-planinskim područjima koji ima za cilj pridonijeti održivom razvoju brdsko-planinskih područja u smislu poboljšanja dostupnosti lokalne infrastrukture i otklanjanja posljedica nastalih usred vremenskih nepogoda karakterističnih za brdsko-planinska područja (MRRFEU, 2020). Usmjerenim upravljanjem nastoji se osigurati pretpostavke za jačanje konkurentnosti i ostvarenje vlastitih razvojnih potencijala te potaknuti aktivaciju svih dionika na zajedničkom radu za dobrobit brdsko-planinskih područja i njihov gospodarski oporavak što je preduvjet za sprečavanje iseljavanja stanovništva, smanjenje negativnog demografskog trenda i održivi razvoj (MRRFEU, 2020).

Ukupna vrijednost Programa za 2021. godinu iznosi 25.000.000,00 kuna (MRRFEU, 2020). Bodovanje po aktualnom pozivu natječaja Programa temelji se na principima regionalne politike za smanjenjem razlika po skupinama razvijenosti pa I. skupina brdsko-planinskih područja ostvaruje i najviše bodova, s time da se posebno boduje geomorfološki kriterij nadmorske visine (tab. 3). Od ciljane skupine vrste projekata, najviše se boduju gradnja predškolskih i školskih objekata te objekti zdravstvene i socijalne zaštite kao pristup osiguravanja osnovnih funkcija naselja. Uz obuhvat i obrazloženje projekta, dodatne su kategorije financijska i operativna sposobnost prijavitelja te održivost projekta nakon provedbe projektnih aktivnosti (tab. 3). Pozivi se provode po metodologiji ESI fondova, čime se izravno utječe na jačanje administrativnih kapaciteta samih korisnika za povlačenje sredstava iz ESI fondova.

Tab. 3. Kriteriji bodovanja projektnih prijedloga iz Programa podrške brdsko-planinskim područjima za 2021. godinu

KRITERIJ / OPIS	NAJVEĆI BROJ BODOVA
1. Relevantnost i obuhvat projekta	Maksimalno 25

Područje provedbe (status područja provedbe projekta u skladu s Odlukom o obuhvatu i razvrstavanju JLS u brdsko-planinska područja (NN, br. 24/19)	<p>10 - projekt se provodi na području I. skupine brdsko-planinskih područja;</p> <p>8 - projekt se provodi na području II. skupine brdsko-planinskih područja</p> <p>3 - projekt se provodi na području III. skupine brdsko-planinskih područja</p>
Područje provedbe obzirom na geomorfološke karakteristike područja	<p>15 - projekt na području naselja iznad 700 m n.v.</p> <p>10 - projekt na području naselja 500 - 700 m n.v.</p> <p>5 - projekt na području naselja 300 - 500 m n.v.</p> <p>0 - projekt na području naselja ispod 300 n.v.</p>
2. Opravdanost	Maksimalno 35
Ciljana područja (važnost projekta s obzirom na ciljeve i prioritete javnog poziva)	<ul style="list-style-type: none"> • predškolske i školske građevine • građevine zdravstvene i socijalne zaštite (25)
	<ul style="list-style-type: none"> • sekundarne vodovodne mreže • sustavi oborinske i fekalne odvodnje malog promjera • ulice i nerazvrstane ceste u naseljima, • građevine namijenjene promociji i plasmanu lokalnog područja • infrastrukturne građevine za jačanje turističke ponude • prenamjena građevina u vlasništvu podnositelja za obavljanje gospodarskih aktivnosti (20)
	<ul style="list-style-type: none"> • nogostupi, • propusti, mali mostovi, • biciklističke staze u/između naselja, • pristupne ceste i komunalna infrastruktura do postojećih poslovnih zona, • sanacija prometne infrastrukture i javnih građevina oštećenih uslijed vremenskih nepogoda (15)
	<ul style="list-style-type: none"> • nerazvrstane ceste izvan naselja

	<ul style="list-style-type: none"> • primjena obnovljivih izvora energije • povećanje energetske učinkovitosti građevina • građevine društvene i kulturne namjene • javna rasvjeta • parkovi i trgovi u naseljima • plinske mreže i niskonaponske mreže • dječja igrališta i igraonice • parkirališta, ugibališta i stajališta javnog prijevoza • sportske građevine • punionice električnih vozila (10)
	<ul style="list-style-type: none"> • druge građevine javne namjene • mrtvačnice, platoi i ograde oko groblja (5)
Utjecaj na lokalnu zajednicu (vjerojatnost da će se realizacijom projekta ostvariti vidljiv utjecaj na lokalno stanovništvo)	<p>10 - projektni prijedlog ima izravan utjecaj na više od 50% lokalnog stanovništva</p> <p>5 - projektni prijedlog ima izravan utjecaj od 30% do 50% lokalnog stanovništva</p> <p>3 - projektni prijedlog ima izravan utjecaj na manje od 30 % lokalnog stanovništva</p>
3. Financijska i operativna sposobnost	Maksimalno 25
Financijska sposobnost podnosioca zahtjeva (mogućnost osiguranja vlastitog udjela sufinanciranja u provedbi projekta)	<p>15 - podnositelj zahtjeva osigurava više od 30%</p> <p>10 - podnositelj zahtjeva osigurava od 10% do 30%</p> <p>5 - podnositelj zahtjeva osigurava manje od 10%</p> <p>0 - podnositelj zahtjeva ne sudjeluje u financiranju projekta</p>
Iskustvo podnosioca u provedbi projekata (broj projekata u pojedinačnoj vrijednosti većoj ili jednakoj traženoj vrijednosti projekta za koji se podnosi prijava)	<p>5 - podnositelj proveo pet ili više infrastrukturnih projekata</p> <p>2 - podnositelj proveo manje od pet infrastrukturna projekata</p> <p>0 - podnositelj nije proveo niti jedan infrastrukturni projekt</p>

Proračun projekta	5 - Proračun projekta ima kvantificirane troškove prema specifikaciji i vezane uz aktivnosti koje se provode
4. Održivost	Maksimalno 20
Zrelost projekta (spremnost projekta za provedbu)	10 - radovi na projektu su u tijeku 5 - proveden postupak nabave i sklopljen ugovor s izvođačem 3 - postupak nabave u pripremi (pripremljena projektno-tehnička i dokumentacija za provedbu postupaka nabave) 0 - aktivnosti na projektu nisu započete
Održivost očekivanih rezultata projekta (Hoće li građevine po završetku planiranih aktivnosti biti u funkciji?)	5 - projekt će po završetku projektnih aktivnosti biti potpuno u funkciji 2 - projekt će po završetku projektnih aktivnosti biti djelomično u funkciji 0 - projekt po završetku projektnih aktivnosti neće biti u funkciji

Izvor: Program podrške brdsko-planinskim područjima, 2020

3.4. Osvrt na slovensku regulativu

U Sloveniji se brdsko-planinska područja definiraju s polazišta „Območja z omejenimi mogućnosti za poljoprivrednu djelatnost“ (OMD), odnosno područja s ograničenim mogućnostima za obavljanje poljoprivredne djelatnosti. OMD pokrivaju 86,3 % ukupne površine Republike Slovenije, od čega 72,4 % čine „hribovsko-gorska območja“, odnosno brdsko-planinska područja, od čega 55,8 % zauzimaju poljoprivredne površine (Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014 - 2020). Budući da je skoro 90 % površine Slovenije na nadmorskoj visini većoj od 300 m, za osnovni kriterij brdsko-planinskih područja određena je minimalna nadmorska visina od 700 m. Dodatni su kriteriji u vezi s nagibom terena: minimalna n. v. od 500 m ako je više od 50 % poljoprivredne površine na nagibu većem od 15 % ili je nagib veći od 20 % (Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014 – 2020).

Svrha potpore poljoprivrednicima u brdsko-planinskim područjima prvenstveno se odnosi na održavanje kulturnog krajolika i time zaštitu biološke raznolikosti i tla; prevenciju ruralne emigracije iz brdsko-planinskih područja i osiguravanje javnih koristi, posebno očuvanje ruralne baštine, zaštitu od prirodne katastrofe i promicanje turizma (Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014 – 2020).

4. EU FONDOVI U ULOZI RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE

4.1. Strategija Europa 2020

U programskom razdoblju 2014. - 2020. godine strateški razvojni dokumenti predstavljaju preduvjet za prijavu projekata za sufinanciranje iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova jer se njima utvrđuju strateški ciljevi i načini njihove realizacije na određenom prostoru. Proces izrade strateških dokumenata uključuje analizu stanja i potencijala, definiranje strateškog okvira razvoja s utvrđenom vizijom, strateškim ciljevima, prioritetima te mjerama za konkretne razvojne projekte i aktivnosti, uključujući mehanizme provedbe i načine praćenja procesa provedbe. Izrada strateškog dokumenta mora biti usklađena s višim administrativnim razinama i izrađena u međusektorskoj suradnji kako bi se kompromisi između potencijalno suprotstavljenih interesa jasno definirali na transparentan način (Matešić, 2009).

Strategija Europa 2020 krovni je strateški dokument Europske unije za razdoblje od 2014. do 2020. godine kojim su utvrđena tri prioriteta razvoja EU koji se međusobno nadopunjuju: pametan, održiv i uključiv rast. *Pametan rast* predstavlja unaprjeđenje učinkovitosti Europske unije u obrazovanju kroz poticanje građana na učenje i unaprjeđenje njihovih vještina, stvaranje novih proizvoda i usluga koje stvaraju rast i radna mjesta i pomažu prepoznavati društvene izazove te korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija u digitalnom društvu. *Održiv rast* uključuje izgradnju ekonomije s konkurentnim gospodarstvom i održivom uporabom resursa s malim emisijama ugljika, zaštitu okoliša i sprečavanje gubitka bioraznolikosti, iskorištavanje Europske tehnološke naprednosti u novim zelenim tehnologijama i proizvodnim metodama, uvođenje učinkovitih pametnih električnih mreža, iskorištavanje mreža europskih razmjera za dodatnu komparativnu prednost, poboljšanje poslovnog okruženja, posebice za MSP-ove i potporu potrošačima u donošenju informiranih odluka na tržištu. *Uključiv rast* obuhvaća povećanje stopa zaposlenosti, posebice za žene, mlade i starije, pomoć ljudima svih dobi u predviđanju i upravljanju promjenama kroz ulaganje u znanja i vještine, osuvremenjivanje tržišta rada i sustava socijalne sigurnosti te osiguranje dosega rasta u svim dijelovima Europske unije (Europska komisija, 2010).

Sukladno prioritetima i s namjerom definiranja stanja do kraja 2020. godine doneseni su glavni mjerljivi ciljevi na razini EU:

- 75 % stanovništva u dobi između 20 i 64 godine treba biti zaposleno.
- 3 % BDP-a EU treba investirati u istraživanje i razvoj.
- Treba ispuniti klimatsko-energetske ciljeve „20/20/20“ (uključujući i povećanje do 30 % smanjenja emisije ukoliko okolnosti dozvoljavaju).
- Postotak osoba, koje rano napuste školovanje, trebao bi biti ispod 10 %, a najmanje 40 % mlađe generacije trebalo bi završiti tercijarni stupanj obrazovanja.
- 20 milijuna manje ljudi trebalo bi biti u opasnosti od siromaštva (Europska komisija, 2010).

Tab. 4. Dostignutost ciljeva Strategije Europa 2020 u EU i Hrvatskoj 2014. i 2018. godine

GLAVNI CILJEVI STRATEGIJE EUROPA 2020	OSTVARENI REZULTATI				CILJANI REZULTATI	
	2014		2018		2020	
	EU	HR	EU	HR	EU	HR
ZAPOŠLJAVANJE						
Stopa zaposlenosti stanovništva u dobi 20-64 godine	69,2%	59,2%	73,2%	65,2%	75,0%	62,9%
ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ						
Udio BDP-a uložen u istraživanje i razvoj	2,0%	0,8%	2,1%	1,0%	3,0%	1,4%
KLIMATSKE PROMJENE/ENERGIJA						
Smanjenje emisije stakleničkih plinova u odnosu na razine iz 1990.	77,6%	74,3%	76,8%	75,2%	80,0%	82,2%
Udio obnovljivih izvora energije	16,2%	27,8%	18,0%	28,0%	20,0%	20,0%
OBRAZOVANJE						
Postotak osoba koje rano napuste školovanje	11,2%	2,8%	10,5%	3,3%	<10%	<3%
Postotak stanovništva u dobi 30-34 sa završenim tercijarnim obrazovanjem	37,9%	32,1%	41,6%	33,1%	40,0%	35,0%

SIROMAŠTVO I SOCIJALNA ISKLJUČENOST						
Broj ljudi manje u opasnosti od siromaštva ili socijalnog isključivanja u odnosu na 2008.	78 tis.	np	31 tis.	np	20 mil.	1,2 mil.

Izvor: Europska komisija, 2020a

Hrvatska je već 2018. zadovoljila cilj povećanja stope zaposlenosti za 2020., ali se pretpostavlja da će se s obzirom na posljedice pandemije virusa Covid19 isti smanjiti (tab. 4). Hrvatska najbolje stoji u ciljevima vezanim za klimatske promjene i energiju. Primjerice, cilj od 20 % udjela obnovljivih izvora energije Hrvatska je nadmašila 2018. za 8 %. U usporedbi s europskim prosjekom, Hrvatska je bolja po pitanju nižeg postotka osoba koje rano napuste školovanje, ali ostvaruje znatno nepovoljnije pokazatelje za završeni tercijarni stupanj obrazovanja, čiji je cilj EU dosegla već 2018 godine. Najlošiji pokazatelji EU-a, a pretpostavljajući i Hrvatske iako bez dostupnih provjerenih podataka, navode se za broj ljudi u opasnosti od siromaštva tako da se očekuje da će taj cilj ostati neostavren. Ujedno se upućuje na potrebu osmišljavanja relevantnijih politika i povećanja izdataka za rješavanje pitanja socijalnog isključivanja u novom financijskom okviru.

4.2. Europski strukturni i investicijski fondovi 2014. – 2020.

Prema Vojnović (2008), Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi) razvijali su se usporedno s trendovima regionalne politike Europske unije te predstavljaju financijske instrumente kojima je cilj postići ekonomsku i socijalnu koheziju na jedinstvenom europskom tržištu. Prema Jurčeviću i dr. (2011) u programskom razdoblju 2014. – 2020. identificirano je pet financijskih instrumenata:

1. *Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)*; koji za cilj ima jačanje ekonomske i socijalne kohezije u Europskoj uniji te smanjenje razvojnih razlika između njenih regija;
2. *Kohezijski fond (KF)*, iz kojeg se sufinanciraju projekti iz područja prometa i okoliša te cilja na države članice čiji je bruto nacionalni dohodak po stanovniku manji od 90 % prosjeka Europske unije;

3. *Europski socijalni fond* (ESF), iz kojeg se financiraju projekti koji potiču socijalno uključivanje, (samo)zapošljavanje i mogućnosti zaposlenja u Europskoj uniji te se većinom odnose na „soft projekte“;

4. *Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj* (EPFRR), koji je usmjeren na projekte modernizacije i unaprjeđenja poljoprivrednih gospodarstava i jačanja kapaciteta ruralnih zajednica; te

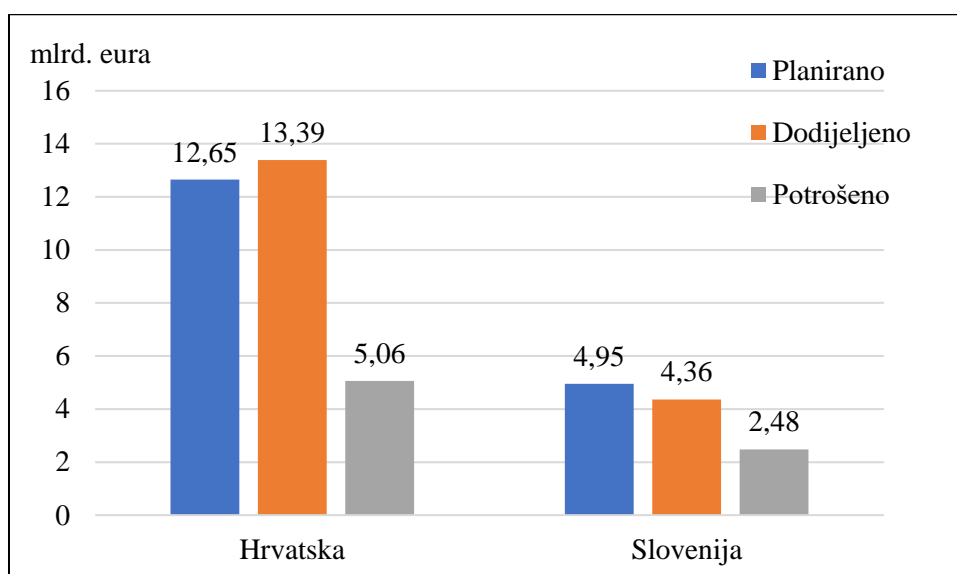
5. *Europski fond za pomorstvo i ribarstvo* (EFPR), koji je usmjeren na prelazak na održiv razvoj djelatnosti vezanih za akvakulturu i ribarstvo.

Više od polovine sredstava EU-a usmjerava se preko navedenih ESI fondova (Europska komisija, 2014). Njima zajednički upravljaju Europska komisija i zemlje članice EU-a te je zakonski određeno da svaka zemlja članica EU-a mora odvajati određeni financijski iznos na temelju članstva u EU (Novota i dr., 2009). ESI fondovi uglavnom su usmjereni na pet područja: istraživanje i inovacije, digitalne tehnologije, potpora niskougličnom gospodarstvu, održivo upravljanje prirodnim resursima i mala poduzeća (Europska komisija, 2014.). Uz to, Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond poznati su pod zajedničkim nazivom „strukturni fondovi“ (Belić i dr., 2008).

Osim ESI fondova, Europska unija provodi i druge programe financiranja pa svi oni u načelu predstavljaju EU fondove. U Hrvatskoj su najpoznatiji sljedeći: pretpristupni fondovi IPA (iz koje se financira i IPARD) i PHARE, Fond europske pomoći za najpotrebitije (FEAD) kojim se podupiru aktivnosti država članica EU-a pri pružanju hrane i osnovne materijalne pomoći najpotrebitijima, program COSME za jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, Erasmus+ kojemu je cilj povećati konkurentnost mladih za tržište rada i osnažiti obrazovne institucije kroz mobilnost nastavnika, učenika i studenata, Kreativna Europa za projekte iz umjetnosti, LIFE program koji je usmjeren na zaštitu okoliša i klimatske programe, Europski program za promatranje Zemlje - Copernicus, Fond solidarnosti koji služi kao odgovor na prirodne katastrofe velikih razmjera i njime se izražava europska solidarnost s regijama unutar Europe pogođenim katastrofama (takav je primjer izdvajanje sredstava za područja stradala potresima na području Središnje Hrvatske) te programi teritorijalne suradnje poput INTERREG-a (Europska komisija, 2014).

4.3. Usporedba iskorištenosti EU fondova u Hrvatskoj i Sloveniji

Europska komisija vodi ažuriranu bazu podataka iskorištenosti EU fondova za sve članice EU-a. Prema podacima na dan 15. siječnja 2021., Hrvatskoj se prvotni planirani iznos ukupnih sredstava iz EU fondova za razdoblje 2014. – 2020. povećao za 6 % u dodijeljenim sredstvima, dok se Sloveniji isti smanjio za 12 % (sl. 10). Međutim, po potrošenim sredstvima Slovenija je uspješnija jer je do 15. siječnja 2021. potrošila više od 56 % dodijeljenih sredstava, a Hrvatska tek 38 %, što iznosi 5,06 milijardi eura (sl. 10).

Sl. 10. Usporedba iskorištenosti EU fondova 2014. – 2020. u Hrvatskoj i Sloveniji na dan 15. siječnja 2021.

Izvor: Europska komisija, 2021

Primjer dobre prakse suradnje na lokalnoj razini prekogranični je projekt „Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Humu na Sutli te izgradnja fekalne stanice u Rogaškoj Slatini“ koji se sufinancirao iz pretpristupnog fonda IPA Slovenija - Hrvatska 2007 - 2013. (Jutriša i dr., 2014). Glavni je cilj projekta bio doprinos očuvanju ekološki ugroženog područja uz rijeku Sutlu. Izgradnjom uređaja poboljšala su se fizikalno-kemijska svojstva vode rijeke Sutle, podigla se ekološka osviještenost lokalnog stanovništva i poboljšalo se ekološko stanje očuvanja zaštićenih divljih vrsta rijeke Sutle. Projektne aktivnosti realizirane su od 1. veljače 2010. do 1. studenog 2011. godine, a vrijednost projekta iznosila je 864.966,36 eura, od čega je iznos od 734.813,12 eura sufinanciran iz IPE (Jutriša i dr., 2014).

4.4. Osvrt na višegodišnji financijski okvir 2021. – 2027.

Ulaganja EU-a u višegodišnjem financijskom okviru (VFO) od 2021. do 2027. bit će usmjerena na pet glavnih ciljeva:

1. *Pametnija Europa* - usmjerivanjem na inovacije, digitalizaciju, gospodarsku preobrazbu i potporu malim i srednjim poduzećima;
2. *Zelenija Europa bez ugljika* - provedbom Pariškog sporazuma i ulaganjem u energetske tranzicije, obnovljive izvore energije i borbu protiv klimatskih promjena;
3. *Povezanija Europa* - usmjerivanjem na opremljenost prometnim i digitalnim mrežama;
4. *Socijalnija Europa* - provedbom europskog stupa socijalnih prava i podupiranjem kvalitetnog zapošljavanja, obrazovanja, stjecanja vještina, socijalne uključenosti i jednakog pristupa zdravstvenoj skrbi;
5. *Europa bliža građanima* - podupiranjem strategija vođenih na lokalnoj razini i održivog urbanog razvoja u cijelom EU-u (Europska komisija, 2018).

Ulaganja u regionalni razvoj snažno će se usredotočiti na prvi i drugi cilj, točnije od 65 % do 85 % sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda dodijelit će se tim prioritetima, a ovisno o relativnom bogatstvu država članica (Europska komisija, 2018). Da bi se postigla transparentnost i da bi građani mogli pratiti napredak, države članice sve će podatke o provedbi morati prijavljivati svaka dva mjeseca, a Otvorena podatkovna platforma za kohezijsku politiku automatski će se ažurirati.

5. OPERATIVNI PROGRAMI 2014. – 2020.

Operativni programi obuhvaćaju plansko-programske dokumente koji detaljnije opisuju i razrađuju mjere i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje ESI fondova (MRRFEU, 2014). Pojednostavljeno rečeno, operativni programi označavaju način na koji će se upravljati, raspodijeliti i koristiti sredstva iz ESI fondova. Prema Fresl (2013), u Hrvatskoj su za razdoblje 2014. – 2020. definirana 4 operativna programa:

- *Operativni program Konkurentnost i kohezija (OPKK);*
- *Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali (OPULJP);*
- *Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske (PRR);*
- *Operativni program Pomorstvo i ribarstvo (OPPR).³*

5.1. Operativni program Konkurentnost i kohezija

Cilj Operativnog programa Konkurentnost i kohezija (OPKK) jest provođenje kohezijske politike EU-a i doprinošenje cilju „Ulaganje za rast i radna mjesta” kroz poticanje ulaganja u infrastrukturne investicije i pružanje potpore razvoju poduzetništva i istraživačkih djelatnosti (strukturnifondovi.hr, n.d.).

OPKK iznosom je najveći operativni program, provodi se kroz 10 prioriternih osi te je za njihovo provođenje dostupno ukupno 6,831 milijarda eura za projekte u RH, od čega je 4,321 milijarda eura financirana iz Europskog fonda za regionalni razvoj i 2,559 milijardi eura iz Kohezijskog fonda (strukturnifondovi.hr, n.d.). Kada se tome pridoda obvezno sufinanciranje provedbe operativnog programa iz proračuna Republike Hrvatske, njegova ukupna vrijednost raste na 8,081 milijardu eura. Prioritetne osi s najviše alociranih EU sredstava su: zaštita okoliša i održivost resursa, poslovna konkurentnost i povezanost i mobilnost (tab. 5).

Tab. 5. Alokacije prioriternih osi OP-a Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. u RH

Prioritetne osi OPKK	Alokacija u eurima	Postotni udio
Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija	623.353.884	9,13
Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije	226.367.742	3,31
Poslovna konkurentnost	1.470.791.680	21,53

³ OP Pomorstvo i ribarstvo neće se detaljnije razmatrati u rezultatima jer nije zastupljen u brdsko-planinskom području Hrvatskog zagorja.

Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	530.059.584	7,76
Klimatske promjene i upravljanje rizicima	209.059.584	3,06
Zaštita okoliša i održivost resursa	1.566.578.221	22,93
Povezanost i mobilnost	1.280.375.841	18,74
Socijalno uključivanje i zdravlje	383.569.249	5,61
Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	304.914.791	4,46
Tehnička pomoć	236.112.612	3,46
Ukupno	6.831.255.232	100

Izvor: strukturnifondovi.hr, n.d.

Izrada stručne podloge za utvrđivanje obuhvata brdsko-planinskih područja (Oikon, 2018) primjer je projekta koji je sufinanciran iz prioritetne osi „Tehnička pomoć“ u okviru OPKK iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

5.2. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali

Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali (OPULJP) ima za cilj pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj pri čemu su razrađena ulaganja u četiri temeljna područja, odnosno prioritetne osi: mjere za potporu pristupu održivom i kvalitetnom zapošljavanju, osiguravanje adekvatno usklađenih znanja i vještina s potrebama tržišta rada, aktivnosti vezane uz socijalno uključivanje te potpora javnoj upravi (razvoj e-uprave i slično) (strukturnifondovi.hr, n.d.).

Ukupna vrijednost Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020. iznosi 1,88 milijardi eura, od čega se 1,62 milijardi financira iz Europskog socijalnog fonda (strukturnifondovi.hr, n.d.). Prioritetne osi s najviše alociranih EU sredstava su visoka zapošljivost i mobilnost radne snage te obrazovanje i cjeloživotno učenje s udjelima od približno jedne trećine svih alociranih sredstava za OPULJP (tab. 6).

Tab. 6. Alokacije prioriternih osi OP-a Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. u RH

PRIORITETNE OSI OPULJP	ALOKACIJA u eurima	Postotni udio
Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	571.769.470	35,27
Socijalno uključivanje	340.146.855	20,98
Obrazovanje i cjeloživotno učenje	450.000.000	27,76
Pametna administracija	179.130.089	11,05
Tehnička pomoć	80.000.000	4,94
UKUPNO	1.621.046.414	100,00

Izvor: strukturnifondovi.hr, n.d.

5.3. Program ruralnog razvoja republike Hrvatske

Cilj je Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (PRR-a) povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, te unapređenje životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima (Ministarstvo poljoprivrede, 2015).

Prema Znaoru i Kragolan Todorović (2016) PRR se financira iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj po alokaciji od 2,4 milijardi eura (sl. 2). 2014. godine PRR je obuhvaćao 16 mjera, čiji se broj vremenom povećavao i specijalizirao, ovisno o potrebama korisnika i olakotnih nepredvidivih situacija pa je krajem 2020. godine bilo obuhvaćeno ukupno 20 mjera koje se dijele na 40 podmjera i 66 tipova operacija (s time da 15. mjera ne postoji):

M1 – Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja

M2 – Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima

M3 – Sustavi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu

M4 – Ulaganja u fizičku imovinu

M5 – Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti

M6 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja

M7 – Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima

M8 – Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma

M9 – Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija

M10 – Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene

M11 – Ekološki uzgoj

M13 – Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima

M14 – Dobrobit životinja

M16 – Suradnja

M17 – Upravljanje rizicima

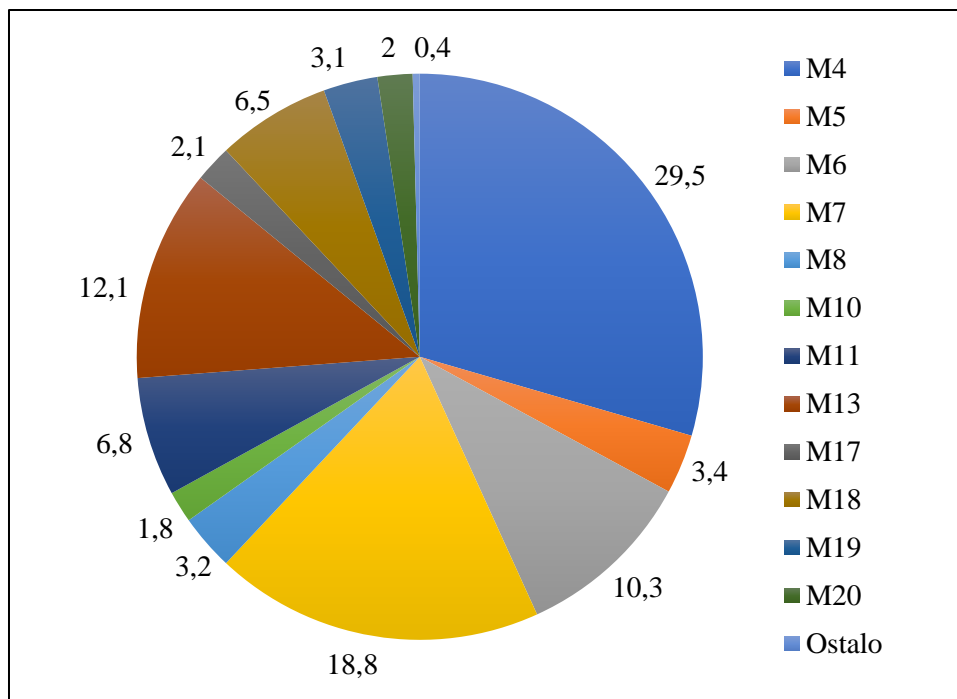
M18 – Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku

M19 – LEADER (CLLD)

M20 – Tehnička pomoć

M21 – Izvanredna privremena potpora poljoprivrednicima i MSP-ovima koji su posebno pogođeni krizom uzrokovanom virusom COVID-19.

Najveći udio ukupne dodijeljene alokacije od skoro 30 % provodi se preko M4 – Ulaganja u fizičku imovinu, dok, s druge strane, osam mjera (M1, M2, M3, M9, M12, M14, M16 i M21) zajedno ostvaruje tek 0,4 % dodijeljene alokacije (sl. 11).

Sl. 11. Postotni udio raspodjele dodijeljene alokacije od 2,4 milijuna eura iz PRR-a po mjerama za Republiku Hrvatsku na dan 30. studenoga 2020.

Izvor: ruralnirazvoj.hr, 2020

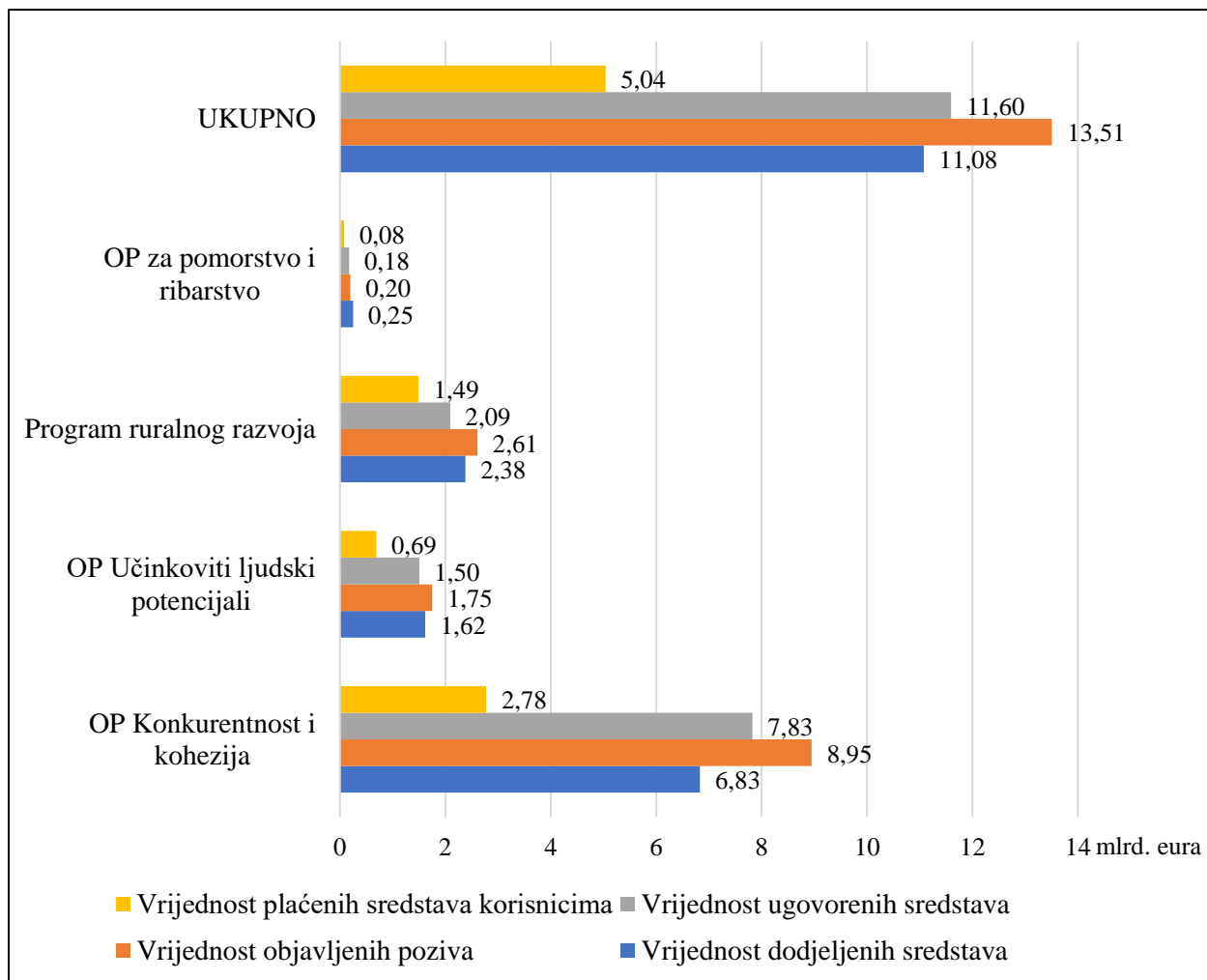
Prema Čaglju i dr. (2017) mjere PRR-a dijele se u 15 žarišnih područja unutar 6 prioriternih osi:

1. Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima;
2. Jačanje konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede i jačanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava;
3. Promicanje organiziranja prehrambenog lanca i upravljanje rizicima u poljoprivredi;
4. Obnavljanje, očuvanje i poboljšavanje ekosustava ovisnih o poljoprivredi i šumarstvu;
5. Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru;
6. Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima.

5.4. Ukupni financijski pregled

Početne vrijednosti dodijeljenih sredstava povećavale su se za sve operativne programe, osim za OP Pomorstvo i ribarstvo za koji su se smanjile, tako da ukupna vrijednost objavljenih poziva iz svih operativnih programa na dan 31. listopada 2020. iznosi 13,51 milijardu eura (sl. 12). Vrijednost ugovorenih nadmašuje vrijednost dodijeljenih sredstava jedino u OP Konkurentnost i kohezija, čemu pridonosi iskustvo i veća upućenost njegovih najčešćih korisnika - poduzetnika i djelatnika javne uprave - u projektno upravljanje. Istovremeno, OPKK bilježi najveći rast vrijednosti od 2,12 milijardi eura (31,04 %) između dodijeljenih i vrijednosti objavljenih poziva.

Na kraju financijskog razdoblja zabrinjava podatak o relativno niskim vrijednostima isplaćenih sredstava korisnicima (sl. 12). Tako je od vrijednosti objavljenih poziva kroz Program ruralnog razvoja korisnicima isplaćeno 57,09 %, kroz OPPR 40 %, kroz OPULJP 39,43 % te kroz OPKK 31,06 % jer je uobičajena praksa dinamike isplaćivanja u provedbenoj fazi projekta po Zahtjevima za nadoknadom sredstava, što znači da korisnici opravdavaju nastale troškove i potom dobivaju dio ugovorenih sredstava (čak i nakon provedbe svih projektnih aktivnosti). Ukupna vrijednost isplaćenih sredstava korisnicima iznosi nešto više od 5 milijardi eura te samim time ne prelazi ni polovicu vrijednosti dodijeljenih sredstava.

Sl. 12. Financijski pregled iskorištenosti sredstava EU fondova po operativnim programima u Republici Hrvatskoj na dan 31. listopada 2020.

Izvor: strukturnifondovi.hr, 2020; ruralnirazvoj.hr, 2020

6. REZULTATI

6.1. Financijski pregled po operativnim programima

6.1.1. Operativni program Konkurentnost i kohezija

Od 11 promatranih JLS-ova, Budinščina, Jesenje i Novi Golubovec nemaju korisnike iz OPKK-a (tab. 7). Od ukupno 42 projekta (operacije), na 12 njih spadaju javni prijavitelji/korisnici, a na 30 privatni korisnici - poduzetnici i obrtnici, s time da Đurmanec, Lobar i Radoboj nisu direktni javni korisnici u ime JLS-a. Gledajući strukturu svih promatranih JLS-ova, najzastupljenija je kategorija „Generičko ulaganje u proizvodnju u malim i srednjim poduzećima“ s 23 operacije (strukturnifondovi.hr, 2020).

Tab. 7. Financijski pregled ugovorenih sredstava iz OPKK-a 2014. – 2020. u JLS-ovima sa statusom brdsko-planinskog područja u Hrvatskom zagorju na dan 20. studenoga 2020.

JLS	Broj operacija	Dodijeljeni izdaci (HRK) ⁴	Postotni udio
Bednja	3	3.641.895,83	2,56
Budinščina	0	0	0,00
Đurmanec	2	965.607,6	0,68
Hum na Sutli	11	46.756.527,6	32,83
Jesenje	0	0	0,00
Lepoglava	5	2.822.020,49	1,98
Lobar	2	18.804.166,28	13,20
Ljubeščica	8	36.684.022,75	25,76

⁴ Dodijeljeni izdaci svim operacijama sufinancirani su sredstvima EU fondova u vrijednosti od 85 %, a iz državnog proračuna 15 %.

Novi Golubovec	0	0	0,00
Radoboj	5	19.302.392,46	13,55
Stubičke Toplice	6	13.456.877,37	9,45
UKUPNO	42	142.433.510,4	100,00

Izvor: strukturfondovi.hr, 2020

U Humu na Sutli dodijeljena su sredstva za 11 operacija (10 privatnih i jedan javni korisnik) u 4 kategorije iz OPKK-a. Osam je operacija iz kategorije „Generičko ulaganje u proizvodnju u malim i srednjim poduzećima“ te po jedna iz kategorija „Obnovljiva energija: solarna energija“, „Promicanje energetske učinkovitosti u velikim poduzećima“ i „Gospodarenje kućanskim otpadom (uključujući smanjivanje količine, odvajanje, mjere recikliranja)“ u kojoj je korisnik Općina za operaciju izgradnje reciklažnog dvorišta (strukturfondovi.hr, 2020.). Važno je za naglasiti kako broj operacija ne znači isto što i broj korisnika jer jedan korisnik može prijaviti (i dobiti) više odobrenih operacija. Tako je tvrtka KRKLEC-METAL d.o.o. korisnik čak pet operacija, što je dokaz okrenutosti prema povećanju konkurentnosti na tržištu i kontinuiranom ulaganju u istraživanje i razvoj same tvrtke, ali i cjelokupnog humskog poduzetništva, koje je usmjereno na prerađivačku industriju i izvoz proizvoda s dodanom vrijednosti.

U Humu na Sutli ujedno je dodijeljena najveća alokacija EU sredstava iz OPKK-a (i drugih operativnih programa) od svih 11 JLS-a za pojedinačnu operaciju – „Mjere povećanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije na elektroenergetskim instalacijama u tvornici stakla Vetropack Straža d.d.“ u iznosu od 24.048.336,89 kn (strukturfondovi.hr, 2020.). Međutim, ovakva struktura visokospecijaliziranih operacija nije se dogodila „preko noći“. Čimbenici uspjeha u korištenju EU fondova iz OPKK-a mogu se poistovjetiti s čimbenicima za uspjeh humskog poduzetništva općenito, a to su dugotrajna tradicija bavljenja proizvodnim obrtništvom i industrijom, kontinuirani razvoj potrebne infrastrukture i lokacijski dostupan stručni kadar. Iz svega navedenoga, Hum na Sutli prednjači u odnosu na ostale promatrane JLS-ove po ukupnom broju operacija i po udjelu od skoro jedne trećine ukupnih dodijeljenih sredstava/izdataka u OPKK (tab. 7).

Po broju operacija slijedi Ljubešćica s osam, Stubičke Toplice sa šest te Radoboj i Lepoglava s pet operacija. Ljubešćica je, slično kao Hum na Sutli, usmjerena na korištenje EU fondova za jačanje poduzetništva pa ima i drugi po redu udio dodijeljenih izdataka iz OPKK-a. Tvrtka

FRIPOL d.o.o. korisnik je triju operacija, a ukupno su u Ljubeščici zastupljene 4 kategorije: „Poslovna infrastruktura za MSP-ove“, „Generičko ulaganje u proizvodnju u malim i srednjim poduzećima“, „Ulaganje u infrastrukturu, kapacitete i opremu u MSP-ovima izravno povezanim s aktivnostima istraživanja i inovacija“ i „Procesi istraživanja i inovacija u MSP-ovima“.

Usporedbom broja operacija i visine dodijeljenih izdataka, uviđa se kako Lepoglava (jedini Grad od promatranih JLS-ova) koristi sredstva za najjeftinije operacije uz Đurmanec, koji ostvaruje niti milijun kuna kroz dvije operacije, pa joj udio dodijeljenih izdataka ispada skoro sedam puta niži od Lobora, koji ima samo dvije operacije iz OPKK-a (tab. 7). No, Lepoglava je iza Stubičkih Toplica druga najuspješnija JLS po povlačenju EU sredstva iz OPKK kao direktan javni prijavitelj u ime Grada Lepoglave po broju operacija: „Energetska obnova zgrade gradske uprave Grada Lepoglave“, "Kam se koje smeće meće" i „Mobilno reciklažno dvorište u Gradu Lepoglavi“. Općina Stubičke Toplice u ime JLS-a korisnik je triju operacija, ali cjenovno s preko 6 milijuna kuna nadmašuje ukupni iznos svih operacija, privatnih i javnih, u Lepoglavi. Ostale tri operacije u Stubičkim Toplicama odnose se na obrt „Stolarija Čuk“.

Lobor i Radoboj ostvaruju podjednake udjele dodijeljenih izdataka, s time da Lobor ima dva korisnika kroz dvije operacije, a Radoboj tri korisnika kroz pet operacija. Loborski su korisnici Bezak MTP d.o.o. za jačanje konkurentnosti proširenjem prostornih kapaciteta i Dom za odrasle osobe Lobor-grad za projekt „MI u zajednici“ koji doprinosi deinstitucionalizaciji odraslih osoba iz kategorije „Ostala socijalna infrastruktura koja doprinosi regionalnom i lokalnom razvoju“ u iznosu od skoro 15 milijuna kuna. Radobojska tvrtka DUNDO-PROMET d.o.o. ostvaruje skoro tri četvrtine ukupnih izdataka od svih operacija u Radoboju. Dodatno, Obrt Vidović korisnik je triju operacija, od koje je „Modernizacija proizvodne opreme obrta“ najjeftiniji projekt od ukupno 42 operacije. Također, u Radoboju se provodi „Zagorje - ABECEDA Prirode“ kao jedini projekt od svih promatranih JLS-ova iz kategorije „Razvoj i promicanje turističkog potencijala prirodnih područja“.

6.1.2. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali

Na brdsko-planinskom području Hrvatskog zagorja OPULJP najmanje je iskorišten operativni program. Od svih 11 JLS-ova, samo su tri JLS-a korisnici sredstava iz OPULJP-a za projekte: „Zaželi bolji život u Lepoglavi i Klenovniku“ (Lepoglava), „Zaželi danas za sretnije i bolje sutra“ (Lobor) i „Aktivni i nakon 65-e!“ (Radoboj) (tab. 8). Svi su financirani po prioritetoj osi Socijalno uključivanje (tab. 6).

Tab. 8. Financijski pregled ugovorenih sredstava iz OPULJP-a 2014. – 2020. u JLS-ovima sa statusom brdsko-planinskog područja u Hrvatskom zagorju na dan 30. rujna 2020.

JLS	Broj operacija	Vrsta prijavitelja	Dodijeljeni izdaci (HRK) ⁵	Postotni udio
Lepoglava	1	JLS	524.300,00	8,95
Lobor	1	Udruga	3.858.438,11	65,86
Radoboj	1	JLS	1.476.024,37	25,19
UKUPNO	3	–	5.858.762,48	100,00

Izvor: strukturnifondovi.hr, 2020

Prva dva projekta iz poziva „Zaželi - program zapošljavanja žena“ odgovaraju na specifične ciljeve borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti kroz promociju integracije na tržište rada i direktno zapošljavanje nezaposlenih žena u kasnijoj zreloj dobi na mjesto gerontodomačica koje pomažu u socijalnoj integraciji ranjivih skupina, u ovom slučaju - starijih potrebitih ljudi. Treći je projekt iz poziva Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici, a cilj mu je poboljšanje pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama, uključujući podršku procesu deinstitutionalizacije. Najviši iznos po projektu s više od 3,8 milijuna kuna, dodijeljen je Loboru, gdje je prijavitelj/korisnik udruga Kućna pomoć (tab. 8).

⁵ Dodijeljeni izdaci svim operacijama sufinancirani su sredstvima EU fondova u vrijednosti od 85 %, a iz državnog proračuna s 15 %.

6.1.3. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske

Svi promatrani JLS-ovi korisnici su EU fondova preko Programa ruralnog razvoja te se preko njega ostvaruje najveći ukupni ugovoreni iznos EU sredstava od operativnih programa s više od 150 milijuna kuna (tab. 9). Uspoređujući PRR s OPKK na promatranom području, uviđa se znatna cjenovna razlika u iznosima operacija jer se preko OPKK-a (142 milijuna kuna) provode 42 operacije, dok se preko PRR-a provodi 2 895 operacija.

Tab. 9. Financijski pregled ugovorenih sredstava iz PRR-a 2014. - 2020. u JLS-ovima sa statusom brdsko-planinskog područja u Hrvatskom zagorju na dan 19. studenog 2020.

JLS	Broj ugovorenih projekata	Ugovoreni iznos potpore (HRK)	Ukupno isplaćenih potpora (HRK)	Udio ukupnog broja ugovorenih projekata	Udio ukupnih ugovorenih iznosa (%)	Broj operacija iz M13	Udio operacija iz M13
Bednja	227	8.799.487,91	5.794.413,50	7,84	5,85	117	51,54
Budinščina	308	13.808.423,52	4.286.251,65	10,64	9,18	161	52,27
Đurmanec	277	17.856.892,27	9.348.236,98	9,57	11,87	147	53,07
Hum na Sutli	219	8.925.241,05	5.047.748,55	7,56	5,93	5	2,28
Jesenje	236	13.797.358,28	7.883.106,51	8,15	9,17	118	50,00
Lepoglava	282	20.951.649,61	9.677.948,94	9,74	13,93	142	50,35
Lobor	446	28.236.685,93	11.187.010,67	15,41	18,77	217	48,65
Ljubešćica	59	821.592,51	765.796,26	2,04	0,55	30	50,85
Novi Golubovec	105	1.320.144,32	1.134.144,32	3,63	0,88	60	57,14
Radoboj	630	25.796.475,75	14.263.463,26	21,76	17,15	306	48,57
Stubičke Toplice	106	10.111.625,64	6.870.822,03	3,66	6,72	46	43,40
UKUPNO	2895	150.425.576,80	76.258.942,67	100,00	100,00	1349	46,60

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za ruralni razvoj, 2020

Najuspješnija JLS po broju operacija i visini iznosa iz PRR-a je Radoboj s ugovorenih 25,8 milijuna kuna za 630 operacija (tab. 9). S druge strane, Ljubešćica je najmanje uspješna po povlačenju sredstava iz PRR-a s ugovorenih više od 800 tisuća kuna za 59 operacija (tab. 4). Svi promatrani JLS-ovi, osim Huma na Sutli, najveći dio dostupnih sredstava – oko 50 % – izvlače iz mjere 13 „Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima“ i tu im status brdsko-planinskog područja „ide u korist“. Ugovorena sredstva odnose se na tip operacije 13.2.1 Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima (ZPO), u kojem fiksna potpora iznosi 119,85 EUR/ha (Program ruralnog razvoja, 2020).

Promatrani JLS-ovi kao direktni javni prijavitelji iz PRR-a korisnici su mjere 7, odnosno njezinih podmjera 7.2.2 „Ulaganja u građenje nerazvrstanih cesta“ i 7.4.1 „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“ (Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za ruralni razvoj, 2020). Ovakva struktura upućuje na zadovoljavanje osnovnih infrastrukturnih potreba u lokalnim zajednicama.

U Humu na Sutli najviše je ugovorenih sredstava iz mjere 18 „Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja“, koja je istovremeno druga po udjelu u ostalim JLS-ovima (tab. 9). Inače „najskuplju“ mjeru u Hrvatskoj M4 (sl. 11) koriste poljoprivrednici iz samo 4 promatrana JLS-a: Budinščina, Hum na Sutli, Lepoglava i Lobar za tipove operacija 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ i 4.1.2 „Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš“ jer se ta mjera uglavnom odnosi na velika ulaganja kojoj su prijavitelji kapacitetno veći OPG-ovi.

Usporedbe radi, u Sloveniji se također provodi sustav izravnih plaćanja po hektaru poljoprivrednog zemljišta, s time da se za razliku od hrvatskih tri izdvaja pet klasa koje uvjetuju iznose fiksnog dijela, a iznosi varijabilnog dijela računaju se posebno za svaki OPG (KMG ili kmetijsko gospodarstvo) (tab. 10). Može se uočiti kako su u Sloveniji znatno niže potpore jer je od ulaska u EU 2004. godine prošla tri financijske perspektive te bilježi veće vrijednosti indeksa razvijenosti i konkurentnosti.

Tab. 10. Kategorije izravnih plaćanja potpora EU fondova po hektaru poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj i Sloveniji 2014. – 2020.

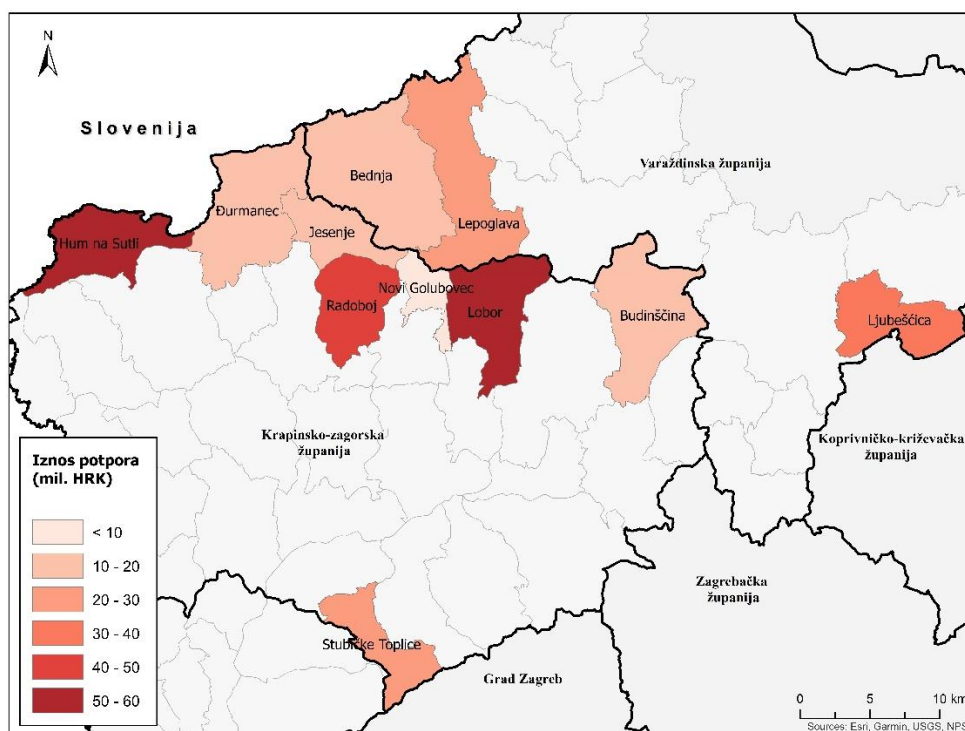
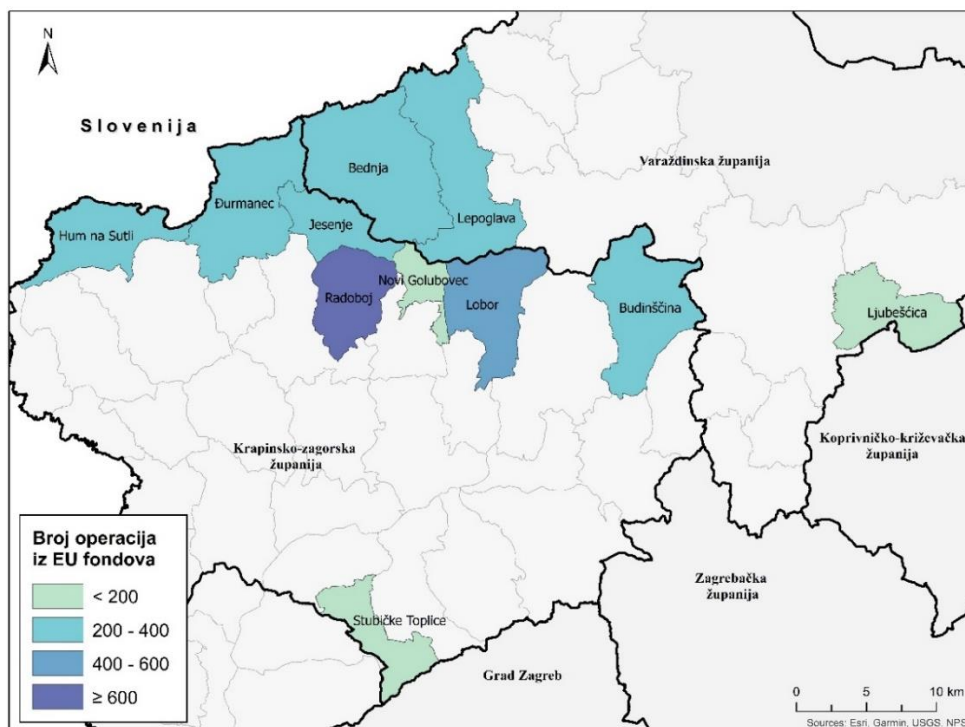
Republika Hrvatska	Fiksni dio (EUR/ha)	Republika Slovenija	Fiksni dio (EUR/ha)
Gorsko-planinska područja	226	Gorsko-planinska područja	107,5
		Brdovita područja	66,2
Područja sa značajnim prirodnim ograničenjima	119,85	Krška područja	93,2
		Strma područja	80,5
Područja s posebnim ograničenjima	82	Druga područja	32,3
		Osnovna područja	12,8

Izvor: Program ruralnog razvoja RH 2014 – 2020; Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014 – 2020

Sve promatrane JLS spadaju u područja sa ZPO jer zadovoljavaju uvjet da na najmanje 60 % površine korištenog poljoprivrednog zemljišta u odnosu na ukupnu površinu tog zemljišta imaju prirodna ograničenja koja su sastavljena u sljedećim čimbenicima: niska temperatura – dužina vegetacijskog perioda, suša – godišnja količina padalina u odnosu na potencijalnu evapotransporaciju, ograničena propusnost tla – područja koja su zasićena vodom tijekom značajnog dijela godine, nepovoljna tekstura i kamenitost – relativno obilje gline, mulja, pijeska, organske tvari i krupne frakcije, plitka ekološka dubina – dubina od površine tla do ujednačenog sloja stijene ili nepropusnog sloja, nepovoljna kemijska svojstva – prisutnost soli, i/ili prekomjerna kiselost, te nagib – promjena nagiba s obzirom na planimetrijske udaljenosti (APPRRR, 2021).

6.1.4. Ukupni financijski pregled

Distribucijska analiza prikazuje da od promatranih JLS-ova po ukupnom broju projekata prednjači Radoboj sa 636 ugovorenih projekata, a po ugovorenom iznosu potpora Hum na Sutli i Lobar s više od 55, odnosno s 50 milijuna kuna potpora, dok Novi Golubovec ima najmanje uspješne pokazatelje (sl. 13 i 14).

Sl. 13. i 14. Usporedba broja operacija (projekata) i ukupnih ugovorenih iznosa iz operativnih programa u brdsko-planinskom području Hrvatskog zagorja 2014. – 2020.

Izvor: izradila autorica prema DGU, 2013; strukturnifondovi.hr, 2020; Ministarstvo poljoprivrede - Uprava za ruralni razvoj, 2020

Budući da broj projekata i ugovoreni iznosi ovise o strukturi pojedinog operativnog programa, za konačni rang relativne uspješnosti JLS-a uziman je iznos ukupnih ostavrenih potpora po broju stanovnika (tab. 11). Izračun je pokazao da je Ljubešćica najuspješnija i ujedno jedina JLS iznad prosjeka RH koji iznosi 20.800,01 kn po stanovniku (tab. 11). Slijede ju Lobar i Radoboj, a Hum na Sutli, koji je po iznosu prvi, sada zauzima četvrto mjesto. Prosječni iznos potpore po stanovniku za promatrane JLS iznosi 8.638,00 kn, od čega je na rang listi niže ukupno 6 JLS-a: Stubičke Toplice, Bednja, Đurmanec, Budinščina, Lepoglava i Novi Golubovec.

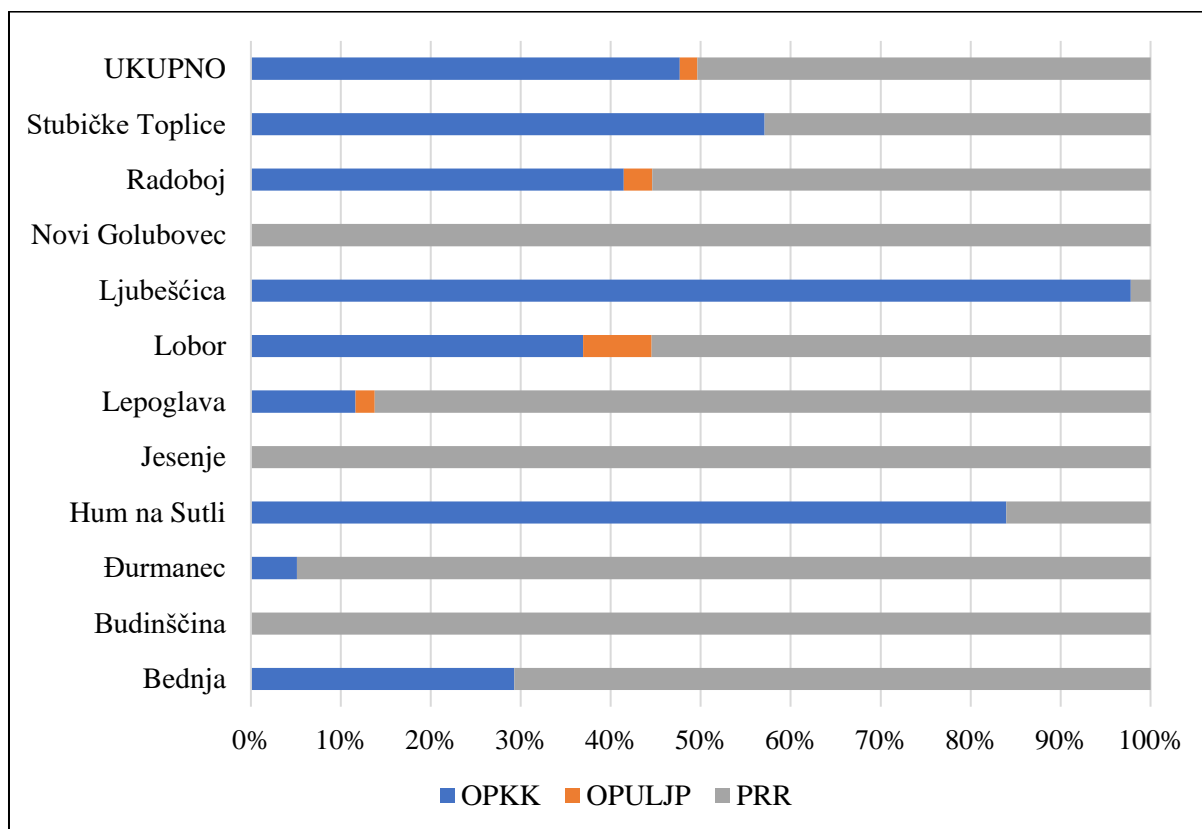
Tab. 11. Financijski pregled ukupnih ugovorenih sredstava svih operativnih programa 2014. – 2020. u brdsko-planinskom području Hrvatskog zagorja

JLS	Broj ugovorenih projekata	Ugovoreni iznos potpore (HRK)	Broj stanovnika 2019.	Iznos potpora (HRK)/ broj stan.	Rang
Bednja	230	12.441.383,7	2.248	5.534,4	7.
Budinščina	308	13.808.423,5	3.420	4.037,6	9.
Đurmanec	279	18.822.499,9	3.850	4.889,0	8.
Hum na Sutli	230	55.681.768,7	4.628	12.031,5	4.
Jesenje	236	13.797.358,3	1.406	9.813,2	5.
Lepoglava	288	24.297.970,1	7.450	3.261,5	10.
Lobar	449	50.899.290,3	3.155	16.132,9	2.
Ljubešćica	67	37.505.615,3	1.686	22.245,3	1.
Novi Golubovec	105	1.320.144,3	884	1.493,4	11.
Radoboj	636	46.574.892,6	3.014	15.452,9	3.
Stubičke Toplice	112	23.568.503,0	2.841	8.295,8	6.
Ukupno BPP	2940	298.717.849,7	34.582	8.638,0	-

Republika Hrvatska	-	84.557.745.450	4.065.253	20.800,1	-
--------------------	---	----------------	-----------	----------	---

Izvori: strukturnifondovi.hr, 2020; Ministarstvo poljoprivrede - Uprava za ruralni razvoj, 2020; DZS - Gradovi u statistici, 2020

Prema udjelu potpore po pojedinačnim operativnim programima, u osam JLS-ova prednjači Program ruralnog razvoja, a u tri (Hum na Sutli, Ljubešćica i Stubičke Toplice) Operativni program Konkurentnost i kohezija (sl. 15). Bednja, Novi Golubovec i Jesenje korisnici su isključivo Programa ruralnog razvoja RH, dok Lepoglava, Lobar i Radoboj koriste sredstva iz sva tri operativna programa.

Sl. 15. Udio iznosa potpore po operativnim programima u promatranim JLS 2014. – 2020.

Izvor: strukturnifondovi.hr, 2020; Ministarstvo poljoprivrede - Uprava za ruralni razvoj, 2020

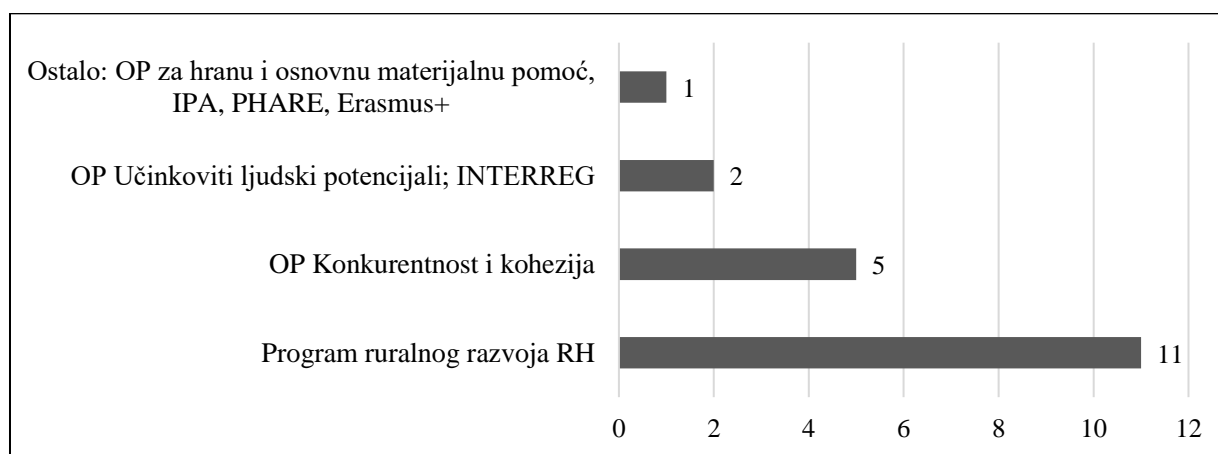
6.2. Anketno istraživanje stavova predstavnika JLS

6.2.1. Opći podaci

Provedeno je online anketno istraživanje stavova predstavnika JLS-ova o utjecaju EU fondova na razvoj lokalnih sredina. Anketni upitnik od 14 pitanja (prilog 1) ispunilo je 11 predstavnika općinskih/gradskih vlasti svih promatranih JLS-ova (Bednja, Budinščina, Đurmanec, Hum na Sutli, Jesenje, Lepoglava, Lobor, Ljubešćica, Novi Golubovec, Radoboj i Stubičke Toplice) u razdoblju od 20. rujna do 10. listopada 2020. godine.

6.2.2. Struktura EU projekata

Od operativnih programa, Program ruralnog razvoja koristili su svi promatrani JLS-ovi, što potvrđuju i ranije analizirani službeni podaci, OP Konkurentnost i kohezija njih pet, te po dvoje OP Učinkoviti ljudski potencijali (Lobor i Radoboj) i INTERREG (Hum na Sutli i Lepoglava) (sl. 16). Četiri programa imaju po jednog korisnika: OP za hranu i osnovnu materijalnu pomoć u Stubičkim Toplicama, IPA u Humu na Sutli te PHARE i Erasmus+ u Lepoglavi. Lepoglava ima najveći diverzitet po broju zastupljenih programa jer je korisnica ukupno pet programa: PRR, OPKK, Erasmus+, INTERREG od 2014. – 2020. i PHARE iz pretpristupnog razdoblja 2007. - 2013.

Sl. 16. Odgovori na pitanje: *Odaberite programe preko kojih ste aplicirali EU projekte.*

Izvor: Anketno istraživanje, 2020

Kod izdvajanja programa preko kojeg su prijavljivali najviše EU projekata, devet predstavnika izdvojilo je Program ruralnog razvoja. Predstavnik Huma na Sutli izdvojio je INTERREG kao primjer dobre suradnje s partnerima iz susjedne Rogaške Slatine u Sloveniji, a predstavnica Lobora istaknula je OP Učinkoviti ljudski potencijali, sukladno pozitivnim povratnim odgovorima ciljane skupine i korisnika provedenog projekta Zaželi na svom području.

Vrednujući dostupnost, ažurnost i kvalitetu sadržaja informiranja o natječajima i procedurama prijave na EU fondove, prosječno je najbolje ocijenjeno Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije s ocjenom 4,45, kao koordinacijsko tijelo za pripremu i provedbu EU projekata preko OPKK I OPULJP (tab. 8). Posredničke agencije poput Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) i Agencije za mobilnost i programe Europske unije (AMPEU) ocijenjene su prosječnom ocjenom 4,18.

Regionalne razvojne agencije (ZARA i AZRA) dijele prosječnu ocjenu 3,91 s privatnim konzultantskim tvrtkama, dok se najveće razlike očekivano vide u vrednovanju lokalnih akcijskih grupa, a nastavno na različite pristupe u svom poslovanju. LAG Sjeverozapad (Bednja i Lepoglava) pokazao se kao najviše dostupan/ažuran/kvalitetan izvor informiranja. LAG Prizag (Budinščina i Ljubeščica) vrednovan je prosječnom ocjenom 4. Najveći LAG Zeleni bregi (Đurmanec, Jesenje, Lobor, Novi Golubovec, Radoboj i Stubičke Toplice) ima raspon ocjena od 1 do 4, što mu daje prosječnu ocjenu 3,17. LAG Zagorje-Sutla (Hum na Sutli) vrednovan je dvojkom zbog tradicionalno veće okrenutosti na natječaje iz PRR-a, u kojem Općina Hum na Sutli nije značajniji korisnik.

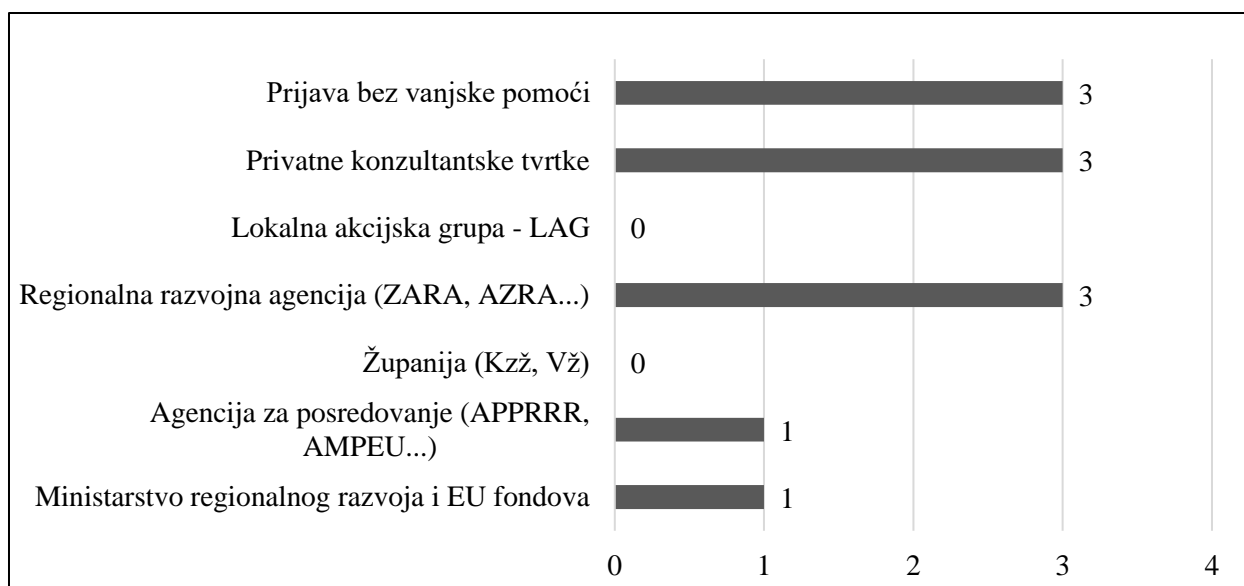
Najmanjom prosječnom ocjenom vrednovane su Krapinsko-zagorska i Varaždinska županija. Tome pridonose i dvije najniže dobivene ocjene što upućuje na utjecaj čimbenika političkog stranačkog razilaženja na dotičnim lokalnim i županijskoj vlasti. Analiza prosječne ocjene po pojedinom JLS-u pokazuje da Bednja apsolutno pohvaljuje rad svakog pojedinog izvora, dok su Hum na Sutli i Lobor najmanje zadovoljni izvorima informiranja (tab. 12).

Tab. 12. Odgovori na pitanje: *Ocjenom od 1 do 5 vrednujte dostupnost, ažurnost i kvalitetu sadržaja navedenih izvora informiranja o natječajima i procedurama prijave na EU fondove (1 - najmanje dostupan/ažuran/kvalitetan izvor, 5 - najviše dostupan/ažuran/kvalitetan izvor).*

JLS	MRRFE U	Agencije	Županija	Regionalna razvojna agencija	LAG	Privatne konzultant ske tvrtke	Prosječ na ocjena
Bednja	5	5	5	5	5	5	5,00
Budinščina	5	5	4	5	5	5	4,83
Đurmanec	4	4	3	5	1	4	3,50
Hum na Sutli	5	3	1	3	2	4	3,00
Jesenje	4	4	4	4	4	3	3,83
Lepoglava	4	4	2	2	5	4	3,50
Lobor	3	4	1	2	4	4	3,00
Ljubešćica	5	5	3	3	4	3	3,83
Novi Golubovec	5	4	4	5	4	4	4,33
Radoboj	4	4	4	4	3	4	3,83
Stubičke Toplice	5	4	5	5	3	3	4,17
Prosječna ocjena	4,45	4,18	3,27	3,91	3,64	3,91	3,89

Izvor: Anketno istraživanje, 2020

Struktura pomoći kod izrade projektne dokumentacije relativno je raznolika te se povezuje s iskustvom vlastitog stručnog kadra, odnosno povjerenjem i primjerima dobre prakse kod odabira vanjske pomoći (sl. 17). Lepoglava, Ljubešćica i Stubičke Toplice sami prijavljuju projekte bez vanjske pomoći. Budinščina, Jesenje i Radoboj ističu usluge privatnih konzultantskih tvrtki. Bednja, Đurmanec i Novi Golubovec najviše koriste pomoć nadležne regionalne razvojne agencije. S obzirom na to da Lobor prioritetno koristi najviše sredstava iz PRR-a, ističe pomoć APPRRR-a, a Hum na Sutli MRRFEU-a vezano za natječaje iz OPKK.

Sl. 17. Odgovori na pitanje: *Koje Vam tijelo (najviše) pomaže u izradi projektne dokumentacije?*

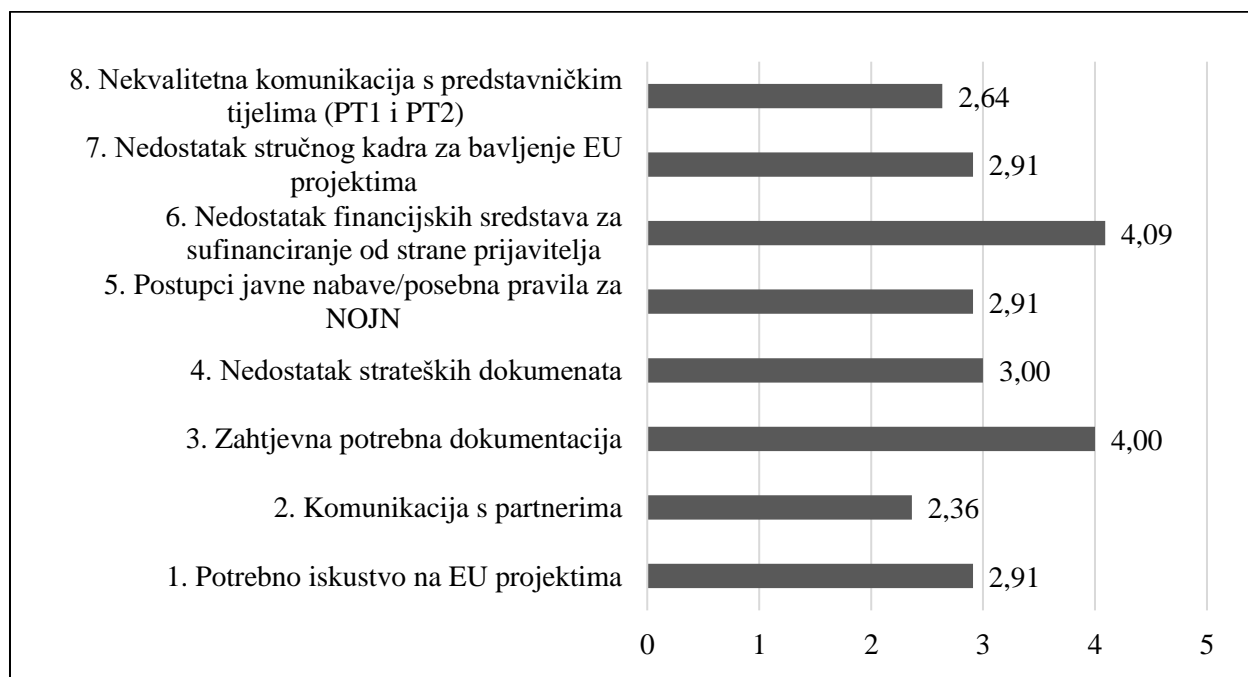
Izvor: Anketno istraživanje, 2020

U vrednovanju prepreka za uspješno provođenje EU projekata u JLS (sl. 18) očekivano vode prepreke financijske i administrativne naravi. Prosječno najvećom preprekom pokazali su se nedostatak financijskih sredstava za sufinanciranje od strane prijavitelja i zahtjevna potrebna dokumentacija. Nedostatak financijskih sredstava za sufinanciranje od strane prijavitelja devet je predstavnika JLS-ova vrednovalo ocjenama 4 i 5, osim predstavnika Đurmanca i Radoboja koji su je vrednovali trojkom. Najmanja je prepreka komunikacija s partnerima koja je vrednovana prosječnom ocjenom 2,36. Naime, partnerski odnosi zasnivaju se na povjerenju i stručnosti pa je poželjno težiti širenju partnerskih mreža jer se tako povećavaju bodovi kod odabira sufinanciranja novih projekata. Dodatno, većina infrastrukturnih projekata, pogotovo u PRR-u, provodi se bez partnera i/ili suradnika, odnosno prijavitelj je isključivi nositelj projekta i sam provodi sve projektne aktivnosti pa je u tim slučajevima komunikacija s partnerima zanemariva.

Uviđa se da se promatrani korisnici dobro snalaze i u komunikaciji s predstavničkim tijelima razine jedan i dva (PT1 i PT2), koja prate tijek provedbe aktivnosti i financijsku likvidnost na projektima. Nedostatak stručnog kadra za bavljenje EU projektima najveća je prepreka u Ljubeščici (5) te Đurmancu i Jesenju (4), što naznačava korelaciju s indeksom razvijenosti JLS-ova i upućuje na potrebu daljnjih ulaganja u edukaciju stručnog kadra.

Postupci javne nabave/posebna pravila za neobveznike Zakona o javnoj nabavi (NOJN) prosječno su vrednovani kao manja prepreka što se objašnjava dugogodišnjim iskustvom korisnika s postupcima nabave u uobičajenoj praksi putem javnih Poziva nevezanim za EU projekte. Međutim, pojedinačno su dane i najveće ocjene (dvije petice i jedna četvorka) što upućuje na potrebu za pojednostavljenjem administrativnih zahtjevanja, koja oduzimaju većinu vremena u obveznom elementu „Upravljanje projektom i administracija“ i tako indirektno povećavaju mogućnost smanjenja kvalitete sadržajnih elemenata na projektima. Potrebno iskustvo na EU projektima i nedostatak strateških dokumenata prosječno su vrednovani kao manje prepreke.

Uspoređujući vrednovanje svih prepreka po pojedinačnim JLS-ovima, najveću prosječnu ocjenu od 4,5 ostvaruje Ljubešćica, dok su najmanje prepreke za Stubičke Toplice (prosječna ocjena 2,38), Lepoglavu (2,50) i Hum na Sutli (2,63) što se prepisuje lokalnim faktorima razlika u iskustvu stručnog kadra i razlikama u visini općinskih/gradskih proračuna za udio obveznog sufinanciranja i financijske održivosti od strane prijavitelja.

Sl. 18. Odgovori na pitanje: *Ocjenom od 1 do 5 vrednujte prepreke za uspješno provođenje EU projekata u Vašoj JLS (1- najmanja prepreka, 5 – najveća prepreka).*

Izvor: Anketno istraživanje, 2020

6.2.3. Povezanost statusa brdsko-planinskog područja s natjecajima EU fondova

Prosječnom ocjenom od 3,64 predstavnici JLS-ova u načelu se slažu da status brdsko-planinskog područja donosi bodovnu prednost kod odabira EU projekata, s time da se bodovna prednost prvenstveno dobiva na temelju skupina razvijenosti koje uvjetuje indeks razvijenosti (tab. 11). Ističe se Program ruralnog razvoja koji ima specijaliziranu mjeru za gorsko-planinska područja i područja sa značajnim prirodnim ograničenjima, u koja spadaju promatrani JLS-ovi.

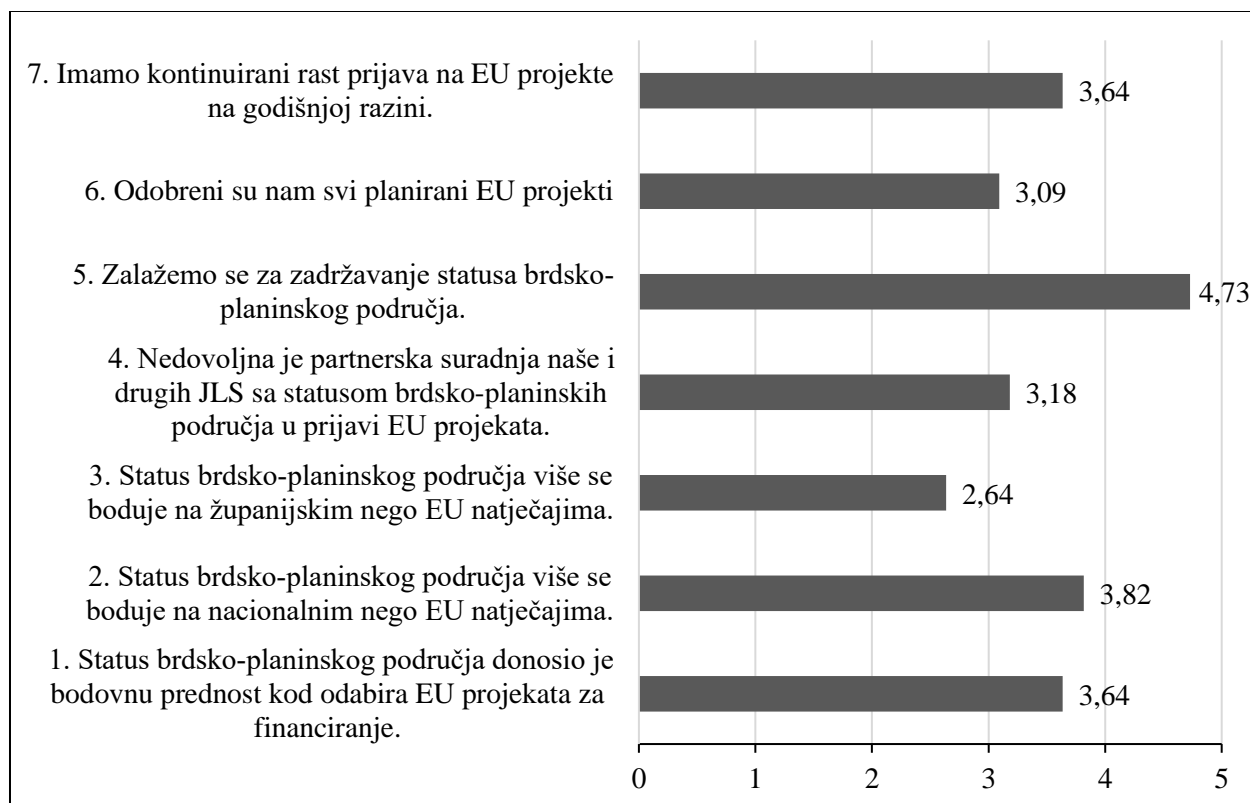
Da se status brdsko-planinskog područja više boduje na nacionalnim nego EU natjecajima, potvrđuje prosječna ocjena predstavnika od 3,64, dok u usporedbi sa županijskim natjecajima ista iznosi 2,64 (sl. 19). Iz navedenog se zaključuje kako se iz perspektive predstavnika promatranih JLS-ova na EU natjecajima status brdsko-planinskog područja boduje neznatno manje/slabije od županijskih (podjednako Krapinsko-zagorske i Varaždinske), a značajnije manje od nacionalnih natjecaja.

Predstavnici nisu usuglašeni oko vrednovanja partnerske suradnje svoje i drugih JLS-ova sa statusom brdsko-planinskih područja u prijavi EU projekata jer je suradnja JLS-ova često rezultat funkcionalnosti lokacijskih (blizina) i društveno-politički uvjetovanih čimbenika (politički interesi), dok sam status brdsko-planinskog područja nema tradiciju koja bi mu osigurala funkcionalnost u praksi uspostave partnerstva na projektima. Predstavnici Đurmanca i Novog Golubovca vrednovali su dotičnu tvrdnju s ocjenom 1, predstavnik Budinščine s ocjenom 2, a predstavnik Jesenja vrednovao je tvrdnju s ocjenom 5 te su one ekstremne ocjene u generalnoj raspodjeli s ocjenama ostalih predstavnika JLS-ova.

Konačno, predstavnici se visokom prosječnom ocjenom od 4,73 zalažu za zadržavanje statusa brdsko-planinskog područja bez obzira na dobivanje bodovne prednosti kod odabira EU projekata za financiranje jer im status na nacionalnim programima osigurava druge beneficije. Budinščina jedina ima odobrene sve prijavljene projekte te je dotičnu tvrdnju vrednovala peticom, a dodijeljenom ocjenom 4 slijede ju Đurmanec, Novi Golubovec, Lobar i Radoboj.

Prema individualnoj strukturi bodovanja, predstavnici 10 JLS-ova procjenjuju relativni kontinuirani rast prijave na EU projekte na godišnjoj razini od 2014. do 2020. (vrednovanjem povezane tvrdnje s ocjenama 3, 4 i 5). Budući da je Hum na Sutli aktivni korisnik EU sredstava još iz pretpristupnog razdoblja i nerijetko gubi bodove na kriteriju indeksa razvijenosti, on jedini bilježi stagnaciju broja prijave na godišnjoj razini (vrednovanjem povezane tvrdnje s

ocjenom 2). Za uštedu vremena i uloženog truda u raspisivanje projektnih prijava sve je učestalija praksa raspisivanja natječaja/poziva s unaprijed određenom skalom bodovanja kriterija pa prijavitelji mogu izračunati svoje ukupne ostvarive bodove.

Sl. 19. Odgovori na pitanje: *Sljedeće tvrdnje vezane su za odnos statusa brdsko-planinskog područja i povlačenja EU sredstava. Ocjenom od 1 do 5 izrazite svoj stupanj slaganja sa svakom tvrdnjom. (1 - U potpunosti se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem, niti ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – U potpunosti se slažem).*

Izvor: Anketno istraživanje, 2020

6.2.4. Utjecaj na razvoj lokalne zajednice

Prema Kranjčević i dr. (2014), razvoj i transformacija naselja obuhvaćaju više temeljnih dimenzija: demografsku, socioekonomsku, funkcionalnu te morfološko-fizionomsku preobrazbu, na koje posredno i neposredno utječu ulaganja iz EU fondova. S ciljem utvrđivanja

strukturnih razlika u pojedinačnim JLS-ovima, predstavnike se pitalo da vrednuju utjecaj EU fondova na svaku pojedinačnu strukturu u svojoj JLS.

Fizionomska struktura ocijenjena je najvećom prosječnom ocjenom 4,09 (tab. 13). Na fizionomskoj strukturi lako se ispoljavaju direktni učinci ulaganja EU sredstava na izgledu i očuvanju okoliša, gradnji/obnovi objekata, modernizaciji infrastrukture i uređenju naselja u cjelini. S druge strane, funkcionalna struktura, koja obuhvaća dostupnost javnog prijevoza, obrazovne i zdravstvene usluge i sl. vrednovana je najnižom prosječnom ocjenom od 2,36 jer je općenito potrebno više vremena za utjecaj na funkcionalnost napravljenih investicija i ovisi o subjektivnijoj percepciji ljudi. Stoga ne čudi da su ju pojedinačno sve JLS, osim Stubičkih Toplica, vrednovale najmanjom ocjenom i bilježi tri jedinice (tab. 13). Socioekonomska struktura obuhvaća ekonomski rast i zapošljavanje te prosječnom ocjenom „stoji bolje“ samo od funkcionalne strukture. Od pojedinačnog vrednovanja po JLS-ovima, uviđa se kako EU fondovi Ljubeščici donose najveći pozitivni učinak. Hum na Sutli vrednuje sve strukture najnižim ocjenama jer većinu razvojnih projekata financiraju iz svojeg proračuna, a uspjeh lokalne zajednice prvotno pripisuju poduzetništvu. Demografska struktura, koja obuhvaća kretanje broja stanovnika, odnos dobnih skupina, ostanak mladih i sl. vrednovana je prosječnom ocjenom 3,18.

Tab. 13. Odgovori na pitanje: *Ocjenom od 1 do 5 vrednujte koliki su utjecaj EU fondovi imali na svaku od navedenih struktura u Vašoj JLS (1 – najmanji pozitivni učinak, 5 – najveći pozitivni učinak)*

JLS	Fizionomska (izgled i očuvanje okoliša, gradnja/obnova objekata, uređenje naselja)	Socioekonomska (ekonomski rast, zapošljavanje)	Demografska (kretanje broja stanovnika, ostanak mladih...)	Funkcionalna (dostupnost javnog prijevoza, obrazovne i zdravstvene usluge...)	Prosjek po JLS
Bednja	4	4	2	2	3,00
Budinščina	5	3	3	3	3,50
Đurmanec	4	2	4	2	3,00
Hum na Sutli	3	1	1	1	1,50

Jesenje	3	2	2	2	2,25
Lepoglava	4	3	2	1	2,50
Lobor	5	4	4	1	3,50
Ljubešćica	5	5	5	4	4,75
Novi Golubovec	4	3	4	3	3,50
Radoboj	5	4	4	3	4,00
Stubičke Toplice	3	2	4	4	3,25
Prosječna ocjena	4,09	3,00	3,18	2,36	3,16

Izvor: Anketno istraživanje, 2020

Ispitanicima su postavljena i pitanja o broju projekata i iznosima ugovorenih sredstava u njihovim JLS-ovima, ali se zanemaruje detaljna analiza odgovora s obzirom na to da su broj projekata i iznosi analizirani po službenim izvorima u odlomku „Financijski pregled po operativnim programima“.

Pri izdvajanju triju EU projekata (završen ili u provedbi) kojima je direktan prijavitelj JLS iz razdoblja 2014. - 2020., a predstavnici ih smatraju najbitnijim prioritetnim ulaganjem iz EU fondova u svojoj lokalnoj zajednici, uočava se poveznica u infrastrukturnim zahvatima za unaprjeđenje osnovnih funkcija: *Bednja* - obnova vatrogasnog doma, obnova stare škole, izgradnja dječjeg vrtića, led javna rasvjeta i program Zaželi; *Budinščina* - uređenje nerazvrstane ceste od D-24 do groblja Gotalovec, izgradnja trga i gradnja dječjeg vrtića; *Durmanec* - rekonstrukcija nerazvrstane ceste Podbrezovica, izgradnja dječjeg vrtića i proširenje mjesnog groblja; *Hum na Sutli* - obnova općinske zgrade i dogradnja dječjeg vrtića; *Jesenje* – instalacija WIFI-4EU i izgradnja dječjeg vrtića; *Lepoglava* - izgradnja pročistača, izgradnja dječjeg vrtića i energetska obnova javnih zgrada; *Lobor* - uređenje poučne staze, izgradnja dječjeg vrtića i rekonstrukcija općinske zgrade; *Ljubešćica* - razvoj infrastrukture poduzetničke zone Ljubešćica, opremanje dječjeg vrtića i opremanje trga; *Novi Golubovec* - izgradnja vatrogasnog doma, izgradnja Društvenog doma Velika i obnova kapele Sv. Barbare; *Radoboj* - rekonstrukcija lovačkog doma - prenamjena u planinarski dom i rekonstrukcija nerazvrstane ceste NC-KŠ-Brod-D35; *Stubičke Toplice* - reciklažno dvorište, rekonstrukcija mosta Strmec Stubički i energetska obnova Osnovne škole.

Pri izdvajanju triju EU projekata iz razdoblja 2014. - 2020., kojima je prijavitelj netko drugi s područja JLS (privatni ili javni), a predstavnici ih smatraju najbitnijim prioritarnim ulaganjem iz EU fondova u svojoj lokalnoj zajednici, uviđaju se razlike s obzirom na dominantne djelatnosti na svom području, te ih puno njih ističe projekte iz domene zaštite okoliša: *Bednja* - energetska obnova kuća, energetska obnova škola i izgradnja vatrogasnog doma u Vrbnu; *Budinščina* - izgradnja gerontološkog centra u Zajezdi; *Durmanec* - izgradnja stambeno poslovne zgrade, uređenje Park&Ride prostora i izgradnja doma za starije osobe; *Hum na Sutli* - ugradnja fotonaponskih ćelija na proizvodnim halama (tvrtke Omco i Vetropack), cesta DC233 (Hrvatske ceste) i izgradnja pogona (Krpis metal); *Jesenje* - prerada drvene mase u jednom pogonu; *Lepoglava* - izgradnja brzog interneta, izgradnja kanalizacije i izgradnja centra za posjetitelje; *Lobor* - širenje mreže socijalnih usluga za starije osobe, širenje osobne asistencije i projekt Zaželi; *Ljubešćica* - održivo gospodarenje otpadom; *Novi Golubovec* - projekt Zaželi i Savjesno s otpadom; *Radoboj* - održivo gospodarenje otpadom; *Stubičke Toplice* – projekti Zalogajček i Zaželi.

Predstavnici JLS-ova naveli su po jedan planirani projekt kao prioritarno ulaganje iz EU fondova u financijskoj perspektivi 2021 - 2027: *Bednja* – izgradnja gerontološkog centra; *Budinščina* – izgradnja sportsko-rekreacijskog centra; *Durmanec* – izgradnja pješačko-biciklističke staze; *Hum na Sutli* – izgradnja i uređenje Sutlanskog jezera; *Jesenje* – projekt pametne općine; *Lepoglava* – izgradnja tehnološkog centra za drvenu industriju; *Lobor* – izgradnja sportskog centra, *Ljubešćica* – ugradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda svih naselja; *Novi Golubovec* – adaptacija Nogometnog centra "Šterc"; *Radoboj* – Radobojski plato kao uređenje centra; *Stubičke Toplice* – izgradnja sportske školske dvorane.

Generalno se planirani projekti razlikuju spram već provedenih u tome što se odmiču od najosnovnijih funkcionalnih potreba prema npr. projektima iz domene sporta i rekreacije, iako ih većina ostaje pri infrastrukturnim zahvatima.

6.2.5. Percepcija društvene koristi od EU fondova

Ispitanici su vrednovali 12 tvrdnji koje su vezane za procjenu društvene koristi od EU projekata (tab. 14). S tvrdnjom da je povećana učinkovitost rada uprave JLS, slažu se svi osim predstavnika Đurmanca (2), Huma na Sutli (1) i Stubičkih Toplica (2). Predstavnik Huma na Sutli ne percipira EU fondove ni kao osiguranje postojećih ni kao mogućnosti otvaranja novih radnih mjesta u dotičnoj JLS. Ukupno gledajući sve JLS, EU fondovi imaju veći pozitivni učinak na očuvanje postojećih radnih mjesta, nego na mogućnosti otvaranja novih.

Od skupina funkcija najmanje je vrednovana korist u sustavu zdravstvene i socijalne skrbi čija prosječna ocjena iznosi 3,09, s time da je Lepoglava apsolutno nezadovoljna učinkom EU sredstava na funkcije zdravstvene i socijalne skrbi. Slijede ju funkcija zaštite i uređenja okoliša, komunalna infrastruktura i zadržavanje osnovnih funkcija, a najviše koristi od EU fondova ostvaruje se na polju obrazovanja, kulture i sporta, što je vrednovano prosječnom ocjenom 4,00.

Ispitanici se slažu kako se nedovoljno EU sredstava koristi se u svrhu socijalnog uključivanja marginaliziranih skupina te je dotična tvrdnja vrednovana isključivo trojkama i četvorkama. Da se od prometne infrastrukture najviše ulaže u asfaltiranje cesta, slažu se svi osim predstavnika Stubičkih Toplica (2). Isti se jedini ne slaže s tvrdnjom da se nedovoljno EU sredstava koristi u svrhe (samo)zapošljavanja i ostanka mladih. Sa zadnjom tvrdnjom „Da nema EU fondova, u našoj JLS ne bi se dovoljno ulagalo u razvoj“ apsolutno se slažu predstavnici šest JLS-ova: Budinščine, Đurmanca, Lepoglave, Lobora, Novog Golubovca i Radoboja što upućuje na ovisnost o sufinanciranju iz EU fondova za bilo kakve projekte u dotičnim JLS-ovima. S druge strane, Hum na Sutli i Stubičke Toplice ne slažu se s tvrdnjom pa ovakva distribucija dovodi do korelacije s indeksima razvijenosti JLS-ova.

Generalizirajući pojedinačne odgovore predstavnika, Stubičke Toplice s ocjenom 2,25 i Hum na Sutli s 2,33 vide najmanje društvene koristi od EU fondova u svojim lokalnim zajednicama.

Tab. 14. Odgovori na pitanje: *Sljedeće tvrdnje odnose se na utvrđivanje percepcije društvene koristi od EU fondova u Vašoj lokalnoj zajednici. Ocjenom od 1 do 5 izrazite svoj stupanj slaganja sa svakom tvrdnjom. (1 - U potpunosti se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem, niti ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – U potpunosti se slažem)*

Tvrdnja	Prosječna ocjena
1. Povlačenjem EU sredstava povećana je učinkovitost rada uprave naše JLS.	3,73
2. Povlačenjem EU sredstava osigurali smo očuvanje postojećih radnih mjesta u našoj JLS.	3,55
3. Povlačenjem EU sredstava omogućili smo otvaranje novih radnih mjesta u našoj JLS.	3,36
4. Zadovoljni smo učinkom EU sredstava u komunalnoj infrastrukturi (odvodnja, kanalizacija, sanacija klizišta, opskrba energijom, internetom).	3,36
5. Zadovoljni smo učinkom EU sredstava na zaštitu i uređenje okoliša (briga o otpadu, bioraznolikost, georaznolikost, uređivanje parkova).	3,27
6. Zadovoljni smo učinkom EU sredstava na funkcije zdravstvene i socijalne skrbi (modernizacija domova i zdravstvenih ustanova, programi za starije).	3,09
7. Zadovoljni smo učinkom EU sredstava na polju obrazovanja, kulture i sporta (obnova/gradnja škola, vrtića i sportskih objekata, programi za mlade)	4,00
8. Nedovoljno EU sredstava koristi se u svrhu socijalnog uključivanja marginaliziranih skupina (osobe starije životne dobi, osobe s invaliditetom, mlade nezaposlene osobe).	3,73
9. U našoj JLS od prometne infrastrukture najviše se ulaže u asfaltiranje cesta.	3,91
10. Nedovoljno EU sredstava koristi se u svrhe (samo)zapošljavanja i ostanka mladih.	3,73
11. EU fondovi u našoj JLS doprinose zadržavanju osnovnih funkcija (obrazovanje, zdravstvo, prometna povezanost i sl.).	3,82
12. Da nema EU fondova, u našoj JLS ne bi se dovoljno ulagalo u razvoj.	3,91

Izvor: Anketno istraživanje, 2020

7. PRIPREMA PROJEKTOG PRIJEDLOGA

Postupak pripreme EU projekata svodi se na slične smjernice kao u strateškom prostornom planiranju jer se u pravilu može podijeliti na fazu analize i fazu planiranja. Prema Veli (2015) ključna načela projekata za sudjelovanje u natječajima EU fondova jesu sljedeća: relevantnost, izvedivost, održivost, neprofitnost, jednakost, zabrana dvostrukog financiranja, djelomična zabrana retroaktivnog financiranja i sufinanciranje, što predstavlja određenu zahtjevnost i odgovornost vezano s financijskim korekcijama kao posljedicama nepoštivanja istih. Jedan projektni ciklus u pravilu obuhvaća sedam faza:

1. Projektna ideja;
2. Studija predizvodljivosti i analiza opcija projektnog ciklusa;
3. Studija izvodljivosti i projektiranje;
4. Projektna prijava;
5. Postupak dodjele bespovratnih sredstava;
6. Provedba projekta;
7. Vrednovanje učinaka (Vela, 2015).

Kako bi se dobio konkretan uvid u metodologiju pripreme EU projekata, izrađena je projektna prijava (točka 4.) za projektnu ideju „Općina Lobar u razvoju pametnog sela“ prema prijavnim obrascu iz sustava eFondovi i uputama prema Veli (2015). Projekt je usmjeren na potrebu za digitalizacijom promatranih brdsko-planinskih područja te ujedno odgovara 1. cilju „pametnija Europa“ iz novog VFO-a. Prijavitelj je Općina Lobar zbog osobnog poznavanja posebnosti prostora i poslovanja Općine, ali se projekt može primijeniti i na ostale JLS-ove poput npr. općine Jesenje koja je za novi VFO istaknula prioritetni projekt pametne općine. Projekt je pisan prema kodu poziva KK.02.2.1.01. – „Razvoj e-usluga“ iz 2014. – 2020., unutar kojeg se referira na:

- Prioritet poziva: „Korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija“;
- Investicijski prioritet: „Jačanje aplikacija informacijskih i komunikacijskih tehnologija za e-upravu, eučenje, e-uključenost, e-kulturu i e-zdravlje“;
- Specifični cilj: Povećanje korištenja IKT-a u komunikaciji između građana i javne uprave putem uspostave IKT koordinacijske strukture i softverskih rješenja“.

Struktura prijavnog obrasca obuhvaća opće podatke o prijavitelju i partnerima, samom projektu, projektnom timu, elementima projektima (unutar njih aktivnosti i rezultate projekta), usklađenosti projektnih aktivnosti s horizontalnim načelima te informiranju i vidljivosti projekta. Uz prijavni obrazac, kao obvezni temeljni dokument, prilažu se dodatni dokumenti poput logičke matrice (prilog 2), stabla problema i stabla ciljeva projekta (prilozi 3 i 4), analize rizika tijekom i nakon provedbe projekta (prilog 5) i proračuna po grupiranim aktivnostima projekta (prilog 6).

Podaci o prijavitelju obuhvaćaju naziv, ID broj prijavitelja, vrsta pravnog subjekta, vrstu naručitelja prema Zakonu o javnoj nabavi, veličina poslovnog subjekta i upit o PDV-u. Zatim slijede kontakt podaci i pitanja primjenjiva za tijela javnog, odnosno privatnog prava, ovisi tko je prijavitelj. Za tijela javnog prava pitanja su sljedeća: naziv registracijskog tijela, datum upisa u matični registar, registarski broj, oblik organizacije, upravljačka struktura, vizija, misija, dugotrajna i kratkotrajna materijalna imovina i nematerijalna imovina, broj zaposlenih i broj volontera, broj volonterskih sati, osnivači i cilj osnivanja te područje djelovanja i djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti. Nakon općih podataka popunjava se projektno iskustvo prijavitelja bez obzira bio prijavitelj ili partner na provedenim i projektima u provedbi s jasno istaknutim općim i specifičnim ciljevima i rezultatima projekta, izvorima financiranja i njihovim udjelima, udjelom sufinanciranja od strane prijavitelja, vremenskim periodom provedbe projekta te opisom zaduženja na projektu. Nakon toga popunjavaju se podaci o odgovornoj osobi i osnovni podaci o partnerima i suradnicima na projektu.

U nastavku su raspisane odabrane stavke projektnog prijedloga koje zahtijevaju najviše vremena za analizu i samo raspisivanje projekta.

SAŽETAK PROJEKTA

Prijavitelj Općina Lobor provodi projekt „Općina Lobor u razvoju pametnog sela“ u partnerstvu s Udrugom mreža ZAGOR te u suradništvu s Općinom Mljet i Regionalnom energetske agencijom Sjeverozapadne Hrvatske (REGEA). Opći je cilj projekta povećati konkurentnost Općine Lobor za privatna i javna ulaganja, a specifični su ciljevi povećati kompetencije za tržište rada za 5% kod 40 mladih s područja Općine Lobor održavanjem edukacija i kroz posjete primjerima dobre prakse; povećati učinkovitost poslovanja za 10% kupnjom nove opreme i povećati DESI indeks Općine Lobor za 10% uvođenjem modernih tehnologija u svoje
--

poslovanje. Provedba projekta traje 12 mjeseci na području Općine Lobar te je njegova ukupna vrijednost 1.752.060,00 kn.

LOKACIJA PROJEKTA

88 % lokacije čini Općina Lobar (opremanje medijske dvorane, terensko snimanje prostornih podataka, edukativne radionice); 2 % Energetski centar Bračak (jedna edukativna radionica) i 10 % Općina Mljet (studijsko putovanje).

SVRHA I OPRAVDANOST PROJEKTA

Uloga projekta u ukupnom razvoju prijavitelja opravdava korak prema ostvarivanju općeg cilja, koji se sažima u povećanju konkurentnosti Općine Lobar za privatna i javna ulaganja pa je prijavitelj analizirao uzroke, ključni problem i posljedice ključnog problema na svoje djelovanje.

- UZROK 1: Nedostatak opreme za razvoj e-usluga

Općina Lobar ima zastarjelu hardversku i softversku računalnu opremu (zadnji puta obnovljena 2011. godine) za održavanje novih verzija programa i uvođenje modernih tehnologija potrebnih za učinkovito poslovanje i tržišne potrebe. Ne posjeduje osnovnu multimedijску opremu za provođenje prezentacija i edukacija – projektor i projektно platno, kao ni dronsku opremu za direktno praćenje prostornih podataka za poljoprivredne i komunalne djelatnosti za bazu podataka. Nedostatak opreme ključan je uzrok problema jer je bez adekvatne opreme nemoguće uvesti moderne tehnologije u poslovanje.

- UZROK 2: Nedovoljna educiranost mladih o mogućnostima zapošljavanja i sudjelovanja u razvoju Općine Lobar

Mladi srednjoškolfci i studenti s prebivalištem u Općini Lobar nedovoljno su informirani i educirani o mogućnostima djelovanja za osobnu i društvenu dobrobit preko udruga i javnih tijela u Općini Lobar, ali i drugim dijelovima Krapinsko-zagorske županije kao većinski ruralnom području. Iako ih je 85% zainteresirano za uvođenje modernih rješenja u poslovanje Općine, nemaju prilike čuti o razvoju pametnih sela i modernizaciji poslovanja. Istovremeno im se nameću konkurentnije JLS od Općine Lobar u okruženju jer im omogućuju veću

informiranost o funkcijama za provođenje slobodnog vremena poput sporta, kulture i zabave pa biraju njih umjesto Lobora.

- **UZROK 3:** Nedostatak financijskih sredstava za digitalizaciju uprave

Iako Općina Lobor u razvojnoj strategiji podupire modernizaciju poslovanja, nema dovoljno vlastitih financijskih sredstava na raspolaganju iz proračuna za razvoj novih projektnih ideja i uvođenje modernih tehnoloških rješenja za digitalnu transformaciju poslovanja. Bez sufinanciranja iz dodatnih izvora, jedva uspijeva pokriti nepredvidive troškove kroz godinu tako da digitalizacija ostaje neostvarena projektna ideja. Kako je navedeno u prethodnim dvama uzrocima, i ovaj uzrok vodi nemogućnosti provođenja digitalne transformacije Općine Lobor.

- **KLJUČNI PROBLEM:** Neprovođenje digitalne transformacije Općine Lobor

Općina Lobor većinu procesa provodi po principu telefonskih upita i slanja obrazaca u papirnatom obliku i preko maila. Takav način komuniciranja s lokalnim stanovništvom i investitorima dugoročno je neodrživ i spor. Izuzetno je spora implementacija ažuriranih podataka s terena u kartografskim podlogama jer se zahtjevi stanovnika šalju ostalim uredima specijaliziranim za geodetske i infrastrukturne usluge pa zaposlenici Općine rade dodatan posao kao posrednici u rješavanju problema. Web stranica općine ne nudi konkretne linkove na druge stranice javnih tijela, a izmjene u natječajima nisu pravovremeno ažurirane pa je, zbog svoje neučinkovitosti, niska posjećenost stranice – prosječno 3 posjetitelja po danu.

- **POSLJEDICA 1:** Spora prilagodba funkcionalnim potrebama mladih ljudi

Općina se neprovođenjem digitalne transformacije dovodi u situaciju smanjenja zainteresiranosti mladih za radom Općinskih tijela i udruga. Mladi kritiziraju zastarjeli analogni način poslovanja i neinformiranje o područjima interesa za mlade. Mladi nemaju organizirani uvid u rad udruga i organizacija, kao i rad same Općine te im se smanjuje poslovna konkurentnost kod zapošljavanja pa čak 70 % srednjoškolaca i maturanata nema projektnih, radnih i volonterskih iskustava u vanškolskim i vanfakultetskim aktivnostima.

- **POSLJEDICA 2:** Niska učinkovitost poslovanja Općine Lobor

Zbog neprovođenja digitalne transformacije Općina Lobor dovodi se u situaciju prezaposlenosti svojih zaposlenika koji rješavaju administrativne i građanske upite. Komunalni redari tako dobivaju previše zahtjeva od građana za provjeru zapuštenih poljoprivrednih čestica ili šteta od tuče, klizišta te ih ne stignu provjeriti na terenu u

očekivanom vremenu. Građani su nezadovoljni radom svojih općinskih predstavnika. Ispada da su prezaposleni, a zapravo je stvar u neučinkovitoj raspodjeli posla i neimanju alternativnih tehnoloških rješenja. Krajnji je rezultat neiskorištenost ljudskih potencijala za rast i razvoj poslovanja Općine.

- POSLJEDICA 3: Spora prilagodba dinamičnom tržištu

S obzirom da se ne provodi digitalna transformacija poslovanja, Općina Lobor neposredno ne uspijeva zadovoljiti postavljene uvjete na dinamičnom tržištu. Za sve digitalne obrasce, šalju se skenirani rukom potpisani obrasci, a za neke se traži i zastarjeli telefaks. 80 % anketiranih stanovnika Općine Lobor nezadovoljno je učinkovitošću web stranice Općine, a 55 % njih smatra kako Općina nedovoljno koristi oglašavanje preko drugih medija osim interneta.

- POSLJEDICA 4: Niska konkurentnost Općine Lobor za privatna i javna ulaganja

Privatni poduzetnici i poljoprivrednici nezadovoljni su zastarjelim načinom rada Općine Lobor jer se time stvaraju dodatni nepotrebni troškovi koje sami plaćaju (npr. moraju plaćati konzultantska mišljenja pri provedbi projekata). Ne postoji sustav savjetovanja za pokretanje novih djelatnosti ni javno dostupan izračun komunalnih davanja prema Općini. Stoga se privatni poduzetnici nerijetko odlučuju na pokretanje djelatnosti u bližim i daljim urbanim sredinama gdje su im javno vidljivi uvjeti poslovanja. Ulaganje od strane javnih tijela u infrastrukturi također je nisko u odnosu na ostale JLS u županiji.

Za rješenje navedenih problema, prijavitelj je osmislio projekt, čijom će se provedbom pridonijeti ostvarivanju općeg cilja te ostvariti specifični ciljevi.

- OPĆI CILJ: Povećati konkurentnost Općine Lobor za privatna i javna ulaganja.

Projekt pridonosi ostvarivanju općeg cilja korištenjem nabavljene hardverske opreme i razvijenih e-usluga od strane potencijalnih ulagača te nastavljanjem održavanja edukacija o primjeni e-usluga i nakon završetka projekta i konstantnom promidžbom korištenja istih na društvenim mrežama prijavitelja. Budući da se projektom provodi digitalna transformacija, povećat će se transparentnost poslovanja što daje za očekivati veću zainteresiranost za privatna i javna ulaganja na području Općine Lobor.

- SPECIFIČNI CILJEVI:

SC 1: Povećati kompetencije za tržište rada za 5 % kod 40 mladih s područja Općine Lobor održavanjem edukacija i kroz posjete primjerima dobre prakse.

Sudionici projekta razvijat će svoje poslovne vještine u radu s organizacijama civilnog društva na edukativnim radionicama i kroz iskustveno i naučeno znanje u Općini Mljet i Energetskom centru Bračak. Po završetku projekta dobit će pismo preporuke s ciljem veće zapošljivosti jer poslodavci priželjukuju osobe u svom timu s razvijenim digitalnim i vještinama projektnog upravljanja i aktivnim sudjelovanjem u radu od javne dobrobiti.

SC 2: Povećati učinkovitost poslovanja Općine Lobor za 10 % kupnjom opreme za provođenje edukacija i praćenje prostornih podataka.

Nabavom opreme za provođenje edukacija i praćenje prostornih podataka, Općini Lobor povećava se transparentnost poslovanja i ubrzava komunikacija prema građanima i ulagačima jer im omogućuje participativno sudjelovanje u prijedlozima za donošenje izmjena u vidu prostornog planiranja, posebice u djelatnostima vezanim za komunalno i poljoprivredno gospodarstvo.

SC 3: Povećati DESI indeks Općine Lobor za 10 % uvođenjem modernih tehnologija u svoje poslovanje.

Povećanje DESI indeksa kao pokazatelja digitalnog gospodarstva i društva postići će se projektnim aktivnostima razvoja e-usluga kao digitalnih alata i edukacijom stanovnika o korištenju istih kako bi se stanovnike direktno upoznao s prednostima korištenja e-usluga.

Projektni prijedlog usklađen je sa sljedećim strateškim dokumentima:

1. Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast - Europa 2020; ostvarivanju prioriteta „Uključiv rast“ projektom se doprinosi kroz neformalno obrazovanje 40 mladih o pametnom upravljanju.
2. Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020.; ostvarivanju prioritetne osi 2: „Korištenje IKT“ projekt doprinosi razvojem 8 e-usluga koje će biti javnodostupne svim građanima.
3. Strategija e-Hrvatska 2020; za ostvarivanje prioriteta 2. „Osigurati središnja (oblak) programska rješenja“ e-usluge bit će dostupne na jednoj platformi i temeljene na pojednostavljenju upravnih procesa.

4. Strategija razvoja Krapinsko-zagorske županije 2016. – 2020.; projektom će se doprinijeti ostvarivanju zajedničke vrijednosti „partnerstvo“ u smislu mobilnosti znanja i vještina s udrugama na županijskoj razini.

5. Lokalna razvojna strategija Općine Lopor 2016. - 2020.; mjeri 3.2.1. „Jačanje kapaciteta za razvoj civilnog sektora i javne uprave“ projekt će doprinjeti sudjelovanjem lokalnih udruga na edukativnim radionicama.

Konačno, projekt se ne može ostvariti bez EU financiranja jer Općina iz vlastitih finansijskih sredstava ne može pokriti nabavu hardverske opreme i razvijanje e-usluga te nema potrebne kapacitete za provedbu edukativnih radionica, koje su nužne za participativno sudjelovanje građana u lokalnom razvoju. Stoga je za ostvarenje ovog projekta važno uložiti EU sredstva kako bi se Općina Lopor mogla nastaviti razvijati na kvalitetnim temeljima digitalne transformacije. Kao takva, postala bi pilot projekt pametnog sela u Krapinsko-zagorskoj županiji i povećala mogućnosti za odabirom Lopora kao mjesta prebivališta i ulaganja.

SOCIOEKONOMSKI OKVIR PROJEKTA

Općina Lopor smjestila se na sjeveroistoku Krapinsko-zagorske županije te obuhvaća raščlanjen reljef s nizom brežuljaka koji se pružaju od Ivanščice, a koja je dio ekološke mreže Natura 2000. Na sjeveru graniči s Varaždinskom županijom, na sjeverozapadu s općinom Novi Golubovec, na jugu s općinom Mače te na zapadu s Gradom Zlatarom. Prometno geografski položaj je povoljan jer je Općina povezana dobrim cestovnim pravcima sa Zagrebom, Varaždinom i graničnim prijelazom Macelj. Površina Općine iznosi 44,20 km², što čini 3,60 % ukupne površine Županije. Administrativno se dijeli na 10 naselja: Cebovec, Lopor, Markušbrijeg, Petrova Gora, Stari Golubovec, Šipki, Velika Petrovagorska, Vinipotok, Vojnovec Loborski i Završje Loborsko. Prosječna veličina naselja iznosi 322 stanovnika po naselju. Prema popisu stanovništva 2011. godine, Općina ima 3.217 stanovnika, a vitalni indeks u 2013. godini iznosio je 36,5 tako da je primjetan trend dubokog starenja stanovništva i nužnost provođenja programa i politika za privlačenje i ostanak mladih. Gustoća naseljenosti manja je od županijskog, a veća od državnog prosjeka te iznosi 87,13 st/km².

U Općini Lopor prema Registru udruga registrirano je ukupno 33 udruga. Najviše udruga registrirano je u području djelovanja sporta (10), socijalnom području (6), kulturi i umjetnosti (5), gospodarstvu, zaštiti i spašavanju (5), u kojima je registriran veliki broj djece i mladih pa

Općina prati i potiče njihov razvoj kao glavni pokrovitelj. Prema gopodarskim pokazateljima, Općina Lobor nalazi se u II. skupini s indeksom razvijenosti od 72,13% i ujedno spada u općine sa statusom brdsko-planinskog područja. Promatrano prema područjima djelatnosti, na ukupne rezultate poslovanja pravnih osoba Općine Lobor, dominantan je utjecaj građevinarstva, trgovine na veliko i malo i prerađivačke industrije, koja ima najveći broj zaposlenih, dok je utjecaj ostalih djelatnosti mali pa Općina potiče na veću raznovrsnost ulaganja.

IDENTIFIKACIJA PROJEKTA

Krajnji korisnici

Krajnji korisnici su: 2200 fizičkih osoba u dobi od 12+ godina (1100 muškaraca i 1100 žena) raspodijeljenih po prosječno jednom računalu u ukupno 900 kućanstava s područja Općine Lobor; 133 pravne osobe registrirane u Općini Lobor: 33 udruga, 20 malih i srednjih poduzetnika, 50 poljoprivrednika i 30 obrtnika; prosječno godišnje 400 turista, 2 nova privatna ulagača te 50 općinskih suradnika s prebivalištem izvan Općine Lobor koji će koristiti novorazvijene e-usluge na web stranici Općine Lobor. Glavna potreba pravnih osoba su održivost i korištenje digitalnih usluga koje će se razviti tijekom projekta te aktivno uključivanje mladih i šire zajednice u rad njihovog poslovanja. Eventualne smetnje u korištenju razvijenih e-usluga mogla bi predstavljati nezainteresiranost stanovnika starije dobne skupine za primjenom modernih tehnologija, što će se riješiti učestalom promidžbom prednosti korištenja e-usluga kao jednostavno primjenjivih za sve dobne skupine. Korist projekta podjednako se ističe za fizičke i pravne osobe jer su e-usluge namijenjene svima tako što omogućavaju brzo dobivanje informacija o prostornim podacima i financijskom poslovanju općinskih tijela te brzo rješavanje građanskih upita prema Općini, a imat će i priliku posuđivati nabavljenu multimedijску opremu za svoje potrebe. Konačno, svim zainteresiranim stanovnicima na završnoj prezentaciji projekta predstaviti će se korištenje novorazvijenih e-usluga. U sustavu će se tražiti periodička informacija od građana o kvaliteti i potrebnoj nadogradnji e-usluga ovisno o njihovim potrebama te, sukladno tome, usmjeravati daljnji razvoj e-usluga u komercijalne svrhe. Provedbom projekta zadoovljiti će se potreba podizanja svijesti krajnjih korisnika o prednostima pametnog upravljanja u Općini Lobor.

Ciljne skupine

Ciljne skupine projekta su Općina Lobar kao jedinica lokalne samouprave, koja će nabavom opreme i razvojem e-usluga modernizirati svoje poslovanje i tako olakšati rad svojim zaposlenicima, te grupa od 40 mladih u dobi od navršениh 16 do 26 godina, u podjednakom omjeru žena i muškaraca s prebivalištem na području Općine Lobar. Oni će pohađati 6 edukativnih radionica i sudjelovati u programima mobilnosti s primjerima dobre prakse pametnog upravljanja, ujedno suradnicima na projektu. Tako će boraviti na jednodnevnoj radionici u Energetskom centru Bračak kao sjedištu Regionalne energetske agencije Sjeverozapadne Hrvatske i 5 dana na studijskom putovanju u Općini Mljet. Odabrani su ovi mladi jer su upravo oni generator ideja i znanja za ruralna područja, kreativni su te brzo uče i primjenjuju modernu tehnologiju u svom osobnom i poslovnom razvoju. Treba im po završetku obrazovanja omogućiti veću osvještenost o konceptu „pametnih sela“, odnosno primjeni modernih funkcija i tehnologija u svakodnevnom životu u Općini Lobar i općenito mijenjati uvriježeno mišljenje o izboru života u gradu spram života na selu.

Eventualne smetnje kod provedbe projekta za ciljnu skupinu predstavlja termin održavanja radionica subotom kada mladi nastoje drugačije iskoristiti slobodno vrijeme od škole/fakulteta/posla. Prijavitelj je vodio računa o ovom riziku koji će otkloniti naglašavanjem prednosti sudjelovanja na projektu tako da će mladi dobiti pisma preporuke s ciljem veće zapošljivosti kod prijave za posao, a redovno pohađanje radionica bit će preduvjet za sudjelovanje u programima mobilnosti. Na kraju projekta predstaviti će naučeno i empirijsko znanje svojim sugrađanima predlaganjem idejnih projekata na kojima će timski raditi za udruge.

Obrazloženje rezultata projekta

Prijavitelj je, osim analize projekta „Općina Lobar u razvoju pametnog sela“, izvršio analizu ostalih mogućnosti (nema promjena, učini minimalno i učini nešto drugo), koje u svojoj određenoj mjeri utječu na opći cilj povećane konkurentnosti Općine Lobar za privatna i javna ulaganja.

- „Nema promjena“

Ovaj scenarij predstavlja nastavak poslovanja kao i dosad bez provedbe projekta unaprjeđenja poslovanja Općine Lobar. Bez digitalne transformacije poslovanja, Općina Lobar ostala bi bez razvojnih mogućnosti napredovanja u transparentnosti financijskog poslovanja i online pristupa

prostornim podacima te niskoj brzini rješavanja građanskih upita i zahtjeva za prostorne podatke od prosječno 1,5 mjeseci.

Stanovnici ostaju nezadovoljni prilagodbom Općine Lobar digitalnim potrebama u smislu nedovoljne iskorištenosti društvenih mreža i ažuriranja online sadržaja o osnovnim podacima udruga i tvrtki koje posluju na njezinom području te ostaju neaktivni u vannastavnim aktivnostima. Općina Lobar ostaje poslovati po analognom principu preko samoinicijativnih zahtjeva od potencijalnih ulagača jer nema javno dostupne online sadržaje i time joj DESI indeks 2022. godine ostaje na istoj, nedovoljnoj razini iz 2020. godine od tek 6 %.

Općina Lobar troši i dalje jednaku svotu novaca za arhitektonske urede – prosječno 6 000 kn po jednoj izmjeni u tiskanim prostornim planovima gdje se produžuje vrijeme ažuriranja u odnosu na online pristup za 1 mjesec. Kao takva, Općina Lobar ostaje nekonkurentna na tržištu za privatna i javna ulaganja te je moguć gubitak postojećih poduzetnika, odnosno njihovo preseljenje u konkurentnije susjedne jedinice lokalne samouprave. Konačno, ukoliko ovaj scenarij potraje, povećava se rizik neučinkovitog poslovanja Općine Lobar i nakon 2022. godine te je, zbog svega navedenog ova opcija izuzeta je iz daljnjeg razmatranja.

- „Učini minimalno“

Ovaj scenarij podrazumijeva realizaciju minimalnog ulaganja koje bi omogućilo postizanje određenog dijela rezultata pri unaprjeđenju poslovanja Općine Lobar. Ukoliko bi prijavitelj djelomično provodio projekt, ne bi se uspjeli uspostaviti kvalitetni temelji za digitalnu transformaciju poslovanja i dio lokalnog stanovnika ostao bi nezadovoljan i dalje, a poduzetnici bi potencijalno postepeno odustajali od ulaganja u Općinu Lobar. U slučaju da se nabavi samo dron kao hardverska oprema i uvede webgis portal od softverske opreme, to bi bilo nedovoljno jer transparentnost i ažurnost isključivo prostornih podataka ne osigurava veću privlačnost javnih i privatnih ulaganja u jedinicu lokalne samouprave.

Ovakav scenarij zadovoljava potrebe lokalnog stanovništva za dostupnošću katastarskih čestica, prostornih planova i mreže prometnica, vodnog dobra te ostalih komponenti komunalnog gospodarenja kako bi im se omogućio brz i jednostavan uvid u mogućnosti s manjim prostorno-planerskim zahvatima te se zadovoljstvo stanovnika poslovanjem Općine Lobar povećava za 8% po završetku projekta 2022. godine.

DESI indeks povećao bi se za neznatnih 0,5% u 2022. godini spram 2020. godine. Budući da bi se u ovom scenariju nabavila samo oprema, to znači da se ne bi provodile ni edukacije za mlade

te bi ostali neinformirani o pametnom upravljanju. Ne bi se provela ni prezentacija za zainteresirane stanovnike i ulagače koji ne bi znali koristiti sve alate web sučelja pa bi korištenost webgis portala bila neučinkovitija i niža u odnosu na predlagani projekt s provedenim edukacijama za razliku od prosječno - 5 posjetitelja u danu. Takav prijedlog bio bi nedovoljno učinkovit i zato se isključuje kao opcija.

- „Učini nešto drugo“

Ovaj scenarij obuhvaća prijedlog ulaganja u infrastrukturne projekte - kompletnu adaptaciju vodovodne, kanalizacijske i komunikacijske mreže u središnjem naselju Lopor, kao najperspektivnijem naselju po poduzetničkim ulaganjima 2020. godine od ukupno 10 naselja Općine Lopor, a s istim ciljem povećanja konkurentnosti Općine Lopor za privatna i javna ulaganja.

Ovakav prijedlog je kvalitetan jer direktno omogućava pristup osnovnim komunalnim funkcijama lokalnom stanovništvu i ulagačima poduzetnicima, ali podrazumijeva povećanje financijskih sredstava za više od 280% u odnosu na projektni prijedlog digitalne transformacije poslovanja Općine Lopor jer obuhvaća velike zahvate u građevinskim i sanacijskim radovima. Također, promatra se samo centralno naselje Lopor pa lokalno stanovništvo ostalih 9 naselja ne dobiva direktnu mogućnost ulaganja na svom prostoru zbog nedostatka priključka osnovnim funkcijama. Samo izvođenje radova zahtijeva duže vremensko trajanje zbog količine posla koje se procjenjuje na povećanje od 3 godine u odnosu na projektni prijedlog uvođenja digitalne transformacije u poslovanje i smanjuje se privlačnost za ulagače do 2024. godine. Zbog navedenog razloga – skupoće i vremenskog trajanja izvođenja radova – ovaj scenarij isključuje se iz daljnjeg razmatranja kao moguća opcija.

Definiranje najbolje mogućnosti

Prijavitelj je proveo detaljnu analizu projekta „Općina Lopor u razvoju pametnog sela“ te ustanovio da je ista najbolja mogućnost od prethodne tri opcije jer je najjeftinije, a ujedno kvalitetno i vremenski najbrže rješenje s ciljem povećanja konkurentnosti Općine Lopor za privatna i javna ulaganja.

Projektni prijedlog, za razliku od infrastrukturnog projekta, radi na principu digitalne transformacije poslovanja Općine Lopor i uključivanju građana u aktivnosti. Planira se 6 cjelodnevni edukacija i 2 posjeta primjerima dobre prakse pametnog upravljanja za 40 mladih

te nabava hardverske i softverske opreme za razvoj 8 e-usluga s ciljem pojednostavljenja analognih procedura: webgis portal i njegove pod usluge, javnodostupan e-proračun, e-papiri, e-predlaganje izmjena za prostorni plan i proračun, izračun poreznih i komunalnih davanja za zainteresirane ulagače, Loborski chat, e-Komunalac i NEXT link. Tako bi se stanovnicima svih 10 loborskih naselja, kao i zainteresiranim ulagačima omogućio brži i jednostavniji uvid u sastavnice poslovanja Općine Lobor za privatni i rad od javne dobrobiti.

Najveći napredak kod projekta očekuje se u upravljanju prostornim resursima - u poljoprivredi i komunalnim djelatnostima – jer novorazvijeni web GIS portal omogućava brzu implementaciju ažuriranih podataka s terena. Tako će, po završetku apliciranih usluga svi građani moći georeferencirano prijavljivati štete nastale klizanjem zemljišta i fotografije zapuštenih površina, divljih odlagališta i ostalog te će biti educirani o primjeni uluga. U sustavu će se tražiti periodička informacija od građana i poslovnih subjekata o kvaliteti i potrebnoj nadogradnji e-usluga, te sukladno tome usmjeriti daljnji razvoj e-usluga u komercijalne i nekomercijalne svrhe. Na edukativnim radionicama za mlade u Loboru prisustvovat će predstavništvo Općine te lokalne udruge kao predstavnici civilnog sektora i nekolicina županijskih organizacija i poslodavaca koji će govoriti o mogućnostima poslovnog razvoja. Kroz mobilnost s dobrim primjerima u Hrvatskoj mladi će dobiti direktan uvid u rezultate pametnog upravljanja kako bi naučena i empirijska znanja primijenili na svojoj projektnoj ideji za odabranu udругu i prezentirali ih na završnoj radionici za sve zainteresirane stanovnike i ulagače Općine Lobor, za razliku od drugog scenarija gdje se ne planiraju edukacije i prezentacija implementiranih znanja.

Očekivana promjena DESI indeksa općine Lobor po završetku projekta u odnosu na sadašnje stanje (2022. spram 2020.) iznosila bi povećanje od 10%. Zadovoljstvo građana transparentnošću i javnom dostupnošću podataka povećat će se za 20% 2022. spram 2020. godine. Općina Lobor ovim projektom ujedno osigurava i inovativnost jer će postati svojevrsni pilot primjer „pametnog sela“ u Krapinsko-zagorskoj županiji.

Obrazloženje rezultata projekta

Rezultati projekta pridonose ostvarenju strateških dokumenata i njihovih pokazatelja:

1. Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast- Europa 2020
2. Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020.
3. Strategija e-Hrvatska 2020

4. Strategija razvoja Krapinsko-zagorske županije 2016. – 2020.

5. Lokalna razvojna strategija Općine Lohor 2016. - 2020.

Provedbom aktivnosti po elementima projekta, ostvarit će se sljedeći rezultati projekta, koji pridonose ostvarenju gore navedenih strateških dokumenata:

- R1: Nabavljena i instalirana računalna, dronska i multimedijaska oprema

Ovaj rezultat odnosi se na nabavu i instalaciju hardverske opreme: 2 prijenosna računala s pripadajućom dodatnom opremom, 1 dron i pripadajuća oprema za direktno praćenje prostornih podataka s terena te 1 projektor i projektno platno sa stalkom za olakšano praćenje edukacija. Ovaj rezultat tako pridonosi ostvarenju prioritetne osi 2: Korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija iz OP Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. jer je jedan od glavnih prioriteta financiranja tog programa poboljšanje načina upravljanja javnom IKT infrastrukturom.

- R2: Razvijeno 8 e-usluga na web stranici Općine Lohor

Razvit će se web GIS portal i 7 dodatnih posebno osmišljenih e-usluga za poslovanje te će se 4 zaposlenika Općine educirati o korištenju pozadinskih sučelja istih i povećati broj posjetitelja web stranice Općine Lohor za 6 posjetitelja po danu. Korisnici usluga moći će georeferencirano online prijavljivati štete nastale na poljoprivrednim usjevima i komunalnoj infrastrukturi, zapuštene površine, klizišta itd. Ovaj rezultat pridonosi ostvarenju prioriteta strateškog dokumenta Europa 2020 - u okviru inicijative „Digitalna agenda za Europu“ jer se razvojem e-usluga potiče na korištenje modernih dostupnih online usluga. Očekivana promjena DESI indeksa općine Lohor po završetku projekta u odnosu na sadašnje stanje iznosilo bi povećanje od 10 %.

- R3: Educirano 40 mladih o pametnom upravljanju lokalnim zajednicama

Ovaj rezultat odnosi se na pohađanje 6 edukativnih radionica i studijskog putovanja za 40 mladih, koji će po završetku projekta dobiti pisma preporuke za veću zapošljivost kod prijave za posao jer su aktivno učili o pametnom upravljanju lokalnim zajednicama putem projektnog upravljanja i korištenja digitalnih alata. Tako projekt pridonosi ostvarenju prioriteta 8: „Osigurati prikupljanje i dijeljenje znanja te podizanje svijesti svih dionika o informacijskim i komunikacijskim

tehnologijama i njihovoj primjeni kroz suradnju tijela javnog sektora“ iz Strategije eHrvatska 2020.

- R4: Uspostavljena međusektorska suradnja Općine Lobor, partnera i suradnika

Uspostavit će se 3 suradnje: s Općinom Mljet, s kojom prijavitelj sklapa ugovor o bratimstvu lokalnih jedinica, s REGEOM koja će i ubuduće provoditi edukacije o energetskej tranziciji i prilikama za Općinu Lobor te s Mrežom udruga ZAGOR, s kojom će Općina nastaviti surađivati na projektima za mlade. Ovaj rezultat pridonosi ostvarenju prioritetnih osi iz strateških dokumenata: Strategija razvoja Krapinsko-zagorske županije 2016. – 2020. (prioritetna os partnerstvo: Krapinsko-zagorska županija gradi i njeguje pozitivne odnose i suradnju kako bi se postigli zajednički ciljevi i pronašla najbolja rješenja za razvoj) i Lokalna razvojna strategija Općine Lobor 2016. - 2020. (strateški cilj 3: Stvaranje preduvjeta za društveni razvoj lokalne zajednice kroz unapređenje društvenih aktivnosti).

- R5: Promovirana Općina Lobor kao pametno selo

Partner i suradnici promovirat će projekt Lobora kao pametnog sela u svojem okruženju, a prijavitelj će promovirati projekt na web stranici i ostalim društvenim mrežama prosječno 2 puta na mjesečnoj razini.

TEHNIČKA I TEHNOLOŠKA ANALIZA

Nije primjenjivo po svim stavkama (lokacija i pristupačnost, kratak opis postojećeg stanja, građevinsko-arhitektonski koncept i dozvole i tehnička dokumentacija).

ODRŽIVOST REZULTATA

Prijavitelj će nakon provedbe projekta i EU financiranja osigurati financijsku, okolišnu i institucionalnu održivost projekta.

- Financijska održivost osigurat će se putem preraspodjele financijskih sredstava iz godišnjeg proračuna, a koje prijavitelj trenutno troši na većinski analogni način poslovanja - tiskanice i povratnice prema pošti, zahtjeve prema Državnoj geodestkoj upravi, naručivanje tiskanih prostornih planova od ovlaštenog arhitektonskog ureda, unajmljivanje specijaliziranih tvrtki za izmjeru katastarskih čestica i izmjene u

gruntovnici i katastru, najam multimedijske opreme za projiciranje za održavanje prezentacija, najam dronske opreme za praćenje prostornih podataka itd. Također, financijska održivost ostvarit će se ugovaranjem poslovanja s novim očekivanim ulagačima kao priljevom sredstava putem komunalnih davanja prema Općini Lohor. Prvenstveno se to odnosi na iskorištavanje potencijala nabavljene hardverske i softverske opreme za rad jer prelazak s analognih na digitalne oblike poslovanja pojeftinjuje cijenu poslovanja za do 10% na godišnjoj razini te se u toj razlikovnoj uštedevini otvara prilika u općinskom proračunu za troškove održavanja potrebnih edukacija u vremenu nakon provedbe projekta i samog održavanja novonabavljene opreme iz projekta, pri čemu se misli na web stranicu, računalnu i multimedijску opremu.

Općina Lohor osigurat će zainteresiranim kvalificiranim mladim osobama s prebivalištem sa svojeg područja obavljanje stručne prakse u svojem uredu za do 2 pripravnika godišnje te poticati privatne poduzetnike i nove ulagače na istu mogućnost obavljanja prakse tako što će učenike i studente sufinancirati kroz stipendije. Ciljana skupina projekta – mladi od 16 do 26 godina dobit će od voditelja projekta preporuku za prijave na radna mjesta. Općina će s udrugama nastaviti zajednički djelovati na promicanju izvannastavnih aktivnosti i većem sudjelovanju mladih u udrugama civilnog društva u svojoj općini.

- Okolišna održivost osigurat će se nakon provedbe projekta jer se s većinski analognog pristupa rješavanja građanskih upita, gdje se zahtijevaju obrasci u papirnatom obliku, prelazi na digitalne oblike koje zahtijeva moderno tržište. Također, daljnje edukacije provodit će se pomoću nabavljenog projektora i projektnog platna pa se korištenje papira smanjuje na minimum. Nabavom dvaju novih prijenosnih računala s ugrađenim zračnim kompresorom, koji su uz nabavljeni dron i projektor napravljeni od materijala s manjim ekološkim otiskom nastavit će se smanjivati ekološki utisak njihovom upotrebom i nakon provedbe projektnih aktivnosti za razliku od starih stolnih računala.

Okolišna održivost osigurat će se korištenjem dronske opreme za prikupljanje prostornih podataka, što znači da će se direktno pratiti promjene na poljoprivrednim i šumskim česticama, izgrađene površine te radovi na cjelokupnoj komunalnoj, vodovodnoj i prometnoj infrastrukturi. Time se pridonosi jednostavnijem statističkom praćenju i povećanju učinkovitosti okolišnih resursa Općine Lohor jer će se snimke drona koristiti za ažuriranje baze podataka na web GIS portalu. Stanovnici Općine Lohor, kao krajnji korisnici, moći će prijavljivati fotografije šteta na

svojim usjevima i klizišta te ostala kretanja tla na svojim posjedima i prometnicama i divljih odlagališta otpada direktno putem e-usluge web GIS portala i putem e-savjetovanja tako da se smanjuje potreba izlaska na teren i indirektno smanjuje ekološki otisak vozila komunalnih redara koji trenutno većinski obavljaju poslove izlaskom na teren. Također, praksa odvajanja otpada te odlaganje utrošenog papira u odgovarajuće spremnike s edukativnih radionica primjenjivat će se i po završetku projekta. Projektom će se podići svijest o ekološkoj održivosti kod ciljane skupine i krajnjih korisnika te nastaviti održavati edukacijske radionice po potrebi od strane prijavitelja i lokalnih udruga koje će pritom koristiti multimedijску opremu za projiciranje nabavljenu kroz projekt.

- Institucionalna održivost osigurava se i nakon projekta razvijanjem jačeg dijaloga između Općine Lobar i njezinih udruga. Projektna ideja većinskim se dijelom temelji na uspostavljanju i jačanju suradnje Općinskih vlasti, mladih i udruga civilnog društva s područja općine i u okruženju jer je to jedno od načela pametnog upravljanja lokalnim zajednicama. Projekt doprinosi daljnjoj suradnji s udrugama civilnog društva s područja Općine Lobar i Krpainsko-zagorske županije preko Mreže udruga ZAGOR iz Zaboka kao projektnog partnera. Planirano studijsko putovanje u Općinu Mljet, kao primjer otočne jedinice lokalne samouprave, koja uspješno radi na uvođenju pametnog upravljanja u svoje poslovanje, Općina Lobar će iskoristiti da s njom sklopi ugovor o bratimstvu u svrhu promicanja načela surađivanja u procesu pametnog i održivog upravljanja lokalnim zajednicama i odnosima s mladima i nadalje tako da planiraju biti suradnici i partneri na projektima u budućnosti.

Pet lokalnih udruga, koje će direktno sudjelovati na projektu: Hrvatsko planinarsko društvo Pusti Lobar, Kulturno umjetničko društvo Lobar, Udruga Sveta Ana, Dobrovoljno vatrogasno društvo Lobar i Udruga pčelara Pletara po završetku projekta moći će posuđivati nabavljenu multimedijску opremu za svoje potrebe održavanja prezentacija i godišnjih skupština te se očekuje rast broja zainteresiranih članova nakon provedbe edukativnih radionica s mladima u sklopu projekta, a razvoj jače suradnje od strane Općine Lobar promovirat će se i s ostalim udrugama. Kroz suradnju s Regionalnom energetsom agencijom Sjeverozapadne Hrvatske, Općina Lobar na svojoj web stranici izvještavat će o projektima na kojima rade te o mogućnostima volontiranja i prakse kod njih, a sudionici projekta dobit će po završetku projekta pismo preporuke s ciljem veće zapošljivosti jer poslodavci priželjukuju osobe u svom timu s razvijenim digitalnim i vještinama projektnog upravljanja i, općenito, iskustvom u radu od javne

dobrobiti. Nadograđena web stranica imat će hiperveze na stranice potencijalnih privatnih poslodavaca, organizacija civilnog društva i tijela javne uprave, a sve s ciljem nastavljanja jačanja horizontalne suradnje na svim razinama lokalne zajednice.

METODOLOGIJA USPOSTAVE PROJEKTOG TIMA

Prijavitelj projekta je Općina Lobar, a za uspješnu provedbu projekta potrebna je suradnja s partnerom - Mreža udruga Zagor (Zabok, Hrvatska) jer ima iskustva u vođenju desetak EU projekata za mlade u ulozi prijavitelja.

Uloga prijavitelja u ovom projektu je da kroz ljudske resurse upravlja projektom, koordinira svim aktivnostima projekta i administracijom te je odgovoran za iste prema PT2. Dodatno nadzire provedbu zadataka za partnera i suradnike. Komunicira sa suradnicima za uspješnu provedbu studijske posjete i studijskog putovanja. Vodi računa o promidžbi i osiguranju vidljivosti financiranja projekta na internetnoj stranici, nabavljenoj opremi i promomaterijalima. Prijavitelj će osigurati odgovarajući prostor u svom vlasništvu – medijska dvorana i popratne prostorije u Društvenom domu u Loboru te će projektom nabaviti potrebnu multimedijску opremu za projiciranje za održavanje 6 edukativnih radionica i završne prezentacije za sve zainteresirane stanovnike kao krajnje korisnike projekta. Mreža udruga ZAGOR, kao partner, bit će zadužena za provedbu projektnih aktivnosti u smislu vođenja nekoliko edukativnih radionica za mlade te vidljivost i promidžbu projekta. Prijavitelj i partner osigurat će u okviru svojih poslovnih prostorija odgovarajući prostor za partnerske sastanke koji su planirani svaki mjesec provedbe projekta (ukupno 12 sastanaka).

Na projektu će u ulozi suradnika sudjelovati Općina Mljet kao primjer uspješnog uvođenja pametnog upravljanja u svoje poslovanje u otopnoj lokalnoj zajednici te je ujedno i domaćin studijskog putovanja za sudionike projekta i REGEA – Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske kao najperspektivnija organizacija za pitanje uvođenja modernih i zelenih tehnologija u poslovanje u Sjeverozapadnoj Hrvatskoj te ujedno domaćin jedne edukativne radionice na projektu u Energetskom centru Bračak. Uloga suradnika u projektu je da: promoviraju aktivnosti projekta među svojim zaposlenicima, mladima i širom lokalnom zajednicom te osiguraju adekvatan prostor za provođenje projektnih aktivnosti u kojima direktno sudjeluju. Općina Mljet osigurat će ljudske resurse i prostor za prezentaciju za sudionike projekta prvog dana na studijskom putovanju te će organizirati predstavljanje same strukture, projekata koje provode na temu pametne uprave i rada s mladima sa svog područja. Također,

prijavitelju će pomagati uspostaviti komunikaciju sa svojim udrugama koje se isto planiraju posjetiti u sklopu studijskog putovanja u Općinu Mljet i omogućiti projekcijsku opremu za prezentiranje ciljane skupine projekta o Loboru na njihovoj središnjoj manifestaciji u mjesecu srpnju. S Općinom Mljet prijavitelj će sklopiti ugovor o bratimstvu da bi i dalje sudjelovali na zajedničkim projektima s ciljem pametnog upravljanja ruralnim zajednicama. REGEA će osigurati adekvatan prostor s odgovarajućom prezentacijskom opremom za održavanje edukativne radionice o poduzetništvu i modernim tehnologijama u Energetskom centru Bračak te će pomoći u komunikaciji za predstavljanje malih poduzetnika u inovativnom coworking prostoru u Bračaku kao primjeru pametnog upravljanja i suradnje u poduzetništvu.

DEFINICIJA ULOGA U PROJEKTNOM TIMU

Za potrebe provedbe projekta uspostavljen je projektni tim od ukupno 4 člana: voditeljica i administratorica projekta nezaposlene su mlade osobe s prebivalištem s područja Općine Lopor, pomoćnik voditelja projekta predstavnik je partnera Mreže udruga ZAGOR i stručna suradnica za javnu nabavu, koja je samozaposlena osoba u konzulting firmi za pripremu i provedbu EU projekata. Dodatno, za projektne aktivnosti upravljanja projektom zaposlit će se i vanjski suradnik – revizorska tvrtka za pravovaljanu i pravovremenu provedbu revizije u projektu.

Voditeljica projekta koordinira svim projektnim aktivnostima – od nabave opreme, organizacije edukativnih radionica do promidžbe i vidljivosti i upravljanja projektom. Posjeduje stručnost i znanja u raspodjeli zadataka i odgovornosti, komunikaciji prema dionicima te kontroli proračuna projekta, kao i izradi potrebne provedbene dokumentacija: Zahtjeva za nadoknadom sredstava, Izvješća o napretku, Obavijesti o izmjenama Ugovora, Preraspodjeli sredstava i sl. Te urednoj pohrani sve dokumentacije. Kod nabave opreme i ujedno provedbe javne nabave pregovara s ponuditeljima i potpisuje ugovore te komunicira s PT2. Vodi dvije radionice za mlade u Loboru te komunicira sa suradnicima o radionicama na terenu kako bi sve prošlo nesmetano od vanjskih rizika. Nadređena je za ostale članove pa provjerava svoja i njihova izvješća prije predaje na kontrolu. Savjetuje ostale članove i pomaže im u zadacima.

Administratorica projekta zadužena je za provedbu aktivnosti – Nabava opreme i Upravljanje projektom i administracija. Njezina je uloga na projektu vođenje brige o pravovaljanom ispunjavanju pravnih obrazaca. Vodi ključne pozadinske poslove administracije. Odgovorna je za logističke poslove i popratno plaćanje računa, robe i usluga dobavljačima i izvođačima

radova. Voditeljici projekta pomaže u ispunjavanju izvješća prema PT2. Izvješćuje prijavitelja - zaposlenike Općine Lobor o provedenim aktivnostima na projektu.

Pomoćnik voditelja projekta najvećim je dijelom zadužen za provedbu edukativnih radionica za mlade kao voditelj istih te aktivnosti promidžbe i vidljivosti kao podrška multidisciplinarnom timu pa ujedno preuzima suodgovornost za iste. Vodit će jednu dvije radionice za rad od javne dobrobiti i tako ciljanoj skupini projekta pobliže predstaviti mogućnosti prakse i volontiranja u županijskim udrugama i organizacijama, a s naglaskom na prednosti volontiranja u udrugama civilnog društva. Na radionicama pomaže sudionicima pretočiti idejne projekte u ogledne radove za završnu prezentaciju. Radi na grafičkom oblikovanju i uređenju za digitalnu razglednicu projekta. Također, zadužen je za fotografiranje na projektu i objavljivanje fotografija na službenim stranicama Općine Lobor i ZAGOR-a te pomaže voditeljici projekta u implementaciji digitalnih, prodajnih i komunikacijskih vještina na mlade.

Stručna suradnica za javnu nabavu odgovorna je za izradu tehničkih specifikacija za pojedine nabave, obavlja sve logističke poslove vezane uz pripremu i provedbu javne nabave i savjetuje članove tima. Usko surađuje s voditeljicom projekta i ostalim članovima te je član Povjerenstva za javnu nabavu kod izbora ekonomski najpovoljnije ponude u aktivnostima nabave hardverske opreme i razvoja e-usluga.

PROVEDBENI KAPACITETI

Općina Lobor kao prijavitelj provela je nekoliko kapitalnih, uglavnom infrastrukturnih projekata: „Izgradnja kolektora Aglomeracije odvodnje“ ukupne vrijednosti 4.253.033,00 kn čime su građani dobili mogućnost besplatnog priključnog šahta, „Deinstitucionalizacija kompleksa Doma Loborgrad“ ukupne vrijednosti 7.388.020,00 kn čime se korisnicima Doma omogućio samostalni život u odvojenim smještajnim objektima; „Izgradnja i opremanje dječjeg vrtića Lobor“ ukupne vrijednosti 9.627.747,00 kn čime se osigurao boravak za 80-ero djece i „Rekonstrukcija i proširenje edukativne poučne staze Lobor“ ukupne vrijednosti 529.411,88 kn čime se valorizirao okoliš kao turistički resurs Općine Lobor.

Mreža udruga ZAGOR izabrana je za partnera na projektu jer je uspješno provela 5 projekata za uključivanje mladih u rad lokalnih zajednica: „Osiguraj bolju budućnost“, „KISS“, „#Alarmirajse!“, „Dobro biram – volontiram“ i „Budućnost počinje danas“ ukupne vrijednosti od 1.990.450,15 kn.

AKTIVNOSTI	
Datum početka provedbe	1.8.2021.
Trajanje provedbe (mjeseci)	12
EP 1: Nabava opreme	
<p>Ovim elementom planira se nabava i instalacija hardverske i softverske opreme. Općina Loror ima zastarjelu hardversku i softversku računalnu opremu za održavanje novih verzija programa i uvođenje modernih tehnologija potrebnih za učinkovito poslovanje, potrebe mladih i tržišne potrebe pa trenutno stanje koči daljnji razvoj Općine. Stoga je ova aktivnost - nabava opreme - nužna za provođenje digitalne transformacije u poslovanju Općine Loror.</p> <p>1.1.Nabava hardverske opreme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nabavom hardverske opreme Općina Loror zadovoljit će osnovni uvjet za digitalnu transformaciju poslovanja. Kupit će se 1 projektor i 1 projektno platno za učinkovitije provođenje prezentacija i edukacija u organizaciji Općine i njezinih gostujućih predstavnika tijekom projekta i za daljnje korištenje. Kupit će se 2 prijenosna računala za održavanje novih offline i online usluga i uređivanje baze prostornih podataka od važnosti za Općinu. Nabavit će se 1 dron za direktno praćenje i ažuriranje prostornih podataka za poljoprivredne i komunalne djelatnosti za web GIS portal. Nakon kupnje, računalna i multimedijaska oprema instalirat će se u medijskoj dvorani Društvenog doma u vlasništvu Općine Loror, a dronska oprema upotrebljavat će se na terenu za snimanje i prebacivanje snimki na novorazvijeni web GIS portal. • Rezultat ove aktivnosti nabavljena su i instalirana 2 prijenosna računala, 1 dron, 1 projektor i projektno platno s rasklopivim stalkom. • Predviđeno trajanje aktivnosti je M5 – M6. <p>1.2.Razvoj e-usluga</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ova aktivnost podrazumijeva nabavu softverskog paketa za razvoj posebnoosmišljenih 8 e-usluga kao nadogradnja postojeće web stranice Općine Loror pa ujedno zadovoljava i uvjet promidžbe i vidljivosti projekta. Općina prvo ugovara posao s tvrtkom specijaliziranom za razvoj e-usluga i provedbu digitalne transformacije javnih tijela, koja će razviti 7 e-usluga kao gotov proizvod spreman za korištenje. Posao izrade web GIS portala, kao osme e-usluge, sklapa se s drugom tvrtkom specijaliziranom za rad s prostornim podacima koja će koristiti podatke 	

prikupljene novonabavljenim dronom. E-usluge preduvjet su za olakšano i ubrzano rješavanje građanskih upita prema Općini Lobar te povećanje transparentnosti poslovanja. Nakon instalacije e-usluga, educirat će se zaposlenici Općine o korištenju pozadinskih sučelja na novonabavljenim prijenosnim računalima.

- Rezultati ove aktivnosti su novorazvijene e-usluge (web GIS portal i 7 e-usluga za olakšano financijsko poslovanje i komunikaciju) i educirani zaposlenici o korištenju pozadinskih sučelja e-usluga.

- Predviđeno trajanje aktivnosti je M4 - M11.

Odgovornost za provedbu nabave opreme snose voditelj projekta koji sve koordinira, administrator i stručni suradnik za javnu nabavu koji pomažu voditelju u provedbi implementacije opreme i odabiru odgovarajućeg ponuditelja.

EP 2: Edukacije mladih

Ova aktivnost provodi se jer su mladi srednjoškolci i studenti nedovoljno informirani o pametnom upravljanju u ruralnim zajednicama i nedovoljno educirani o mogućnostima djelovanja za osobnu i društvenu dobrobit preko rada lokalnih udruga, zbog čega su neaktivni u izvannastavnim aktivnostima i smanjuje im se potencijalna zapošljivost po završetku obrazovanja. Stoga ih je potrebno educirati o navedenome i omogućiti im priliku uvida u primjere dobre prakse pametnog upravljanja.

2.1. Edukativne radionice

- 40 mladih u dobi od navršениh 16 do 26 godina s prebivalištem na području Općine Lobar nakon završene nabave računala, projektora i projektnog platna pohodit će prvu, od ukupno 6 cjelodnevnih edukacijskih radionica jednom mjesečno subotnjim terminom u Loboru. Edukacija ima ukupno 72 školska sata, a voditelji edukacija članovi su projektnog tima. Na prvoj edukativnoj radionici u Loboru svoj će rad predstaviti 5 lokalnih udruga: Hrvatsko planinarsko društvo Pusti Lobar, Kulturno umjetničko društvo Lobar, Udruga Sveta Ana, Dobrovoljno vatrogasno društvo Lobar i Udruga pčelara Pletara. Nakon predstavljanja rada udruga, 40 mladih bit će raspodijeljeno u timove po 8 ljudi gdje će kroz 6 edukativnih radionica timski razraditi idejne projekte za pametno poslovanje pojedine udruge. Prve tri radionice bit će na temu pametnog upravljanja i primjene digitalnih alata u poslovanju. U sklopu četvrte edukativne radionice posjetit će se Energetski centar Bračak kao primjer uspješnog coworking prostora, u kojem djeluje par malih privatnih poduzetnika u IKT sektoru i Regionalna energetska agencija

Sjeverozapadne Hrvatske koja će sudionicima projekta predstaviti projekte na kojima rade te mogućnosti volontiranja i prakse kod njih. HPD Pusti Lobor vodit će petu radionicu na terenu o održivosti eko-sustava Ivančice i važnosti bavljenja sportom – sudionici će planinariti do vrha Ivančice gdje će imati priliku poslušati o njihovom radu i putem sudjelovati u akciji čišćenja okoliša u svrhu dobrobiti i koegzistiranja čovjeka i prirode. Na šestoj radionici mladi će završavati svoje radove za završnu prezentaciju.

- Rezultat aktivnosti je educiranih 40 mladih o digitalnim vještinama, pametnom upravljanju i radu od javne dobrobiti.

- Predviđeno trajanje ove aktivnosti je M7 - M12.

2.2. Studijsko putovanje

- Planirano je studijsko putovanje u srpnju u trajanju od 5 dana u Općinu Mljet kao hrvatski primjer otočne jedinice lokalne samouprave koja uspješno radi na uvođenju pametnog upravljanja u svoje poslovanje te će Općina Lobor s njom sklopiti ugovor o bratimstvu u svrhu promicanja načela surađivanja u procesu pametnog i održivog upravljanja lokalnim zajednicama i odnosima s mladima. Planirane su aktivnosti posjete nacionalnom parku Mljet, samoj općinskoj vlasti gdje će naglasak biti na izradi interaktivne karte otoka Mljeta i problemima s kojima se suočavaju u turističkoj sezoni, speleološkim objektima u suradnji s njihovim maritimnim društvom kako bi se ukazalo na prednosti digitalnih vještina za podizanje svijesti o važnosti očuvanja marinske flore i faune i općinskoj manifestaciji „Toast from the Host“ gdje se turistima prezentiraju proizvodi lokalnih poljoprivrednika, obrtnika i udruga. Mljet radi na provedbi digitalne transformacije poslovanja kroz uspješnu suradnju s društvima civilne vlasti te će mladi prenijeti ovo iskustvo na svoje idejne projekte i na kraju prezentirati naučeno zainteresiranim stanovnicima Lobora.

- Rezultat aktivnosti je educiranih 40 mladih o izazovima kod provedbe digitalne transformacije u otočnoj lokalnoj zajednici.

- Predviđeno trajanje ove aktivnosti je M12.

Odgovornost za provedbu EP2 snose voditelj projekta i pomoćnik voditelja projekta koji pomaže voditelju u provedbi edukacija jer su oni sami predavači i pomoćnici mladima na projektu te komuniciraju sa suradnicima na studijskom putovanju.

V Promidžba i vidljivost

Cilj ovog elementa projekta jest povećanje vidljivosti projekta te promidžba ostvarenih rezultata projekta. Razlozi za provođenje ovih aktivnosti projekta su sljedeći: obveza prijavitelja da poštuje Pravila vidljivosti zadana od strane EK i nacionalnih provedbenih struktura te podizanje svijesti javnosti o rezultatima projekta.

5.1. Osiguranje vidljivosti financiranja

- U okviru ove aktivnosti planiraju se postaviti naljepnice o vidljivosti financiranja na novonabavljenu opremu – prienosna računala, dron, projektor i projektno platno. Na pročelje Društvenog doma u Loboru postaviti će se info-ploča na kojoj će biti naveden naziv projekta, vremesni rok trajanja projekta, logotipovi ESI i OPKK te informacije o izvoru financiranja projekta. Objaviti će se informacije o projektu na nadograđenoj web stranici i društvenim mrežama Općine Lopor s naglaskom na dodatnim sadržajima za osobe s invaliditetom (virtualni asistent, pristupačnost IKT-u za slabovidne i slijepe). Izvori financiranja bit će vidljivi i na promomaterijalima projekta (majice, boce za vodu, usb stickovi, digitalna razglednica projekta, penkale i blokići). Na internetskim stranicama Općine objavljuivat će se informacije o projektu i rezultatima, ali i slike s radionica i studijskog putovanja u Općini Mljet te slike i vijesti sa završne prezentacije u Loboru. Razlog za provedbu ove aktivnosti jest povećanje vidljivosti i promidžbe samog projekta i Općine Lopor kao pametnog sela na Internetu te informiranje ciljane skupine, potencijalnih ulagača i svih stanovnika Općine Lopor o prednostima digitalizacije poslovanja.

- Rezultati ove aktivnosti su: objavljenih 12 tekstova i 120 fotografija na internetskoj stranici Općine Lopor, nabavljeni promomaterijali projekta (60 majica, boca za vodu, usb stickova i digitalnih razglednica projekta te 200 penkala i blokića), informirana zainteresirana javnost i postavljena jedna info-ploča na Društvenom domu u Loboru.

- Predviđeno trajanje ove aktivnosti je M1 – M12.

5.2. Završna prezentacija

- Završna prezentacija planira se održati u medijskoj dvorani u Društvenom domu u Loboru u sklopu manifestacije „Janine“ kao središnje manifestacije u Loboru krajem srpnja. Na prezentaciji će članovi projektnog tima predstaviti provedene aktivnosti projekta i korištenje e-usluga svim zainteresiranim prisutnim građanima, a mladi predstaviti svoj rad i idejne projekte za pametno upravljanje lokalnih udruga, dok će građani birati najbolji projekt za daljnju realizaciju kroz sufinanciranje Općine Lopor. Prezentacija će biti popraćena od strane lokalnih

i regionalnih medija, prisutnim će se podijeliti promomaterijali projekta, a usluge fotografiranja obavljat će pomoćnik voditelja projekta.

- Rezultat ove aktivnosti jest informirano stanovništvo lokalne i šire zajednice o pametnom upravljanju kroz korištenje novorazvijenih 8 e-usluga i prezentacije članova tima i sudionika projekta.

- Predviđeno trajanje ove aktivnosti je M12.

Odgovornost za EP4 Promidžba i vidljivost snose voditelj projekta i pomoćnik voditelja projekta koji vode računa o organizaciji završne prezentacije i osmišljavaju tekst za objave na internetskim stranicama te stručnjak za javnu nabavu koji vodi postupak nabave promomaterijala projekta i pomaže voditelju kod organizacije završne prezentacije.

PM Upravljanje projektom i administracija

Ovim elementom rješavaju se sve pozadinske operacije projekta da bi on mogao nesmetano teći. U element ulaze aktivnosti pripreme i provedbe javne nabave te upravljanje projektom.

4.1. Priprema i provedba javne nabave

- Ova se aktivnost obavlja s ciljem da se osigura prihvatljivost troškova u projektu i isporuka kvalitetne opreme, odnosno da se odabere ekonomski najpovoljnija ponuda. S provedbom aktivnosti kreće se odmah po potpisu Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava. U sklopu razrade plana nabave označit će se grupe nabave, vrijednosti, identificirati postupci, odgovornosti unutar projektnog tima, kao i rokovi pripreme dokumentacije i provedbe postupaka javne nabave. Planira se otvoreni postupak javne nabave za razvoj e-usluga i nabavu hardverske opreme. Jednostavna nabava planira se za troškove vezane za edukacijske radionice i studijsko putovanje te usluge revizije od vanjske firme. Nakon što PT2 potvrdi plan nabave, prijavitelj će pristupiti izradi tehničkih specifikacija za svaku pojedinu nabavu. Tehničke specifikacije ključan su preduvjet za identifikaciju potrebnih usluga i opreme, stoga su ključne za uspjeh projekta, a izrađivat će se za potrebu angažiranja dobavljača opreme u EP1. Budući se radi o procedurama koje su preduvjet za sve ostale radnje u EP1 i EP2, njihov je početak odgođen do završetka ove aktivnosti.

- Rezultat ove aktivnosti uspješno su provedeni postupci javne nabave.

- Predviđeno trajanje ove aktivnosti je M1 – M4.

Odgovornost za provedbu javne nabave snose voditelj projekta koji pregovara s ponuditeljima i potpisuje ugovore te komunicira s PT2, administrator koji pomaže u pripremi dokumentacije i provedbi postupaka te stručni suradnik koji posjeduje certifikat za javnu nabavu koji radi tehničku specifikaciju za pojedine nabave, obavlja sve logističke poslove vezane uz pripremu i provedbu javne nabave i savjetuje članove tima.

4.2. Upravljanje projektom

- U sklopu ovog elementa projekta provodit će se aktivnosti koordinacije i upravljanja projektom, nadzora nad provedbom projekta, narativno i financijsko izvještavanje od članova projektnog tima. Zbog zahtjevnosti posla, projektnom timu bit će pridružen i vanjski revizor za potrebe izrade revizorskog izvještaja u projektu.
- Rezultati ove aktivnosti su: održanih 12 sastanka projektnog tima, pripremljeni i usvojeni narativni i financijski izvještaji i izrađeno revizorsko izvješće za 4 ZNS-a.
- Predviđeno trajanje ove aktivnosti je M1 – M12.

Odgovornost za aktivnost Upravljanja projektom i administraciju snose svi članovi projektnog tima: voditelj projekta, pomoćnik voditelja projekta, administrator i stručni suradnik za javnu nabavu koji izvješćuju o svojem radu i sklapaju svoja pojedina izvješća u jedno za zahtjeve za nadoknadom sredstava. Voditelj projekta koordinira cijelim postupkom. Pomoćnik voditelja projekta komunicira s partnerima i suradnicima i provjerava izvješća. Administrator priprema fakture i vrši plaćanja prema dobavljačima. Stručni suradnik za javnu nabavu vodi računa o pravovremenom popunjavanju obrazaca i savjetuje ostale članove o postupcima javne nabave.

REZULTATI

- R1: Nabavljena i instalirana računalna, dronska i multimedijaska oprema
- R2: Razvijeno 8 e-usluga na web stranici Općine Lobor
- R3: Educirano 40 mladih o pametnom upravljanju lokalnim zajednicama
- R4: Uspostavljena međusektorska suradnja Općine Lobor, partnera i suradnika
- R5: Promovirana Općina Lobor kao pametno selo

POKAZATELJI

Naziv pokazatelja	Broj razvijenih e-usluga Općine Lobor u 2020. i 2021.
Polazišna vrijednost unaprijed određenog pokazatelja	0
Ciljna vrijednost unaprijed određenog pokazatelja	8
Doprinos unaprijed određenog pokazatelja	8
Rok za postizanje unaprijed određenog pokazatelja	Završetak provedbe
Učestalost izvješćivanja	Na određeni rok
Obrazloženje postignuća rezultata	Popis e-usluga na web stranici prijavitelja 2020. i 2021.

Naziv pokazatelja	Broj educiranih mladih o pametnom upravljanju
Polazišna vrijednost unaprijed određenog pokazatelja	0
Ciljna vrijednost unaprijed određenog pokazatelja	40
Doprinos unaprijed određenog pokazatelja	40
Rok za postizanje unaprijed određenog pokazatelja	Završetak provedbe
Učestalost izvješćivanja	Kontinuirano tijekom provedbe
Obrazloženje postignuća rezultata	<ol style="list-style-type: none"> 1. Potpisna lista s održanih edukacija 2. Fotografije s održanih edukacija 3. Potvrde o sudjelovanju na projektu

Naziv pokazatelja	DESI indeks Općine Lobor za 2020. i 2022.
Polazišna vrijednost unaprijed određenog pokazatelja	6 %

Ciljna vrijednost unaprijed određenog pokazatelja	16 %
Doprinos unaprijed određenog pokazatelja	10 %
Rok za postizanje unaprijed određenog pokazatelja	M + 1
Učestalost izvješćivanja	Na određeni rok
Obrazloženje postignuća rezultata	<ol style="list-style-type: none"> Izvješće nacionalnog istraživanja o indeksu digitalnog gospodarstva i društva po gradovima i općinama (DESI indeksu) Republike Hrvatske za 2020. i 2022. Broj ugovora Općine Lobar s privatnim i javnim ulagačima 2020. i 2022.

SAŽETAK PRORAČUNA⁶	
Ukupna vrijednost projekta (HRK)	1.752.060,00 kn
Neprihvatljivi troškovi – javna sredstva	0,00 kn
Neprihvatljivi troškovi – privatna sredstva	350.412,00 kn
Ukupni troškovi	1.752.060,00 kn
Ukupni prihvatljivi troškovi	1.401.648,00 kn
Ukupni neprihvatljivi troškovi	350.412,00 kn

Izvori financiranja	
Ukupni prihvatljivi troškovi	1.401.648,00 kn
Intenzitet potpore	80 %
Bespovratna sredstva	1.401.648,00 kn
Sredstva korisnika	350.412,00 kn

⁶ U prilogu se prilaže detaljan proračun projektnog prijedloga.

Javna sredstva	0,00 kn
Sredstva državnog proračuna	0,00 kn
Sredstva lokalne i područne samouprave	350.412,00 kn
Ostala javna sredstva	0,00 kn
Privatna sredstva	0,00 kn

HORIZONTALNA NAČELA

Promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca i zabrana diskriminacije

Kroz evaluacijske upitnike na početku i kraju projekta pratit će se kvantitativno i kvalitativno u kojoj se mjeri žene i muškarci iz ciljane skupine i skupine krajnjih korisnika projekta koriste informatičkim komunikacijskim tehnologijama u poslovnom i svakodnevnom životu te osobni stav o spolnoj neravnopravnosti i diskriminaciji.

Na edukacijskim radionicama o mogućnostima (samo)zapošljavanja govorit će se o suočavanju s preprekama za pokretanje i razvoj poslovanja s kojim se suočavaju žene i osobe u nepovoljnom položaju budući da je već sama Općina Lobar poptpomognuto brdsko-planinsko područje te je 81% zaposlenih zaposleno izvan Općine Lobar, a 68% ukupno nezaposlenih čine upravo žene. Tako će projektni suradnik REGEA ukazati mladima na specifične mjere kojima privlače marginalizirane skupine stanovništva (žene, mlade u NEET skupini stanovništva i ostale skupine u nepovoljnom položaju) u sektor istraživanja i razvoja modernih tehnologija i sveukupnog poduzetništva.

Osigurat će se ženske higijenske potrepštine u sanitarnom čvoru u prostorijama društvenog doma u Općini Lobar, kao i u dvoranama u višednevnim posjetama primjerima dobre prakse za vrijeme održavanja cjelodnevnih edukacijskih radionica kako bi žene mogle nesmetano pratiti edukacijski sadržaj.

Pri odabiru prehrambenih proizvoda za cjelodnevna događanja vodit će se računa o vjerskim i medicinskim zahtjevima sudionika u smislu prehrane tako što će ispuniti anketu za vrstu ishrane, dodatne zahtjeve i alergene kod prijave za sudjelovanje.

Informacijsko-komunikacijska pristupačnost

Projekt obuhvaća inovativni pristup u razvoju modernih tehnoloških rješenja za digitalnu transformaciju te će se razviti nekoliko alata sukladno Smjernicama za osiguravanje pristupačnosti mrežnih sadržaja koje je razvila Inicijativa za pristupačnost mreži. Nove e-usluge bit će prilagođene slijepima i slabovidnima u vidu optimizirane nadograđene web stranice Općine Lohor gdje će svaka od novorazvijenih 8 e-usluga imati zvučne signale i moći će se pratiti čitani tekst, a ikone će služiti kao zvučne hiperveze na prethodnu, odnosno sljedeću stranicu. Prilikom ulaska na web stranicu iskočit će virtualni asistent „Šraf“ koji korisnike prati kroz e-usluge, s time da je omogućena komunikacija input podataka korisnika preko tipkovnica i/ili mikrofona, ovisno čime se služe na svojim računalnim i mobilnim uređajima. Web stranica i popratne e-usluge pratit će načela „easy to read“ formata:

- izbjegavanje simbola i metaforike,
- objašnjavanje teških i nepoznatih riječi,
- poštivanje kronološkog slijeda radnje i
- pridavanje velike važnosti ilustracijama i grafičkom oblikovanju tekstova.

Trima sudionicima projekta, kao osobama s invaliditetom, bit će omogućeno praćenje edukativnih radionica uz njihove osobne asistente. Svima će im biti omogućena prilagođena komunikacija preko projektnog platna s ciljem pristupačnosti nastavnih materijala zbog prisutnosti asistenta. Sve edukativne prezentacije bit će popraćene audiovizualnim pozadinskim performansima da osobe oštećenog sluha i vida mogu ravnopravno pratiti edukacije s ostalim sudionicima.

Pristupačnost ostalih sadržaja i usluga otvorenih ili namijenjenih javnosti

Udruga Sveta Ana, koja djeluje kao udruga za pomoć djeci i mladima s teškoćama u razvoju na području Općine Lohor i susjednim općinama, predstaviti će mladima svoje aktivnosti i mogućnosti volontiranja za mlade kod njih. Ukupno 3 korisnika udruge s prebivalištem s područja Općine Lohor, s uvjetom da pripadaju dobnoj skupini od 16 do 26 godina, izravna su ciljana skupina projekta kao sudionici projekta s ostalim mladima. Također, na studijskim putovanjima opravdat će se trošak putovanja za 3 osobna asistenta za spomenuta 3 sudionika s invaliditetom na projektu kako bi nesmetano mogli pratiti i taj dio aktivnosti.

Tijekom šest edukacijskih radionica, prikupljat će se povratne informacije za evaluaciju aktivnosti od strane sudionika osoba s invaliditetom i ostalih sudionika da se usporedi pristupačnost edukativnog sadržaja. Također, na početku i po završetku razvoja e-usluga

prikupljat će se povratne informacije u kratkom evaluacijskom anketnom upitniku na web stranici Općine Lopor. Osobe s invaliditetom moći će dati svoje prijedloge o pristupačnosti kod razvoja e-usluga kao i krajnju ocjenu po razrađenim stavkama novorazvijenih e-usluga s ciljem daljnjeg unapređivanja za osobe s invaliditetom. Kao i drugim sudionicima, podijelit će im se potvrde o sudjelovanju na projektu. Dodatno, na njihov zahtjev, napisat će se pismo preporuke od strane voditelja projekta za uspješno sudjelovanje u projektnim aktivnostima pametnog upravljanja te im se tako potencijalno omogućava veća zapošljivost na tržištu rada.

Učinkovitost resursa

Pozitivan utjecaj na održivi razvoj vidi se u ulaganju u novu i inovativnu opremu koja može poboljšati učinkovitost trenutno većinskog analognog poslovanja i povećati DESI indeks Općine Lopor za 10%. Maksimalno se štedi korištenje papira i prelazi na digitalnu transformaciju poslovanja. Nabavit će se dva nova prijenosna računala s ugrađenim zračnim kompresorom, a ista računala te nabavljeni dron i projektor napravljeni su od materijala s manjim ekološkim otiskom za razliku od starih stolnih računala koja ne podržavaju nove softvere i imaju veći ekološki otisak. U provedbi projekta i nakon projekta koristit će se dron za prikupljanje prostornih podataka, što znači da će se direktno pratiti promjene na poljoprivrednim i šumskim česticama, izgrađene površine te radovi na komunalnoj i prometnoj infrastrukturi. Time se pridonosi jednostavnijem statističkom praćenju i povećanju učinkovitosti prostornih resursa Općine Lopor jer će se snimke drona koristiti za ažuriranje baze podataka na web GIS portalu.

U provedbi studijskih putovanja u Općinu Mljet i Energetski centar Bračak optimizirat će se prometne rute (uzimat će se najkraći put do odredišta), a pri ugovoru s autoprijevoznikom tražit će se prijevozno vozilo sa smanjenom potrošnjom goriva i motornog ulja te njegova izrada od materijala s manjim ekološkim utiskom, sve s ciljem održivog trošenja resursa. Birani su smještajni kapaciteti na studijskom putovanju u Općinu Mljet koji imaju eco-friendly oznaku poslovanja. U edukativnim papirnatim materijalima upotrebljavat će se sekundarni i reciklirani materijali te će se odvajati otpad nastao za vrijeme radionica.

Dodatne aktivnosti

Projektna ideja većinskim se dijelom temelji na uspostavljanju i jačanju suradnje Općinskih vlasti, mladih i udruga civilnog društva s područja općine i u okruženju jer je to jedno od načela pametnog upravljanja lokalnim zajednicama pa će se projektom pozitivno utjecati na promicanje načela pametnog i održivog upravljanja. Vezano za promicanje načela održivog razvoja, Hrvatsko planinarsko društvo Pusti Lopor vodit će jednu radionicu na terenu o održivosti eko-

sustava gore Ivančice i važnosti bavljenja sportom – sudionici će planinariti do vrha Ivančice gdje će imati priliku poslušati o njihovom radu i putem sudjelovati u akciji čišćenja okoliša u svrhu dobrobiti i koegzistiranja čovjekovog i prirodnog okoliša. Općina Lobor će s Općinom Mljet sklopiti ugovor o bratimstvu u svrhu promicanja načela surađivanja u procesu pametnog i održivog upravljanja lokalnim zajednicama i odnosima s mladima. Planirane su aktivnosti posjete nacionalnom parku Mljet, samoj općinskoj vlasti, gdje će naglasak biti na izradi digitalne interaktivne karte otoka Mljeta i problemima s kojima se suočavaju u turističkoj sezoni, speleološkim objektima u suradnji s njihovim maritimnim društvom, kako bi se ukazalo na prednosti digitalnih vještina za podizanje svijesti o važnosti očuvanja marinske flore i faune, i općinskoj manifestaciji „Toast from the Host“ gdje se turistima prezentiraju proizvodi lokalnih poljoprivrednika, obrtnika i udruga. Mljet radi na provedbi digitalne transformacije poslovanja kroz uspješnu suradnju s društvima civilne vlasti te će mladi prenijeti ovo iskustvo na svoje idejne projekte i na kraju prezentirati naučeno zainteresiranim stanovnicima Lobora.

INFORMIRANJE I VIDLJIVOST				
Internet	DA	x	NE	
Ciljana skupina	Stanovnici Općine Lobor (ukupno 3.217 stanovnika), vanjske organizacije civilnog društva, obrazovne i zdravstvene ustanove, općinski suradnici iz ostalih jedinica lokalne samouprave u RH, posjetitelji i turisti, djeca i mladi, poslovni subjekti (poljoprivrednici, poduzetnici, obrtnici), potencijalni ulagači i svi ostali koji se služe društvenim mrežama Općine Lobor.			
Konferencije, radionice i sl.	DA	x	NE	
Ciljana skupina	200 stanovnika iz Općine Lobor i okolnih JLS koji će sudjelovati na predstavljanju projekta na završnoj prezentaciji u Društvenom domu u Loboru u sklopu manifestacije „Janine“.			
Promotivni materijal	DA	x	NE	
Ciljana skupina	40 mladih te predstavnici partnera i suradnika projekta kojima će biti podijeljeni promomaterijali – majice, boce za vodu, usb stickovi, penkale i blokići. Općinskim gostima na manifestaciji			

	„Janine“ i u ostatku godine bit će darivane digitalne razglednice projekta.			
Predloženi inovativni oblici komunikacije s javnošću	DA	x	NE	
Ciljana skupina	Stanovnici Općine Lobor, vanjske organizacije civilnog društva, obrazovne i zdravstvene ustanove, općinski suradnici iz ostalih jedinica lokalne samouprave u RH, posjetitelji i turisti, djeca i mladi, poslovni subjekti, potencijalni ulagači i svi ostali koji će koristiti novorazvijene e-usluge za komunikaciju s Općinom.			
Trajna – informacijska ploča	DA	x	NE	
Ciljana skupina	Posjetitelji Općine Lobor (prosječno godišnje 500) i korisnici Društvenog doma Lobor (500-tinjak članova 33 loborskih udruga koji unajmljavaju Dom za prigodna slavlja i događaje), na čijem će pročelju biti postavljena jedna info-ploča projekta.			
Oznake vidljivosti na projektnoj dokumentaciji	DA	x	NE	
Ciljana skupina	4 člana projektnog tima, 3 projektna predstavnika kod partnera i suradnika koji dalje promoviraju projekt svojim članovima i zaposlenicima (ukupno stotinjak), 8 zaposlenika Općine Lobor i 6 ugovaratelja dobavljača opreme.			
Oznake vidljivosti na opremi	DA	x	NE	
Ciljana skupina	Zaposlenici Općine Lobor i 500-tinjak aktivnih članova 33 loborskih udruga.			

8. ZAKLJUČAK

Na temelju provedenog istraživanja o utjecaju EU fondova na održivi razvoj brdsko-planinskih područja Hrvatskog zagorja dani su zaključci postavljenih hipoteza.

H1 „Nedovoljna je iskorištenost alociranih EU sredstava u Republici Hrvatskoj u financijskoj perspektivi 2014. - 2020.“ smatra se potvrđenom iz: a) analiziranih podataka Europske komisije za dostignutost ciljeva Strategije Europa 2020, koji pokazuju da Hrvatska ima manje dostignute ciljeve u odnosu na prosjek EU-a, b) usporedbom iskorištenosti EU fondova sa Slovenijom, iz koje je za Hrvatsku vidljivo blago povećanje prvotnih planiranih sredstava i relativno niska iskorištenost pri kraju VFO-a od 38 % dodijeljenih sredstava, c) analizom iskorištenosti po operativnim programima RH koja prelazi polovinu dodijeljenih sredstava samo u Programu ruralnog razvoja.

H2 „Status brdsko-planinskog područja važan je instrument za dobivanje financijskih sredstava iz fondova Europske unije“ djelomično je potvrđena jer se analizom Programa podrške brdsko-planinskim područjima, gdje je status uvjet, i dobivenim odgovorima u anketi pokazalo kako se u okviru statusa brdsko-planinskog područja kod prijave na natječaje EU fondova prvenstveno boduje skupina razvijenosti temeljena na izračunu indeksa razvijenosti. Dodatno, sam status važan je instrument kao uvjet za dobivanje sredstava iz mjere 13 Programa ruralnog razvoja.

H3 „Većina ugovorenih EU sredstava promatranih JLS-ova odnosi se na zadovoljenje osnovnih funkcionalnih potreba lokalne zajednice“ smatra se djelomično potvrđenom jer se utjecaj na promatrane JLS, ovisno o stupnju razvijenosti i lokalnoj strukturi gopodarskih djelatnosti, ne može generalizirati. Analizom odgovora iz anketnog istraživanja uočava se najmanje pozitivan utjecaj EU fondova na funkcionalnu strukturu te relativno kontinuirani rast prijave na EU natječaje. Nerazvijenije JLS uglavnom koriste (najviše) sredstva iz Programa ruralnog razvoja koji je usmjeren na zadovoljavanje osnovnih potreba (primjerice, gradnja i obnova predškolskih ustanova, rekonstrukcija prometnica itd.), dok Hum na Sutli jedini bilježi stagnaciju u prijavama i uz Ljubešćicu je najuspješniji po iznosu potpora za povećanje konkurentnosti u poduzetništvu, čime se direktno cilja na funkciju rada. Za sve JLS očekuje se početak, odnosno nastavak odmicanja od zadovoljenja osnovnih funkcionalnih potreba u nadolazećem višegodišnjem financijskom okviru.

H4 „Razvijenije JLS uspješnije su u povlačenju sredstava iz EU fondova od nerazvijenijih JLS“ smatra se opovrgnutom jer se pregledom po operativnim programima pokazalo da uspjeh (ne)razvijenije JLS ovisi o strukturi pojedinih operativnih programa, što dovodi do razlike po broju projekata i ugovorenih iznosa. Odgovorima iz ankete uočava se kako niži indeks razvijenosti u pravilu donosi više bodova kod odabira projekata za financiranje, a sukladno kohezijskoj politici Europske unije. Međutim, razvijenije JLS i dalje su uspješnije spram nerazvijenijih u OP Konkurentnost i kohezija jer imaju bolje startne preduvjete u smislu jačeg poduzetništva, kojem je dotični operativni program uvelike namijenjen.

H5 „Priprema EU projekata zahtjevan je proces“ potvrđena je relativno visokim ocjenama iz odgovora o vrednovanju prepreka financijske i administrativne naravi iz anketnog istraživanja i raspisivanjem projektnog prijedloga, čime se potvrdila zahtjevnost s naglaskom na raspisivanju svrhe i opravdanosti te aktivnosti po elementima projekta, izrade detaljnog proračuna, uzimanja u obzir rizika koji mogu utjecati na likvidnost projekta i odgovornosti koju prijavitelj nosi za sebe, partnere i suradnike na projektu.

Dogmativno je razmišljati da EU fondovi u sedam godina financijskog razdoblja kao isključivi čimbenik mogu spasiti brdsko-planinska područja od negativnih demografskih i ekonomskih trendova u međuovisnosti s okolišnim čimbenicima, ali je neupitno kako EU fondovi po prioritetnim osima iz operativnih programa otvaraju mogućnosti za financiranje različitih za razvoj neophodnih projekata i pridonose održivom razvoju lokalnih zajednica sukladno njihovim lokalnim posebnostima i potrebama stanovništva.

POPIS LITERATURE

Antonić, O., Bukovec, D., Hatić, D. i Križan, J., 2002: *Preliminarna geomorfološka analiza državnog teritorija RH za potrebe primjene Zakona o brdsko-planinskim područjima*. Studija, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, Zagreb, str. 46.

Bagola Brezinščak, B. i dr., 2017: *Enciklopedija Hrvatskog zagorja*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.

Belić, M. i dr., 2008: *EU fondovi - Vodič kroz Europske fondove*. Zagreb: Tiskara Svebor.

Bogović, N. D., Drezgić S., Čegar, S. i sur., 2017: *Evaluacija postojećeg i prijedlog novog modela za izračun indeksa te izračun novog indeksa razvijenosti jedinica lokalne i područne samouprave u Republici Hrvatskoj*. Centar za lokalni ekonomski razvoj, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci.

Čagalj, M., Grgić, I., i Gugić, J., 2017: *Analiza korištenja sredstava iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.–2020. do kraja 2017. godine*. 47th International Symposium on Actual Task on Agricultural Engineering (str. 497).

Čavrak, V., 2003: Održivi razvoj ruralnih područja Hrvatske. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, 1(1), 61-77.

Đulabić, V., i Škarica, M., 2012: Regionalna politika i različiti statusi lokalnih jedinica u Hrvatskoj. *Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave*, 12(2), 433-462.

Fresl, A., 2013: *Osnove prijavljivanja i korištenja EU fondova*. Zagreb: PJR Consulting

Galijan, V., 2019: *Učinkovitost europskih fondova u regionalnom razvoju Središnje Hrvatske*. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek.

Ilić, M., 1991: Prometna povezanost i dostupnost glavnih cestovnih čvorišta Hrvatskog zagorja. *Hrvatski geografski glasnik*, 53(1.), 109-120.

Jambrač, J., 2012: Fiskalni kapacitet lokalnih jedinica na brdsko-planinskom području. *Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave*, 12(3), 837-859.

Jurčević, M., Barić, D., i Herceg, B., 2011: Pretpristupni fondovi Europske unije u funkciji izvora financiranja prometne infrastrukture u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski vjesnik*, 24(2), 353-365.

Jutriša, Z. i sur., 2014: *Strategija razvoja Općine Hum na Sutli za razdoblje 2014. – 2020.*

Klemenčić, M., 2017: Što je Hrvatsko zagorje?. *Studia lexicographica: časopis za leksikografiju i enciklopedistiku*, 10 (19/20), 19-34.

Knez, A., 2019: *Organizacija prometnog sustava u brdsko-planinskom području - Usporedba Hrvatske i Austrije (Štajerska)*. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek.

Koprić, I., 2010: Stanje lokalne samouprave u Hrvatskoj. *Hrvatska javna administracija*, 10(3).

Kranjčević, J., Lukić, A., Kušen, E., i Klarić, Z., 2014: *Regionalni razvoj, razvoj sustava naselja, urbani i ruralni razvoj i transformacija prostora*. Stručna podloga za izradu Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, Institut za turizam, Zagreb.

Lukić, A., 2010: O teorijskim pristupima ruralnom prostoru. *Hrvatski geografski glasnik*, 72(2.), 49-73.

Lukić, A. 2012: *Mozaik izvan grada – tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske*, Meridijani, Sambor.

Marković, B., Letinić, S., i Budimir, V., 2013: Porezni poticaji u poslovanju poduzetnika s područja posebnog državnog statusa. *Ekonomski vjesnik*, 26(1), 107-120.

Matešić, M., 2009: Principi održivog razvoja u strateškim dokumentima Republike Hrvatske. *Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline*, 18 (3-4), 323-339.

Ministarstvo poljoprivrede, 2015: Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2014: Priprema programskih dokumenata za financijsko razdoblje Europske unije 2014. – 2020., Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020.

Novota, S. i dr., 2009: *Europski fondovi za hrvatske projekte: Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija*. Zagreb: Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije.

Njegač, D., 1995: Oblici prostorne mobilnosti stanovništva Hrvatskog zagorja, *Geografski glasnik*, 57, 93-109.

Njegač, D., 1999: Funkcionalna diferencijacija naselja i centralnomjesna organizacija Hrvatskog zagorja, *Hrvatski geografski glasnik*, 61, 25-36.

Pupek, L., 2020: *Značaj EU fondova u poticanju turističkog razvoja Varaždinske županije*. Diplomski rad, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet.

Radeljak, P. i Pejnović, D., 2008: Utjecaj turizma na održivi razvoj funkcionalne regije Nacionalnog parka Krka. *Godišnjak Titius: godišnjak za interdisciplinarna istraživanja porječja Krke*, 1(1), 329-361.

Schuler, M., Stucki, E., Roque, O., i Perlik, M., 2004: *Mountain Areas in Europe: Analysis of mountain areas in EU member states, acceding and other European countries*. Nordregio: 293

Stojanović, S., Mrvica Mađarac, S., i Glavota, M., 2016: Financiranje poduzetništva iz fondova Europske unije. *Obrazovanje za poduzetništvo-E4E: znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, 6 (2), 161-175.

Šenjug, N., 2019: *Stavovi i iskustva poljoprivrednika s fondovima Europske unije*. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, Zavod za menadžment i ruralno poduzetništvo.

Škarica, M., 2011: Različiti statusi lokalnih jedinica u Hrvatskoj: slučaj razvojno zaostalih i zemljopisno specifičnih područja. *Znanstveni projekt Novi hrvatski pravni sustav*, Pravni fakultet u Zagrebu

Tolušić, M., Koporčić, N., i Tolušić, Z., 2013: Uloga i važnost EU fondova za Republiku Hrvatsku. *Ekonomski vjesnik*, 26 (1), 215-221.

Vela, A., 2015: Menadžment ESI fondova, Školska knjiga, Zagreb.

Vojnović, M., 2008: Strukturni fondovi Europske unije i IPA–Instrument pretpristupne pomoći. *Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave*, 8 (2), 367-392.

Znaor, D. i Karoglan Todorović, S., 2016: *Poljoprivreda koja štiti prirodu: zaštira pridode kroz mjere Programa ruralnog razvoja RH 2014.–2020*. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode Republike Hrvatske i konzorcij u sastavu: Avalon Foundation, Nizozemska, ÖKL, Austrija i Ecologica, Hrvatska.

POPIS IZVORA

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2021: Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima <https://www.apprrr.hr/podmjera-13-2-placanja-u-podrucjima-sa-znacajnim-prirodnim-ogranicenjima/> (5.1.2021.)

Državna geodetska uprava, 2013: Središnji registar prostornih jedinica Republike Hrvatske.

Državni zavod za statistiku, 2020: Gradovi u statistici, www.dzs.hr (12.10.2020.)

Europska komisija, 2010: Strategija Europa 2020: Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast http://publications.europa.eu/resource/ellar/6a915e39-0aab-491c-8881-147ec91fe88a.0004.02/DOC_1 (13.11.2020.)

Europska komisija, 2014: Europski strukturni i investicijski fondovi https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/european-structural-and-investment-funds_hr (11.12.2020.)

Europska komisija, 2018: Nova kohezijska politika https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/2021_2027/ (25.10.2020.)

Europska komisija, 2020: The European Semester. Europe 2020 targets: statistics and indicators for Croatia. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/european-semester-your-country/croatia/europe-2020-targets-statistics-and-indicators-croatia_en#poverty-and-social-exclusion (17.10.2020.)

Europska komisija, 2021: European structural and investment funds: Data. <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/HR> (15.1.2021.)

Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za ruralni razvoj, 2020: Financijski pregled ugovorenih sredstava iz PRR-a 2014. - 2020. (na zahtjev, 30.11.2020.)

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2020: Program podrške brdsko-planinskim područjima - kriteriji bodovanja projektnih prijedloga, <https://razvoj.gov.hr/o->

[ministarstvu/djelokrug-1939/nacionalni-programi-417/program-podrske-brdsko-planinskim-podrucjima-4423/4423](https://www.mps.gov.hr/ministarstvu/djelokrug-1939/nacionalni-programi-417/program-podrske-brdsko-planinskim-podrucjima-4423/4423) (4.1.2021.)

Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 132/17), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_24_484.html (30.10.2020.)

Odluka o obuhvatu i razvrstavanju jedinica lokalne samouprave koje stječu status brdsko-planinskog područja (NN 24/19), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_03_24_484.html (26.10.2020.)

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014 – 2020., 2015: <https://www.program-podezelja.si/sl/kaj-je-program-razvoja-podezelja-2014-2020> (5.1.2021.)

Ruralnirazvoj.hr, 2020: Popis mjera Programa ruralnog razvoja <https://ruralnirazvoj.hr/mjere/> (5.1.2021.)

SRTM Data, 2020: DEM Digital Elevation Database, <https://srtm.csi.cgiar.org/srtmdata/?fbclid=IwAR1OzR4bpUfUXi77nN3Og62Ktf-KlfePToiS04lLxj6hTBYdhLUuCASCmw0> (9.1.2021)

Strukturnifondovi.hr, 2020: Popis operacija operativnih programa <https://strukturnifondovi.hr/popis-operacija/> (3.1.2021.)

Uredba o indeksu razvijenosti (NN 13/17), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_12_131_3014.html (5.10.2020.)

Zakon o brdsko-planinskim područjima (NN 12/02, 32/02, 117/03, 42/05, 90/05, 80/08, 148/13, 147/14, 118/18), Zakon, www.zakon.hr. (3.10.2020.)

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN, 118/18), Zakon, www.zakon.hr (3.10.2020.)

PRILOZI

Popis tablica

Tab. 1. Procjena kretanja broja stanovnika na dan 31. prosinca u razdoblju od 2014. do 2019. u brdsko-planinskom području Hrvatskog zagorja

Tab. 2. Bodovna struktura kriterija za utvrđivanje statusa brdsko-planinskog područja u 11 promatranih JLS-ova u Hrvatskom zagorju

Tab. 3. Kriteriji bodovanja projektnih prijedloga iz Programa podrške brdsko-planinskim područjima za 2021. godinu

Tab. 4. Dostignutost ciljeva Strategije Europa 2020 u EU i Hrvatskoj 2014. i 2018. godine

Tab. 5. Alokacije prioritetnih osi OP-a Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. u RH

Tab. 6. Alokacije prioritetnih osi OP-a Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. u RH

Tab. 7. Financijski pregled ugovorenih sredstava iz OPKK-a 2014. – 2020. u JLS-ovima sa statusom brdsko-planinskog područja u Hrvatskom zagorju na dan 20. studenoga 2020.

Tab. 8. Financijski pregled ugovorenih sredstava iz OPULJP-a 2014. – 2020. u JLS-ovima sa statusom brdsko-planinskog područja u Hrvatskom zagorju na dan 30. rujna 2020.

Tab. 9. Financijski pregled ugovorenih sredstava iz PRR-a u razdoblju 2014. - 2020. u JLS-ovima sa statusom brdsko-planinskog područja u Hrvatskom zagorju na dan 19. studenog 2020.

Tab. 10. Kategorije izravnić plaćanja potpora EU fondova po hektaru poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj i Sloveniji 2014. – 2020.

Tab. 11. Financijski pregled ukupnih ugovorenih sredstava svih operativnih programa 2014. – 2020. u brdsko-planinskom području Hrvatskog zagorja

Tab. 12. Odgovori na pitanje: *Ocjenom od 1 do 5 vrednujte dostupnost, ažurnost i kvalitetu sadržaja navedenih izvora informiranja o natječajima i procedurama prijave na EU fondove (1 - najmanje dostupan/ažuran/kvalitetan izvor, 5 - najviše dostupan/ažuran/kvalitetan izvor).*

Tab. 13. Odgovori na pitanje: *Ocjenom od 1 do 5 vrednujte koliki su utjecaj EU fondovi imali na svaku od navedenih struktura u Vašoj JLS (1 – najmanji pozitivni učinak, 5 – najveći pozitivni učinak)*

Tab. 14. Odgovori na pitanje: *Sljedeće tvrdnje odnose se na utvrđivanje percepcije društvene koristi od EU fondova u Vašoj lokalnoj zajednici. Ocjenom od 1 do 5 izrazite svoj stupanj slaganja sa svakom tvrdnjom. (1 - U potpunosti se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem, niti ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – U potpunosti se slažem)*

Popis slika

Sl. 1. Brdsko-planinska područja na području Hrvatskog zagorja

Sl. 2. Fizičkogeografska karta Hrvatskog zagorja

Sl. 3 – 8. Odnos stope prirodne promjene (os x) i stope neto migracije (os y) u 11 JLS-ova sa statusom brdsko-planinskog područja u Hrvatskom zagorju od 2014. do 2019. godine

Sl. 9. Brdsko-planinska područja Hrvatskog zagorja prema skupinama razvijenosti

Sl. 10. Usporedba iskorištenosti EU fondova 2014. – 2020. u Hrvatskoj i Sloveniji na dan 15. siječnja 2021.

Sl. 11. Postotni udio raspodjele dodijeljene alokacije od 2,4 milijuna eura iz PRR-a po mjerama za Republiku Hrvatsku na dan 30. studenoga 2020.

Sl. 12. Financijski pregled iskorištenosti sredstava EU fondova po operativnim programima u Republici Hrvatskoj na dan 31. listopada 2020.

Sl. 13. Broj operacija (projekata) iz operativnih programa u brdsko-planinskom području Hrvatskog zagorja 2014. – 2020.

Sl. 14. Ukupni ugovoreni iznosi iz operativnih programa u brdsko-planinskom području Hrvatskog zagorja 2014. – 2020.

Sl. 15. Udio iznosa potpore po operativnim programima u promatranim JLS 2014. – 2020.

Sl. 16. Odgovori na pitanje: *Odaberite programe preko kojih ste aplicirali EU projekte.*

Sl. 17. Odgovori na pitanje: *Koje Vam tijelo (najviše) pomaže u izradi projektne dokumentacije?*

Sl. 18. Odgovori na pitanje: *Ocjenom od 1 do 5 vrednujte prepreke za uspješno provođenje EU projekata u Vašoj JLS (1- najmanja prepreka, 5 – najveća prepreka).*

Sl. 19. Odgovori na pitanje: *Sljedeće tvrdnje vezane su za odnos statusa brdsko-planinskog područja i povlačenja EU sredstava. Ocjenom od 1 do 5 izrazite svoj stupanj slaganja sa svakom tvrdnjom . (1 - U potpunosti se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem, niti ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – U potpunosti se slažem).*

Prilog 1: Anketni upitnik za predstavnike JLS brdsko-planinskih područja u Hrvatskom zagorju

Poštovani,

studentica sam diplomskog studija Prostorno planiranje i regionalni razvoj na Geografskom odsjeku PMF-a u Zagrebu te provodim anketno istraživanje u svrhu izrade diplomskog rada.

Ciljevi provođenja ove ankete su: utvrditi strukturu projekata u trenutnoj financijskoj perspektivi Europske unije 2014. - 2020., utvrditi prioriteta ulaganja u trenutnoj i nadolazećoj financijskoj perspektivi 2021. - 2027. te utvrditi utjecaj projekata na ukupni razvoj promatranih JLS. Anketni upitnik namijenjen je predstavnicima jedinica lokalne samouprave sa statusom brdsko-planinskih područja u Hrvatskom zagorju. Konkretno, to su iz Krapinsko-zagorske županije općine: Novi Golubovec, Jesenje, Lohor, Đurmanec, Stubičke Toplice, Budinščina, Radoboj i Hum na Sutli te općine Bednja i Ljubeščica i Grad Lepoglava iz Varaždinske županije.

Anketom dobiveni odgovori poslužit će isključivo u istraživačke svrhe. Stoga Vas molim da na postavljena pitanja odgovorite iskreno i stručno.

Unaprijed zahvaljujem!

1. Odaberite općinu/grad čiji ste predstavnik.

1. Bednja
2. Budinščina
3. Đurmanec
4. Hum na Sutli
5. Jesenje
6. Lepoglava
7. Lohor
8. Ljubeščica
9. Novi Golubovec

10. Radoboj

11. Stubičke Toplice

2. Odaberite programe preko kojih ste aplicirali EU projekte.

1. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske
2. Operativni program Konkurentnost i kohezija
3. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali
4. Ostalo: _____

3. Izdvojite program preko kojeg ste aplicirali najviše EU projekata.

1. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske
2. Operativni program Konkurentnost i kohezija
3. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali
4. Ostalo: _____

4. Ocjenom od 1 do 5 vrednujte dostupnost, ažurnost i kvalitetu sadržaja navedenih izvora informiranja o natječajima i procedurama prijave na EU fondove.

(1- najmanje dostupan/ažuran/kvalitetan izvor, 5 - najviše dostupan/ažuran/kvalitetan izvor)

Izvori informiranja	1	2	3	4	5
1. Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova					
2. Agencija za posredovanje (APPRRR, AMPEU...)					
3. Županija (Kzž, Vž)					
4. Regionalna razvojna agencija (ZARA, AZRA...)					

5. Lokalna akcijska grupa - LAG					
6. Privatne konzultantske tvrtke					

5. Koje Vam tijelo (najviše) pomaže u izradi projektne dokumentacije?

1. Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova
2. Agencija za posredovanje (APPRRR, AMPEU...)
3. Županija (Kzž, Vž)
4. Regionalna razvojna agencija (ZARA, AZRA...)
5. Lokalna akcijska grupa (LAG)
6. Privatna konzultantska tvrtka
7. Sami smo prijavljivali bez vanjske pomoći
8. Ostalo_____

6. Ocjenom od 1 do 5 vrednujte prepreke za uspješno provođenje EU projekata u Vašoj JLS (1- najmanja prepreka, 5 – najveća prepreka).

Prepreke	1	2	3	4	5
1. Potrebno iskustvo na EU projektima					
2. Komunikacija s partnerima					
3. Zahtjevna potrebna dokumentacija					
4. Nedostatak strateških dokumenata					

5. Postupci javne nabave/posebna pravila za NOJN-ovce					
6. Nedostatak financijskih sredstava za sufinanciranje od strane prijavitelja					
7. Nedostatak stručnog kadra za bavljenje EU projektima					
8. Nekvalitetna komunikacija s predstavničkim tijelima (PT1 i PT2)					

7. Sljedeće tvrdnje odnose se na utvrđivanje stavova o odnosu statusa brdsko-planinskog područja i povlačenja EU sredstava u razdoblju 2014.-2020. Ocjenom od 1 do 5 izrazite svoj stupanj slaganja sa svakom tvrdnjom.

1 - U potpunosti se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem, niti ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – U potpunosti se slažem.

Tvrdnja	1	2	3	4	5
1. Status brdsko-planinskog područja donosio je bodovnu prednost kod odabira EU projekata za financiranje.					
2. Status brdsko-planinskog područja više se boduje na nacionalnim nego EU natjecajima.					
3. Status brdsko-planinskog područja više se boduje na županijskim nego EU natjecajima.					
4. Nedovoljna je partnerska suradnja naše i drugih JLS sa statusom brdsko-planinskih područja u prijavi EU projekata.					
5. Zalažemo se za zadržavanje statusa brdsko-planinskog područja.					

6. Odobreni su nam svi planirani EU projekti					
7. Imamo kontinuirani rast prijave na EU projekte na godišnjoj razini.					

8. Ocjenom od 1 do 5 vrednujte koliki su utjecaj EU fondovi imali na svaku od navedenih struktura u Vašoj JLS (1 – najmanji pozitivni učinak, 5 – najveći pozitivni učinak).

	1	2	3	4	5
1. Fizionomska struktura (izgled i očuvanje okoliša, gradnja/obnova objekata, uređenje naselja)					
2. Socioekonomska struktura (ekonomski rast, zapošljavanje)					
3. Demografska struktura (kretanje broja stanovnika, ostanak mladih...)					
4. Funkcionalna struktura (dostupnost javnog prijevoza, obrazovne i zdravstvene usluge...)					

9. Koliko ste u razdoblju 2014. - 2020. proveli EU projekata?

1. 0 - 5
2. 5 - 10
3. 10 - 15
4. 15 - 20
5. 20 i više

10. Kolika je okvirna ukupna vrijednost provedenih EU projekata u razdoblju 2014.-2020. u Vašoj JLS (u mil. HRK)?

- 1. 0 - 10
- 2. 10 - 20
- 3. 20 - 30
- 4. 30 i više

11. Izdvojite 3 projekta (završen ili u provedbi) koje ste proveli kao prijavitelj iz financijske perspektive 2014.-2020. koje smatrate najbitnijim prioritetnim ulaganjem iz EU fondova u Vašoj JLS.

12. Izdvojite 3 završena ili projekta u provedbi kojima niste prijavitelj, a smatrate ih najbitnijim prioritetnim ulaganjem iz EU fondova u Vašoj JLS (prijavitelji mogu biti privatni i javni).

13. Navedite jedan projekt planiran za financijsku perspektivu 2021.-2027. koji smatrate najbitnijim prioritetnim ulaganjem iz EU fondova u Vašoj JLS.

14. Sljedeće tvrdnje odnose se na utvrđivanje percepcije društvene koristi od EU fondova u Vašoj lokalnoj zajednici. Ocjenom od 1 do 5 izrazite svoj stupanj slaganja sa svakom tvrdnjom.

1 - U potpunosti se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem, niti ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – U potpunosti se slažem.

	1	2	3	4	5
1. Povlačenjem EU sredstava povećana je učinkovitost rada uprave naše JLS.					
2. Povlačenjem EU sredstava osigurali smo očuvanje postojećih radnih mjesta u našoj JLS.					
3. Povlačenjem EU sredstava omogućili smo otvaranje novih radnih mjesta u našoj JLS.					

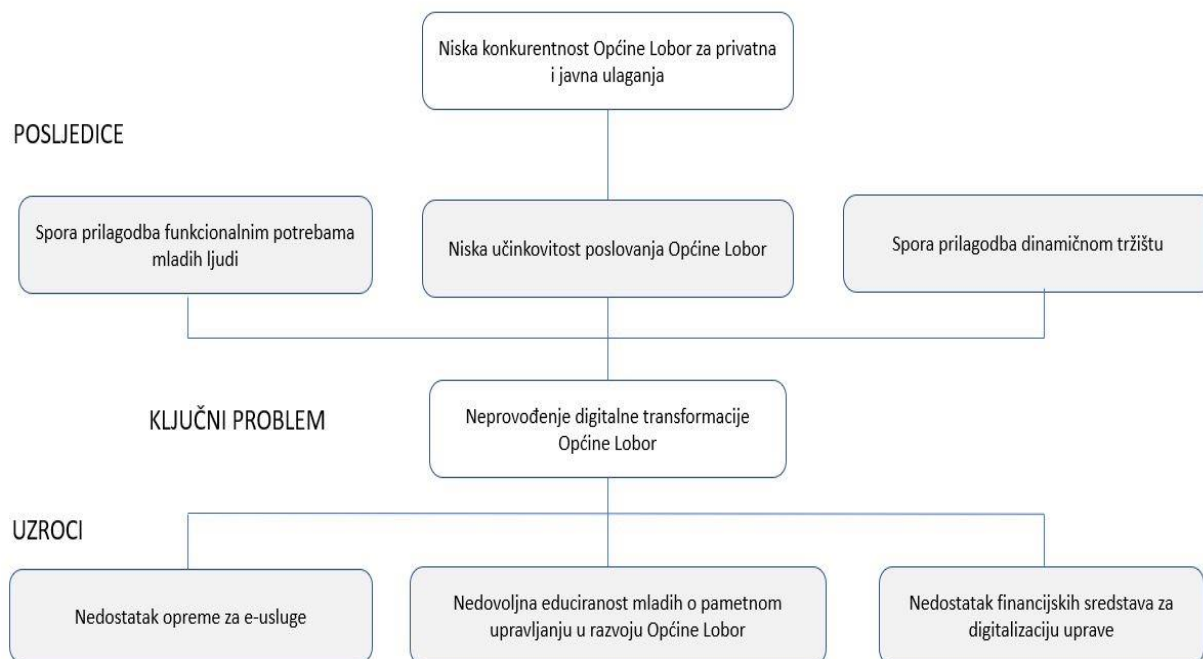
4. Zadovoljni smo učinkom EU sredstava u komunalnoj infrastrukturi (odvodnja, kanalizacija, sanacija klizišta, opskrba energijom, internetom...).					
5. Zadovoljni smo učinkom EU sredstava na zaštitu i uređenje okoliša (briga o otpadu, bioraznolikost, georaznolikost, uređivanje parkova...).					
6. Zadovoljni smo učinkom EU sredstava na funkcije zdravstvene i socijalne skrbi (modernizacija domova i zdravstvenih ustanova, programi za starije...).					
7. Zadovoljni smo učinkom EU sredstava na polju obrazovanja, kulture i sporta (obnova/gradnja škola, vrtića i sportskih objekata, programi za mlade...).					
8. Nedovoljno EU sredstava koristi se u svrhu socijalnog uključivanja marginaliziranih skupina (osobe starije životne dobi, osobe s invaliditetom, mlade nezaposlene osobe...).					
9. U našoj JLS od prometne infrastrukture najviše se ulaže u asfaltiranje cesta.					
10. Nedovoljno EU sredstava koristi se u svrhe (samo)zapošljavanja i ostanka mladih.					
11. EU fondovi u našoj JLS doprinose zadržavanju osnovnih funkcija (obrazovanje, zdravstvo, prometna povezanost i sl.,...).					
12. Da nema EU fondova, u našoj JLS ne bi se dovoljno ulagalo u razvoj.					

Prilog 2: Logička matrica projekta „Općina Loror u razvoju pametnog sela“

	Intervencijska logika	Indikatori Pokazatelji	Izvori provjere	Pretpostavke
Opći cilj	Povećati konkurentnost Općine Loror za privatna i javna ulaganja	P1: Broj ulaganja 2020. i 2022.; P2: Prihod Općine Loror 2020. i 2022.	P1: Ugovori privatnih i javnih tijela s Općinom Loror 2020. i 2022.; P2: Financijsko izvješće Općine Loror 2020. i 2022.	
Posebni ciljevi (svrha projekta)	SC1: Povećati kompetencije za tržište rada za 5 % kod 40 mladih s područja Općine Loror kroz edukacije i primjere dobre prakse pametnog upravljanja	P1: Kompetencije mladih 2020. i 2022.	P1: Anketna evaluacijska istraživanja za 2020. i 2022.	Trend povećane potražnje javnosti za modernim poslovanjem i digitalizacijom
	SC2: Povećati učinkovitost poslovanja Općine Loror za 10 % kupnjom opreme za provođenje edukacija i praćenje prostornih podataka	P2: Broj ulaganja 2020. i 2022.; Izvješće nacionalnog istraživanja o DESI indeksu RH za 2020. i 2022.	P2: Ugovori privatnih i javnih tijela s Općinom Loror 2020. i 2022.	
	SC3: Povećati DESI indeks Općine Loror za 10 % uvođenjem modernih tehnologija u poslovanje	P3: DESI indeks Općine Loror 2020. i 2022.	P3: Izvješće nacionalnog istraživanja o DESI indeksu općina i gradova Republike Hrvatske za 2020. i 2022.	
Rezultati	R1: Nabavljena i instalirana računalna, dronska i multimedijaska oprema	P1: Broj opreme 2020. i 2022.	P1: Projektna izvješća o nabavi	Čelnici Općine Loror zainteresirani su za modernizaciju poslovanja; mladi su zainteresirani za učenje o pametnom upravljanju
	R2: Educirano 40 mladih o pametnom upravljanju	P2: Broj educiranih mladih 2020. i 2022.	P2: Izvješća, popisna lista sudionika i fotografije s edukativnih radionica	
	R3: Razvijeno i implementirano 8 e-usluga u poslovanje Općine Loror	P3: Broj razvijenih e-usluga 2020. i 2022.	P3: Popis e-usluga na web stranici prijavitelja 2020. i 2022.	
Aktivnosti		Sredstva	Troškovi	
	I. Nabava opreme	medijska dvorana Društvenog doma, ljudski resursi, hardverska i softverska oprema, prijevozni i smještajni kapaciteti, promidžbeni materijal	Ukupna vrijednost projekta: 1.752.060,00 kn	Osigurana sredstva za financiranje projekta
	II. Edukacije mladih			
	V: Promidžba i vidljivost			
PM: Upravljanje projektom i administracija				

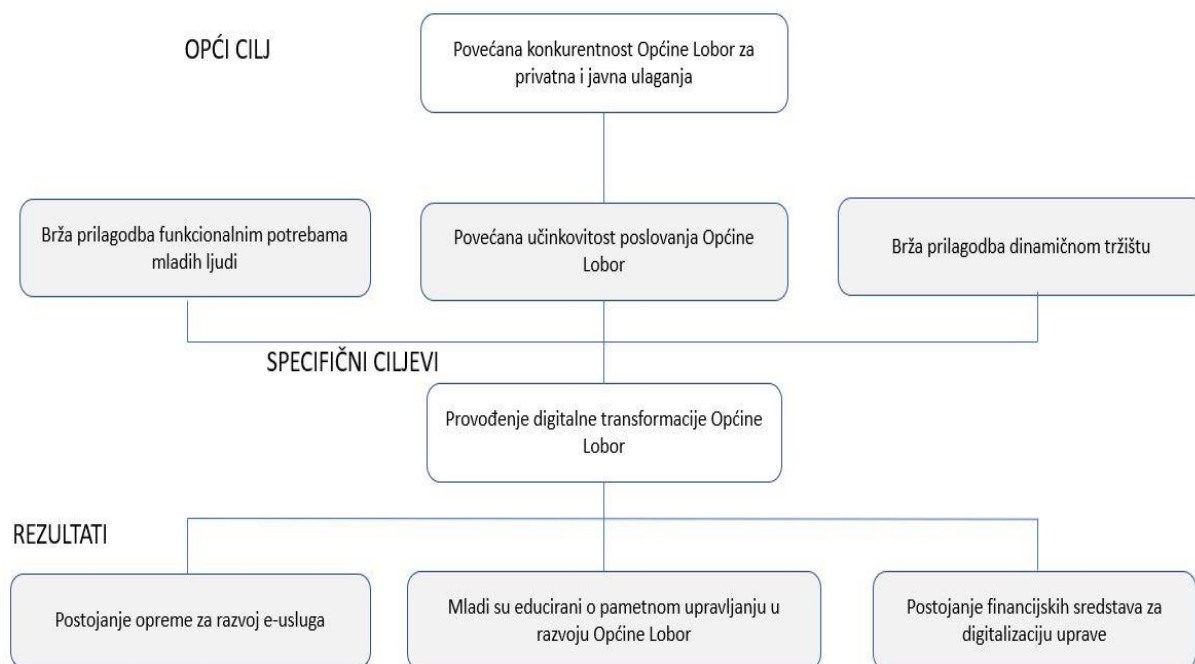
Izvor: obrada autora, 2020 prema Veli, 2015

Prilog 3: Stablo problema za projekt „Općina Lobar u razvoju pametnog sela“

Izvor: obrada autora, 2020 prema Veli, 2015

Prilog 4: Stablo ciljeva za projekt „Općina Lobor u razvoju pametnog sela“

Izvor: obrada autora, 2020 prema Veli, 2015

Prilog 5: Analiza rizika za vrijeme provedbe projekta i u razdoblju od 5 godina nakon provedbe projekta

RIZIK	VJEROJATNOST	UTJECAJ	MJERE ZA IZBJEGAVANJE/UBLAŽAVANJE
Rizici za vrijeme provedbe projekta			
Kašnjenje nabave hardverske opreme (organizacijski)	Srednja	Veliki	Rizik će se ublažiti uzimajući u obzir mišljenje stručnjaka kod odabira najpouzdanijih dobavljača od ponuđenih. U ugovoru s dobavljačem definirat će se uvjeti korektnog poslovanja kojim će se osigurati izvršenje isporuke.
Kašnjenje razvoja e-usluga (organizacijski)	Velika	Veliki	Kod odabira izvođača radova, uzet će se u obzir tvrtka s najboljim recenzijama po vremenu i kvaliteti obavljenog posla. U ugovoru s dobavljačem definirat će se uvjeti korektnog i odgovornog poslovanja kojim će se osigurati izvršenje isporuke.
Nedovoljan broj zainteresiranih mladih za pohađanje radionica (socijalni).	Srednja	Veliki	Rizik će se izbjeći popularizacijom razvoja pametnog sela putem društvenih mreža Općine Lopor i omogućavanjem sudjelovanja mladih na studijskim putovanjima, a za koje će preduvjet biti redovno pohađanje edukacija u Loporu. Po završetku projekta, mladi, koji će tražiti, napisat će im se pismo preporuke s ciljem veće zapošljivosti.
Nezainteresiranost za suradnjom suradnika na projektu (politički).	Mala	Mali	Prijavitelj će pravovremeno kontaktirati više potencijalnih suradnika o projektnim aktivnostima i sklopiti ugovor o suradništvu gdje će se potpisati uvjeti o suradnji. Suradnici prihvaćanjem suradništva na projektu odašilju pozitivnu poruku javnosti za rad s mladima.
Razina svijesti o prednostima modernih tehnologija nije razvijena kod šire javnosti (socijalni).	Velika	Mali	Rizik će se izbjeći popularizacijom primjera dobre prakse te kroz dobro osmišljene promotivne aktivnosti projekta putem radija te web i Facebook stranice

			Općine Lobar s ciljem veće informiranosti javnosti o prednostima digitalizacije.
Problemi u provedbi javne nabave (financijski).	Srednja	Veliki	Prijavitelj će imati partnere organizacije s višegodišnjim iskustvom u provedbi javne nabave te prije projekta temeljito istražiti tržište i zahtijevati po 3 ponude za nabave. Prijavitelj će biti u kontaktu s PT2 za pomoć kod javne nabave.
Odlazak člana/ova projektnog tima (organizacijski).	Mala	Mali	Prijavitelj će voditi računa da su svi članovi projektnog tima upoznati sa svim aktivnostima će raspodijeliti funkcije na ostatak tima ili zaposliti novu osobu.
Rizici u razdoblju 5 godina nakon provedbe projekta			
Nezainteresiranost nove vlasti za digitalizacijom (politički).	srednja	Veliki	Novoj vlasti predstaviti će se cjelokupni projekt i rezultati s ciljem povećanja svijesti o održivosti e-usluga i nakon 5 godina od projekta.
Kvarovi na hardverskoj opremi (tehnički).	srednja	Srednji	Od ponuditelja će se tražiti minimalna garancija proizvoda na 5+ godina kako bi se spriječili dodatni financijski izdaci.
Stanovnici koriste e-usluge na nižoj razini od planirane (socijalni).	mala	srednja	Općina Lobar radit će na promociji prednosti korištenja e-usluga. Promovirat će se na tjednoj bazi na nadograđenoj web stranici i ostalim društvenim mrežama Općine Lobar.
Nedostatak financija za nastavak dijela aktivnosti (financijski).	srednja	veliki	Prijavitelj će voditi računa da osigura financijska sredstva za održavanje opreme i sustava e-usluga te godišnje izvještavanje preusmjeravanjem uštedjenih sredstava koja trenutno idu na papirnate zahtjeve i prostorne planove.

Izvor: obrada autora, 2020 prema Veli, 2015

Prilog 6: Proračun projektnog prijedloga „Općina Lohor u razvoju pametnog sela“

TABLICA PRORAČUNA PROJEKTHNIH ELEMENATA - projekt "Općina Lohor u razvoju pametnog sela"						
	TROŠKOVI	Jedinica	Broj jedinica	Jedinična cijena	Ukupno	Obrazloženje potrebe za troškom i način utvrđivanja iznosa
1.	EP1 Nabava opreme				1.057.484,00 kn	
1.1.	Nabava hardverske opreme				42.884,00 kn	
1.1.1.	Računalna oprema	Komplet	2,00	5.699,00	11.398,00 kn	Ovaj trošak uključuje 2 prijenosna računala, 2 strujna punjača i dvije torbe. Potreban je kao podržavajuća podloga za novorazvijene e-usluge. Ponuda je dobivena putem: www.elipso.hr, www.santadomenica.hr, www.mikronis.hr. Trošak se temelji na srednjoj ponudi prema www.mikronis.hr.
1.1.2.	Dronska oprema	Ugovor	1,00	24.839,00	24.839,00 kn	U ovaj trošak spadaju bespilotna letjelica (dron), joystick za upravljanje i torba za pohranu. Dronsku opremu potrebno je nabaviti za direktno praćenje prostornih podataka s terena i ažuriranje na novorazvijeni webGIS portal. Ponuda je dobivena putem: www.aviteh.hr, www.santadomenica.hr, www.mikronis.hr. Trošak se temelji na srednjoj ponudi prema www.mikronis.hr.
1.1.3.	Multimedijaska oprema za projiciranje	Ugovor	1,00	6.647,00	6.647,00 kn	U ovaj trošak spadaju projektor, projektno platno sa rasklopivim stalkom i torba za pohranu. Oprema je potrebna za praćenje edukacija u projektu i nakon njega. Ponuda je dobivena putem: www.avmax.hr, www.mall.hr, www.mikronis.hr. Trošak se temelji na srednjoj ponudi prema www.mall.hr.
1.2.	Razvoj e-usluga				1.014.600,00 kn	
1.2.1.	Izrada i održavanje web GIS portala	Ugovor	1,00	319.000,00	319.000,00 kn	WebGIS portal nužan je za transparentnost i dohvat prostornih planova i sveukupne infrastrukture Općine Lohor. Obaviteelj usluga za ovu će cijenu nastaviti održavati svoj softver tako da Općina ne treba kupovati licencirani offline softver. U cijenu usluge uključena je edukacija zaposlenika Općine o korištenju pozadinskih sučelja. Ponuda je dobivena od 3 različita ponuditelja: Promet i prostor d.o.o., GDI d.o.o., Mireo d.o.o. Trošak se temelji na srednjoj ponudi od Promet i prostor d.o.o.
1.2.2.	Izrada i održavanje poslovnih e-usluga	Ugovor	1,00	695.600,00	695.600,00 kn	Ovim troškom razvit će se 7 poslovnih e-usluga kao nadogradnja postojeće web stranice kako bi Općina Lohor ponudila tržištu transparentnost svojih financija i sveukupno olakšano poslovanje, kao i bržu komunikaciju sa svojim stanovnicima. Obaviteelj usluga educirat će zaposlenike Općine Lohor o korištenju njihovih pozadinskih sučelja i održavat će softver. Ponuda je dobivena od 3 različita ponuditelja: Apsofen d.o.o., DirectCore d.o.o., Apis d.o.o. Trošak se temelji na srednjoj ponudi od Apsofen d.o.o.
2.	EP 2 - Edukacije mladih				355.163,00 kn	
2.1.	Edukacijske radionice				63.213,00 kn	
2.1.1.	Catering	Ugovor	1,00	52.800,00	52.800,00 kn	Za 6 cjelodnevnih edukacijskih radionica ugovara se catering za topli obrok za 50 osoba (40 mladih i dodatnih 10 osoba - 3 osobna asistenta za osobe s invaliditetom, 4 člana projektnog tima i gosti predstavnici udruga). Najam dvorane se ne plaća jer je u vlasništvu prijavitelja. Ponuda je dobivena od 3 različita ponuditelja - obrta za ugostiteljstvo: Bolte -vl. Mario Srečić, Zlatni lampaš - vl. Marin Jemrih i Vertigo d.o.o. Trošak se temelji na srednjoj ponudi od obrta Bolte -vl. Mario Srečić (6 termina * 8.800,00kn = 52.800,00kn)
2.1.2.	Troškovi malih pauza	Ugovor	1,00	8.913,00	8.913,00 kn	Potrebno je za cjelodnevne radionice osigurati, osim cateringa za ručak, hranu i piće u malim pauzama od predavanja, te popratne stvari, s time da se za jednu radionicu nabavlja sljedeće: 36 litara gotovih sokova, 2 kg napitka za pravljenje sokova, 3 kg instant kave, 6 litara mlijeka, 2 paketa čajeva, 200 komada peciva, 25 paketa grickalica, 4 paketa kuhinjskih ručnika, 2 paketa kartonskih čaša, 2 paketa higijenskih potrepština i 1 paket vreća za smeće za recikliranje za dvije pauze za prosječno 50 ljudi po jednoj od 6 radionica. Ponuda je dobivena kroz izračun trenutnih cijena od 3 različita trgovinska lanca: Trgocentar d.o.o., Konzum d.o.o., Interspar Hrvatska d.o.o. Trošak se temelji na srednjoj ponudi od Konzum d.o.o. (1.485,50 kn * 6 termina = 8.913,00 kn)
2.1.4.	Najam autobusa	Ugovor	1,00	1.500,00	1.500,00 kn	Trošak se odnosi na najam autobusa kapaciteta min. 47 ljudi za rutu Lohor - Bračak i Bračak - Lohor, a nužan je za omogućavanje posjeta Energetskom centru Bračak sudionicima projekta. Ponuda je dobivena od 3 različita ponuditelja: Domi-prijevoz d.o.o., Presečki d.o.o., Arriva d.o.o. Trošak se temelji na srednjoj ponudi od Domi-prijevoz d.o.o.
2.2.	Studijsko putovanje				291.950,00 kn	
2.2.1.	Organizacija putovanja u Općinu Mljet	Ugovor	1,00	288.200,00	288.200,00 kn	Ovaj trošak uključuje cjelokupni trošak putovanja u Općinu Mljet na 5 dana za 47 osoba (40 mladih, 3 asistenta i 4 člana projektnog tima) - najam autobusa, karte za trajekt, putno osiguranje, puni pansion u hotelskom smještaju 4* i ulaznice za NP Mljet i speleološke objekte i popratne troškove. Putovanje je potreban kako bi sudionici dobili direktno iskustvo uvođenja pametnog upravljanja u svoje poslovanje na primjeru Općine Mljet. Ponuda je dobivena od tri putničke agencije: Alga Travel d.o.o., Mondo Travel d.o.o. i Integral Zagreb d.o.o. Trošak se temelji na srednjoj ponudi od Mondo Travel d.o.o.
2.2.2.	Dnevnice za asistente osoba s invaliditetom	Dan	5,00	750,00	3.750,00 kn	Kako bi 3 sudionika osoba s invaliditetom mogla ravnopravno pratiti izlaganja na studijskom putovanju, ovaj trošak osigurava dnevnicu za njihova 3 pomoćna asistenta. Iznos jedne prosječne dnevnicu za asistente dobiven je na web stranici Ministarstva rada i mirovinskog osiguranja (3 osobe * 250,00 kn).
3.	EP 3 – Upravljanje projektom i administracija				291.600,00 kn	
3.1.	Projektni tim				283.800,00 kn	
3.1.1.	Voditelj projekta - 50 % r.v.	Sat	860,00	130,00	111.800,00 kn	Plaća voditelja projekta nužan je trošak jer voditelj koordinira svim projektnim aktivnostima, obavještava PTZ o radu tima i potpisuje ugovore s dobavljačima. Odradit će 860 radnih sati na projektu. Satnica je dobivena pojednostavljenim izračunom - dijeljenjem bruto 2 s referentnim brojem radnih sati.
3.1.2.	Administrator projekta - 29 % r.v.	Sat	500,00	120,00	60.000,00 kn	Plaća administratora projekta nužan je trošak jer administrator obavlja administrativne poslove, popunjava obrasce i izvješća te pomaže voditelju u aktivnostima. Odradit će 500 radnih sati na projektu. Satnica je dobivena pojednostavljenim izračunom - dijeljenjem bruto 2 s referentnim brojem radnih sati.
3.1.3.	Pomoćnik voditelja projekta - 29 % r.v.	Sat	500,00	120,00	60.000,00 kn	Plaća pomoćnika voditelja projekta nužan je trošak jer pomaže voditelju u organizaciji i vodi nekoliko edukativnih radionica za mlade te je zadužen za fotografiranje i objavljivanje tekstova na internetu. Odradit će 500 radnih sati na projektu. Satnica je dobivena pojednostavljenim izračunom - dijeljenjem bruto 2 s referentnim brojem radnih sati.
3.1.4.	Stručni suradnik za javnu nabavu - 23 % r.v.	Sat	400,00	130,00	52.000,00 kn	Projektnom timu zakonski treba certificirani stručnjak za javnu nabavu kako bi postupci javne nabave mogli biti što transparentniji i nesmetano teći. Odradit će 400 radnih sati na projektu. Satnica je dobivena pojednostavljenim izračunom - dijeljenjem bruto 2 s referentnim brojem radnih sati.
3.2.	Vanjska revizija	Ugovor	1,00	7.800,00	7.800,00 kn	Prijavitelj nema u svom projektnom timu stručnu osobu za provedbu revizije, stoga se zapošljava vanjski revizor. Ponuda je dobivena od tri certificirana stručnjaka: Mateo Kljak, Lucija Stupić i Miljenko Jajčić. Trošak se temelji na srednjoj ponudi - Mateo Kljak.
4.	EP 4 – Promidžba i vidljivost				47.813,00 kn	
4.1.	Promotivni materijali	Ugovor	1,00	21.840,00	21.840,00 kn	Potrebno je nabaviti promomaterijal projekta (60 majica, boca za vodu, usb stickova i digitalnih razglednica projekta te 200 penkala i blokica) za osiguranje promidžbe projekta, a ujedno će i dio koristiti sudionici na radionicama. Ponuda je dobivena od 3 dobavljača: Tintelin d.o.o., Flashcombo d.o.o. i Studio4ya d.o.o. Trošak se temelji na srednjoj ponudi tvrtke Studio4ya d.o.o.
4.2.	Vidljivost financiranja	Ugovor	1,00	2.383,00	2.383,00 kn	Zakonski je potrebno istaknuti izvore financiranja projekta pa će se izraditi info-ploča za Društveni dom te najlepnice za nabavljenu opremu i promomaterijale. Ponuda je dobivena od 3 ponuditelja: Lemi d.o.o., Sky tandem d.o.o. i Babić d.o.o. Trošak se temelji na srednjoj ponudi tvrtke Babić d.o.o.
4.3.	Završna prezentacija	Ugovor	1,00	23.590,00	23.590,00 kn	Na završnoj prezentaciji predstaviti će se e-usluge za korisnike i mladi će prezentirati svoj rad na projektu. Tako da je za završnu prezentaciju potrebno organizirati hranu i piće za procijenjenih 200 uzvanika. Ponuda je dobivena od 3 ponuditelja: S-dom d.o.o., Organize d.o.o. i Franković i Dodić d.o.o. Trošak se temelji na srednjoj ponudi tvrtke Organize d.o.o.
A	UKUPNO PRIHVATLJIVI TROŠKOVI PROJEKTA				1.752.060,00 kn	
B	IZNOS TRAŽENE POTPORE				1.401.648,00 kn	
	% OD UKUPNO PRIHVATLJIVIH TROŠKOVA PROJEKTA				80%	

Izvor: obrada autora, 2020 prema Veli, 2015